

KONTROLLUTVALGET I GJEMNES KOMMUNE

Gjemnes, 9. november 2017

Til medlemmene i kontrollutvalget

MØTEINNKALLING

MØTE NR.: 5/17

TID: 15.11.2017 kl. 13:00

STED: Kommunestyresalen, Gjemnes kommunehus

SAKSLISTE:

UTV. SAKSNR. TITTEL

PS 28/17	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 20. SEPTEMBER 2017
PS 29/17	REFERAT OG ORIENTERINGER
PS 30/17	GJEMNES KOMMUNE. ØKONOMISK RAPPORT 2. TERTIAL 2017
PS 31/17	PROSJEKTPLAN FOR FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT «HELSESTASJON- OG SKOLEHELSETJENESTEN I GJEMNES KOMMUNE»
PS 32/17	OPPDRAGSAVTALE MED MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS
PS 33/17	TILTAKSPLAN 2018 – KONTROLLUTVALGET I GJEMNES KOMMUNE
PS 34/17	OPPFØLGINGSLISTE
PS 35/17	NKRF'S KONTROLLUTVALGSKONFERANSE 2018
PS 36/17	EVENTUELT

Dersom det er saker kontrollutvalget ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i senere møte, kan dette gjøres under **Eventuelt**.

Eventuelle forfall meldes på tlf. 71 11 15 79, evt. mob 91 37 11 12.

E-post: postmottak@kontrollutvalgromsdal.no

Innkallingen går som melding til varamedlemmer som innkalles etter behov.

Øyvind Gjøen (s)
leder

Jane Anita Aspen
daglig leder

Kopi:

Ordfører

Rådmann

Møre og Romsdal Revisjon IKS

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 033 & 17
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 31.10.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 28/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 20. SEPTEMBER 2017

Sekretariatets innstilling

Protokollen fra møte 20. september 2017 godkjennes.

Til å signere protokollen velges:

1.
2.

Saksopplysninger

Vedlagt følger protokollen fra forrige møte. Protokollen er tidligere utsendt.
Det er ikke fremkommet merknader til forslag til protokoll.

Protokollen godkjennes formelt i påfølgende møte samtidig som det velges to medlemmer til å signere protokollen.

Jane Anita Aspen
daglig leder

KONTROLLUTVALGET I GJEMNES KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Møte nr:	4/17
Møtedato:	20.9.2017
Tid:	Kl. 13.00 – kl. 16.00
Møtested:	Kommunestyresalen Gjemnes kommunehus
Sak nr:	19/17 – 27/17
Møteleder:	Øyvind Gjøen, leder (H)
Møtende medlemmer:	Kristine Måløy, nestleder (Krf) Geir Berg (Ap) Erik Aspen Bakke (Frp) Kari Roset Holten (Sp)
Forfall:	Ingen
Ikke møtt:	Ingen
Møtende vara:	Ingen
Fra sekretariatet:	Jane Anita Aspen, daglig leder
Fra revisjonen:	Bjarne Dyrnes, oppdragsansvarlig revisor June Beøy Fostervold, team manager/kontaktperson for kommunen Marianne Hopmark, forvaltningsrevisor (på telefon under sak 23/17)
Av øvrige møtte:	Ingen

Utvalgsleder Øyvind Gjøen ønsket velkommen og ledet møtet.

Innledningsvis opplyste leder at rådmannen var blitt syk, så dialogmøte mellom kontrollutvalg, rådmann og ordfører utsettes til kontrollutvalgsmøte i november.

Det fremkom ingen merknader til innkalling eller sakliste.

TIL BEHANDLING:

UTV. SAKSNR.	TITTEL
PS 19/17	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 22. MAI 2017
PS 20/17	REFERAT OG ORIENTERINGER
PS 21/17	GJEMNES KOMMUNE. ØKONOMISK RAPPORT PR. 30.4.2017
PS 22/17	KOMMUNIKASJONS-/REVISJONSPLAN FOR 2017
PS 23/17	BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT
PS 24/17	BUDSJETTFORSLAG FOR 2018 FOR KONTROLL OG TILSYN
PS 25/17	PLAN FOR KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET 2017-2019
PS 26/17	OPPFØLGINGSLISTE
PS 27/17	EVENTUELT

Kontrollutvalgets vedtak

Protokollen fra møte 22. mai 2017 godkjennes.

Til å signere protokollen velges:

1. Geir Berg
2. Kari Roset Holten

Kontrollutvalgets behandling

Det foreslås at Geir Berg og Kari Roset Holten velges til å underskrive protokollen.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med omforent forslag fra utvalgets medlemmer (5 voterende)

Sekretariatets innstilling:

Protokollen fra møte 22. mai 2017 godkjennes.

Disse velges til å underskrive protokollen:

1.
2.

Kontrollutvalgets vedtak

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Kontrollutvalgets behandling**Referatsaker:**

- RS 13/17 **Årsmelding 2016 Kommunerevisjonsdistrikt 2.**
- RS 14/17 **Protokoll fra styremøte i Kommunerevisjonsdistrikt 2, 26.6.2017.**
- RS 15/17 **Protokoll fra representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS, 15.6.2017.**
- RS 16/17 **Protokoll fra styremøte i Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal, 4.9.2017.**
- RS 17/17 **Revisjonstjenester til Gjemnes kommune, brev datert 30.6.2017 fra Møre og Romsdal Revisjon IKS til kontrollutvalget i Gjemnes kommune**

Orienteringssaker:

- OS 15/17 **Gjennomgang av utkast til Oppdragsavtale mellom kontrollutvalget og Møre og Romsdal Revisjon IKS**
 Utvalgsmedlemmene fikk i møte utdelt et utkast til oppdragsavtale. Sekretær kommenterte utkastet. Utvalget vil etter planen få godkjenne avtalen i neste kontrollutvalgsmøte.

Sekretær opplyste at det legges opp til at revisjonen fra 4. kvartal 2018 vil fakturere kommunene for medgått tid. Revisjonens budsjett skal etter hva sekretær har fått opplyst, behandles av representantskapet i selskapet 3. oktober. Oppdragsansvarlig revisor Bjarne Dyrnes presiserer at det ikke er representantskapsmøte som vedtar kostnadsfordelingen, men det er det eiermøte som gjør.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretariatets innstilling. (5 voterende)

PS 21/17	GJEMNES KOMMUNE. ØKONOMISK RAPPORT PR. 30.4.2017
----------	--

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget tar økonomisk rapport pr. 30.4.2017 til orientering.

Kontrollutvalgets behandling

Kommunestyret behandlet denne rapporten i møte i juni. Sekretær opplyser at utvalget i novembermøtet vil få fremlagt økonomisk rapport etter 3. kvartal, og vil da om det er behov for det, få anledning til å stille spørsmål til administrasjonen.

Utvalgsleder bemerker at det er forholdsvis stor økning i merforbruk fra økonomisk rapport etter 1. kvartal og til økonomisk rapport pr. 30.4.2017.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretariatets innstilling. (5 voterende)

PS 22/17	KOMMUNIKASJONS-/REVISJONSPLAN FOR 2017
----------	--

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget tar revisjonens presentasjon av kommunikasjons-/revisjonsplan for revisjonsåret 2017 til orientering.

Kontrollutvalgets behandling

Oppdragsansvarlig revisor, Bjarne Dyrnes, hadde en presentasjon av planen på skjerm for utvalgsmedlemmene.

June Beøy Fostervold, team manager/kontaktperson for Gjemnes kommune, deltok også.

Dyrnes og Fostervold presenterte også revisjonsverktøyet Descartes for utvalget.

Revisjonen svarte på spørsmål underveis i presentasjonen.

Det ble bedt om at presentasjonen som ble vist, oversendes fra revisjonen etter møte. Utvalgsleder takket for en fin gjennomgang.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretariatets innstilling. (5 voterende)

Kontrollutvalgets vedtak

1. Kontrollutvalget bestiller følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt:
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune
2. Undersøkelsen skal ta utgangspunkt i problemstillinger som kommer frem i møteprotokollen.
3. Prosjektet bestilles utført hos Møre og Romsdal Revisjon IKS.
4. Prosjektplan utarbeides og legges fram for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets behandling

Under behandling av denne saken var også forvaltningsrevisor i Møre og Romsdal Revisjon IKS, Marianne Hopmark med på telefon, slik at hun kunne få med seg diskusjonen til utvalget.

Utvalget diskuterte ulike tema for forvaltningsrevisjonsprosjektet som skulle bestilles. Utover det som kom frem i saksfremlegget, ble det også nevnt følgende aktuelt prosjekt

- Gjennomgang av rutiner knyttet til postlister.

Av de temaene som var presentert i saksfremlegget som ble diskutert som mest aktuelle var:

- Brukermedvirkning
- Hjemmetjenester
- Helsestasjon- og skolehelsetjenesten, viktig med på forebygging

Kontrollutvalget diskuterte seg frem til å bestille følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt:

Helsestasjon- og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune

Utvalget gjennomgikk problemstillingen og stikkord som kom frem i saksframlegget og var enig om at det var dekkende for det utvalget ønsket å få belyst. Av diskusjonen som var i møte, var det tydelig at stikkordet knyttet til forebygging var viktig.

Utvalget ønsker da at revisjonen tar utgangspunkt i følgende:

- Tilbyr Gjemnes kommune helsestasjonstjenester og skolehelsetjenester i samsvar med Helsedirektoratet sine nasjonale faglige retningslinjer:
 - blir undersøkelsesprogrammet fulgt?
 - bemanning og kompetanse
 - får brukerne informasjon på et språk de forstår?
 - samarbeid med andre instanser
 - hvilken rolle har helsestasjonen og skolehelsetjenesten i forhold til forebygging

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med omforent forslag fra utvalgets medlemmer. (5 voterende)

Sekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget bestiller følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt:
....
2. Undersøkelsen skal ta utgangspunkt i problemstillinger som kommer frem i møteprotokollen.
3. Prosjektet bestilles utført hos Møre og Romsdal Revisjon IKS.
4. Prosjektplan utarbeides og legges fram for kontrollutvalget.

PS 24/17	BUDSJETTFORSLAG FOR 2018 FOR KONTROLL OG TILSYN
----------	---

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2018 med ramme på kr 412 100,- inkludert kjøp av revisjonstjenester og sekretariatstjenester for kontrollutvalget vedtas.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretær delte innledningsvis ut regnskapsrapporten pr 13.9.2017, som var vedlegg til saken.

Kontrollutvalget hadde ingen forslag til endringer av sekretariatets forslag til budsjett.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretariatets innstilling. (5 voterende)

PS 25/17	PLAN FOR KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET 2017-2019
----------	---

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget godkjenner Plan for kontrollutvalgets virksomhet 2017-2019, med de endringer som fremkom i møte.

Kontrollutvalgets behandling

Kontrollutvalget sa seg enig i planens innhold.

Utvalget diskuterte om kontrollutvalget kunne fordele ansvar blant medlemmene for å følge med på saklister og møtebøker i de andre utvalgene. Dette for å fange opp saker som er relevante for utvalget. Utvalget konkluderte med at det ikke var nødvendig

Dette blir da ikke tatt med i planen pkt. 4.1. Tilsyn med forvaltningen.

Oppdragsansvarlig revisor Bjarne Dyrnes presiserte at det er viktig at leder eller medlem fra kontrollutvalget i kommunestyre går på talerstolen og presenterer saker som kommer fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretariatets innstilling. (5 voterende)

PS 26/17	OPPFØLGINGSLISTE
----------	------------------

Kontrollutvalgets vedtak

Det gjøres følgende endringer på oppfølgingslisten:

Refusjon sykepenger

Revisjonens rapport 2. halvår 2015 omtaler en uavklart fordring på refusjon sykepenger fra 2013 på kr 777 824,- som må undersøkes nærmere for eventuelle tap, dvs. om fordringen er reel. Kontrollutvalget ønsker informasjon fra administrasjonen om eventuelle tap, samt orientering om rutiner for refusjon sykepenger og hvilket arbeid som blir gjort for å undersøke uavklarte fordringer. Fordringene fra 2013 ble tapsført i 2015 regnskapet.

20.09.17: Orienteringen utsettes til neste møte, pga. sykdom hos adm.

Kontrollutvalgets behandling

I dagens møte ble det ikke gitt orienteringer knyttet saker på oppfølgingslista.

Utvalget gjennomgikk de saker som var opplistet i saksframlegget.

Det ble ikke foreslått å føre opp nye saker på oppfølgingslista.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med omforent forslag fra utvalgets medlemmer. (5 voterende)

Sekretariatets innstilling

Det gjøres følgende endringer på oppfølgingslisten:

PS 27/17	EVENTUELT
----------	-----------

Selskapskontroll i Kristiansund og Nordmøre Havn IKS

Kontrollutvalget i Gjemnes har mottatt en henvendelse fra kontrollutvalget i Sunndal kommune der de ønsker å undersøke om det er interesse for å gjennomføre en selskapskontroll i dette selskapet.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretær opplyser utvalget om at det er opplyst fra sekretær for kontrollutvalget i Sunndal at det også er andre årsaker til at kontrollutvalget i Sunndal vurderer å bestille en selskapskontroll av Kristiansund og Nordmøre Havn IKS, det er ikke bare knyttet til beregning av havneavgift.

Sekretær kan ellers opplyse at av de øvrige kontrollutvalgene som har fått forespørsel, ser det ut til at Hemne og Hitra kan være positiv til å delta i en selskapskontroll, men de øvrige 8 kontrollutvalgene på Nordmøre ønsker ikke å delta.

Bjarne Dyrnes opplyser at han er revisor for Kristiansund og Nordmøre Havn IKS. Dyrnes opplyser at det tidligere har vært uklart hva som skal med i beregningsgrunnlaget for havneavgiften, men at Kystverket nå har satt føringer for hva som skal med i beregning. Dyrnes opplyser at Kristiansund og Nordmøre Havn IKS nå har gjort korrigeringer som følger Kystverkets føringer. Revisor mener det derfor ikke lenger er interessant med en selskapskontroll som ser på dette med havneavgiften, da må en se på andre forhold. Utvalget diskutert om de ønsket å delta i selskapskontrollen.

Konklusjon

Kontrollutvalget i Gjemnes ønsker ikke å delta i selskapskontroll av Kristiansund og Nordmøre Havn IKS.

Oppsummering av opplæringsdagen 24.8.2017

Øyvind Gjøen og Geir Berg som var deltakere, refererte fra opplæringsdagen med tema forståelse av kommunalt regnskap v/ Åge Sandsengen.

Øyvind Gjøen måtte forlate møte 5 min. før slutt. Nestleder Kristine Måløy overtok da ledelsen av møtet

Øyvind Gjøen
leder

Kristine Måløy
nestleder

Geir Berg

Kari Roset Holten

Erik Aspen Bakke

Jane Anita Aspen
sekretær

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 8.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 29/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

REFERAT OG ORIENTERINGER

Sekretariatets innstilling

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Saksopplysninger

Referatsaker:

- RS 18/17 **Innkalling til møte i representantskapet i Møre og Romsdal Revisjon IKS 2.11.2017** (vedlagt)
- RS 19/17 **Innkalling til eierskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS 2.11.2017** (vedlagt)
- RS 20/17 **Informasjonsskriv 4/2017 – Revisjon av stiftelser, NKRFs Revisjonskomitè 20.9.2017** (vedlagt)

Orienteringssaker:

- OS 16/17 **Revidert veileder om ytringsfrihet og varsling, KS 14.9.2017** (vedlagt)

Jane Anita Aspen
daglig leder

MRR
Møre og Romsdal Revisjon IKS

INNKALLING

MØTE I REPRESENTANTSKAPET I MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

TID: 2. november 2017 kl. 10.

STED: Quality Hotel Grand i Kristiansund

SAKLISTE REPRESENTANTSKAPET:

10/2017	Åpning av møtet
11/2017	Registrering av deltagere/konstituering
12/2017	Godkjenning av innkalling og sakliste
13/2017	Valg av møteleder og møtesekretær
14/2017	Valg av 2 representanter til å underskrive møteprotokollen sammen med møteleder
15/2017	Budsjett for 2018 og økonomiplan for 2018-2021
16/2017	Representantskapets del av Representantskapets og styrets årshjul
	Eventuelt

Sakspapirer ligger vedlagt.

13.10.2017/26.10.2017

Veslemøy E. Ellinggard

Daglig leder

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal	
Kommunenr: 1500	
Dato: 27 OKT 2017	
Saks og Arkivnr: 1500	Løpnr: 285/17
Arkivkode: 026	Gradering:

Sak nr.:	Styre/råd/utvalg:	Møtedato:
Sak 15/2017	Representantskapet	02.11.2017

BUDSJETT FOR 2018 OG ØKONOMIPLAN FOR 2018-2021

Styret i Møre og Romsdal Revisjon IKS vedtok selskapet forslag til budsjett for 2018 og økonomiplan for 2018-2021 i møte 22.08.2017.

Budsjettplan og økonomiplan har også vært til orientering i kontrollutvalgssekretariatene i Romsdal, på Nordmøre og i Møre og Romsdal Fylkeskommune. Tillitsvalgte i Møre og Romsdal Revisjon IKS er også orientert.

Budsjettet inneholder forslag om overgang til fakturering iht. medgått tid fra 4. kvartal 2018. Dette prinsippet kommer opp som vedtakssak i eiermøtet, etterfølgende etter representantskapet. Hvis eiermøtet ikke skulle ønske en omlegging av faktureringsrutiner, antas det likevel at dette ikke vil få vesentlig innvirkning på budsjettet for 2018 og at det likevel kan vedtas slik det foreligger.

Saken fremmes med følgende innstilling til vedtak:

Budsjettet for 2018 med tilhørende økonomiplan 2018-2021 vedtas.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon IKS

BUDSJETT 2018 OG

ØKONOMIPLAN 2018-2021

SELSKAPET

Møre og Romsdal revisjon IKS er et revisjonsselskap som er opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper. Deltakerkommunene er: Møre og Romsdal fylkeskommune, Molde, Kristiansund, Vestnes, Rauma, Nesset, Aukra, Fræna, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Sunndal, Sunnadal, Rindal, Halså, Smøla og Aure.

Oversikt over stillinger/ressurser

	Molde	Kristiansund	Sunnadal	I alt
Forvaltningsrevisor	3	1	0,9	4,9
Regnskapsrevisor	7,1	4,5	1	12,6
Sum	10,1	5,5	1,9	17,5

MÅL OG RAMMER

Selskapet skal styrke revisjonens uavhengighet, kvalitet og effektivitet, jf. selskapsavtalen.

Revisjon skal gjennomføres i samsvar med "God kommunal revisjonsskikk". Dette innebærer i praksis at revisjonsarbeidet i tillegg til å skulle følge bestemmelsene i kommuneloven og revisjonsforskriften, også skal være i samsvar etablert standard.

Overordnede målsettinger (jf. tidligere rapporter lagt fram for kommunestyrene/fylkesting):

- Det skal utføres objektiv, uavhengig revisjon med høy kvalitet, som er vesentlig for kommunene.
- Kvaliteten på revisjonstjenestene sikres ved de ansattes kompetanse og god ledelse av revisjonen.
- Revisjonen skal være tidsriktig og aktuell i de tjenester som leveres. Dette krever en fleksibel organisasjon med tverrfaglig kompetanse.
- Styrke kontrollutvalgets og kommunestyrets oppgave med tilsyn og kontroll i kommunene.
- Revisjonen skal være en interessant og trygg arbeidsplass, med konkurransedyktige vilkår, der de ansatte trives.
- Revisjonens tjenester skal utføres effektivt.
- Det skal være mest mulig riktig kostnadsfordeling tilpasset de tjenester som kommunene får.

Effektivisering – gevinstrealisering (jf. sak til fylkesting/kommunestyrene om selskapsavtalen)

Det skal legges opp til effektivisering der gevinster tas ut i form av økonomi, kvalitet og/eller volum på tjenestene bl.a. med bakgrunn i:

- spesialisering av kompetanse og arbeidsoppgaver

MRR

Møre og Romsdal Revisjon IKS

- teamarbeid
- en daglig leder med ett styringsorgan (ett styre og ett representantskap)
- standardisering av revisjonsverktøy
- naturlig avgang kan redusere kostnadsnivå der en ikke må erstatte vedkommende

BUDSJETT OG ØKONOMIPLANBEHANDLINGEN

Representantskapet skal i henhold til selskapsavtalen vedta budsjett og økonomiplan innen 15. september. Budsjettet skal sendes sekretariatene for kontrollutvalgene slik at de kan gi merknader og ta hensyn til dette når utvalgene utarbeider budsjettforslag for det samlede kontroll- og tilsynsarbeidet i (fylkes-) kommunen. Vedtatt budsjett for selskapet danner grunnlaget for årlig driftstilskudd fra (fylkes-) kommune. Vedtatt budsjett og økonomiplan sendes til eierkommunene.

Økonomiplan 2017-2021 tar utgangspunkt i budsjettet for 2017 slik det ble vedtatt.

Det er videre tatt utgangspunkt i prinsippendring knyttet til driftstilskudd fra 1. oktober, dvs. fjerde kvartal 2018. Fra dette tidspunktet vil foretaket fakturere honorar i henhold til medgått tid. Dette innebærer at de av kommunene/fylkeskommunen som har effektive systemer og god internkontroll over tid vil få et lavere honorar, gitt at de ikke bestiller ytterligere tjenester. De av kommunene/fylkeskommunen som har lavere grad av internkontroll og ryddighet i prosessen for regnskapsavleggelse vil få et høyere honorar. Dette gir et bedre intensiv til å arbeide aktivt med kommunens eget økonomirutiner og kvalitetsforbedringsprosjekter.

I økonomiplanen er det lagt til grunn en årlig nedgang i honorar fra kommunene/fylkeskommunen med 5 prosent årlig fra 2019. Dette gir økt kapasitet for MRR til å selge flere rådgivningstjenester og andre attestasjonsoppdrag innenfor selskapets mandat. Denne kapasiteten er reflektert under andre salgsinntekter, sammen med en årlig prisjustering på 4 prosent for disse inntektene.

Lønnskostnader er justert med 4 prosent årlig lønnvekst. Naturlig avgang og erstatning av disse vil også påvirke lønnsnivået noe. Kjøp av varer og tjenester ligger flatt i perioden.

Det er ikke planlagt noen investeringer i perioden.

REVISJONSTJENESTER OG DRIFTSTILSKUDD

Fylkestinget og kommunestyrene har lagt til grunn at det skal leveres revisjonstjenester i samme omfang som tidligere. Kommunestyrene/fylkestinget har gitt kontrollutvalgene fullmakt til å inngå og godkjenne årlige engasjementsavtaler. En konkretisering av tjenesteytingen for den enkelte kommune vil framgå av denne avtalen.

Fylkestinget skal vedta virksomhetsplan for kontrollutvalget i valgperioden og plan for forvaltningsrevisjon. Kommunestyrene skal vedta plan for forvaltningsrevisjon. Dette vil gi overordna føringer for avtalene.

Deltakerkommunene skal dekke selskapets driftskostnader basert på prinsippet om medgått ressursbruk. I en overgangsfase på 4 år vil kommunenes tilskudd ta utgangspunkt i dagens nivå. Det er en målsetting om at kommunene får like tjenester til lik pris. Det forutsettes at større utredninger eller granskninger som ikke ligger inne i avtalen med kontrollutvalgene vil komme i tillegg.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon IKS

Det er videre tatt utgangspunkt i prinsippendring knyttet til driftstilskudd fra 1. oktober 2018, dvs. fra fjerde kvartal 2018. Fra dette tidspunktet vil foretaket fakturere honorar i henhold til medgått tid. Dette innebærer at de av kommunene/fylkeskommunen som har effektive systemer og god internkontroll over tid vil få et lavere honorar, gitt at de ikke bestiller ytterligere tjenester. De av kommunene/fylkeskommunen som har lavere grad av internkontroll og ryddighet i prosessen for regnskapsavleggelse vil få et høyere honorar. Dette gir et bedre intensiv til å arbeide aktivt med kommunens eget økonomirutiner og kvalitetsforbedringsprosjekter.

Dette medfører at revisjonshonoraret kan bli vanskeligere å budsjettere med for kommunene. MRR vil bidra med så tydelig kommunikasjon knyttet til forventninger på et så tidlig tidspunkt at dette kan inkluderes i de kommende budsjettprosessene.

For fjerde kvartal 2018 er vårt beste estimat at honoraret vil ligge på samme nivå som de foregående kvartalene. Selskapet har fra august 2017 gått over til et samlet timeregisteringssystem. Dette vil gi oss grunnlagsdata gjennom det kommende året for å kunne gi tydelige tilbakemeldinger om hva som kan forventes av størrelse på honorar for 2019 og videre. Samtidig vil vi også være konkrete på hva som skal til for å redusere revisjonshonoraret over tid. Den ene effekten er større effektivitet og kvalitet hos MRR, den andre effekten er arbeidsprosessene og kvalitet på internkontroll i de ulike kommunene/fylkeskommunen.

Efter vårt syn blir den fremtidige honorarberegningen mer korrekt. Kommunene/fylkeskommunen vil få tydelige intensiver til å ha gode interne systemer. Samtidig forsvinner dagens problemstilling med at noen kommuner er med på å «subsidiere» andre kommuner.

For budsjett/økonomiplan 2018 – 2021 legges følgende til grunn:

- Lønnskostnader er justert med 4 prosent årlig lønnvekst.
- Kjøp av varer og tjenester ligger flatt i perioden.
- Det er ikke planlagt noen investeringer i perioden.
- Det nye selskapet vil ha behov for noe tid og ressurser for å kunne hente ut gevinster i form av økt kvalitet og effektivitet. Det er lagt inn en årlig gevinstrealisering gjennom effektivisering på 5% for revisjonshonorar fra kommunene/fylkeskommunen
- Økonomiplan for 2018 - 2021 vil vise hovedretning for selskapet.
- Det legges til grunn at styret vurderer muligheten for ytterligere reduksjoner i honorarer for kommunen/fylkeskommunen i økonomiplanperioden gjennom økt effektivisering. Det tar likevel noe tid før implementerte tiltak gir utslag i redusert timebruk.
- I tillegg til gevinstrealisering vil selskapet også fokusere på økt kvalitet i alle sine leveranser, dette krever kapasitet
- Selskapets inntekt er lagt opp til å stige i planperioden, på tross av nedadgående honorar fra kommuner/fylkeskommune. Økningen gjelder effektiv bruk av tilgjengelig kapasitet. Denne kan benyttes til mersalg til kommuner/fylkeskommune som ønsker tilleggstjenester, eller salg av tjenester til andre innenfor MRR sitt mandat. Herunder ligger regionale og nasjonale prosjekter, eller utleie av kapasitet til tilsvarende revisjonsselskaper i andre regioner.

BUDSJETT MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS 2018 MED ØKONOMIPLAN 2018-2021

DRIFTSBUDSJETT

Alle tall i hele tusen

	2018	2019	2020	2021
Driftsinntekter				
Avtalefestet betaling fra kommuner/fylket	12 278	-	-	-
Honorar iht. medgått tid fra kommuner/fylket	4 093	15 552	14 775	14 036
Andre salgsinntekter	4 229	5 147	6 280	7 739
Sum driftsinntekter	20 600	20 700	21 055	21 775
Lønnskostnader inkl. sosiale kostnader	16 600	17 264	17 955	18 673
Kjøp av varer og tjenester	3 100	3 100	3 101	3 102
Sum driftskostnader	19 700	20 364	21 055	21 774
Rentekostnader	-	-	-	-
Årsresultat	900	336	0	0
Underskudd fra 2016	-473			
Avsetning til annen egenkapital	427	336	0	0
Akkumulert annen egenkapital	427	762	763	763

INVESTERINGSBUDSJETT

Alle tall i hele tusen.

Ingen planlagte investeringer

**Spesifikasjon av driftstilskudd for 2018 pr
kommune/fylkeskommunen**

Driftstilskudd pr kommune*	1.-3. kvartal	Estimat 4. kvartal	Sum	
	2018	2018	2018	2017
Møre og Romsdal Fylkeskommune	3 375	1 125	4 500	4 500
Molde	1 392	464	1 856	1 856
Vestnes	413	138	550	550
Rauma	455	152	607	607
Nesset	227	76	303	303
Aukra	248	83	330	330
Fræna	571	190	761	761
Eide	252	84	336	336
Gjemnes	206	69	274	274
Sunndal	441	147	588	588
Kristiansund	1 910	637	2 547	2 547
Averøy	520	173	693	693
Tingvoll	369	123	492	492
Surnadal	611	204	814	814
Rindal	297	99	396	396
Halsa	251	84	335	335
Smøla	323	108	430	430
Aure	419	140	559	559
SUM	12 278	4 093	16 371	16 371

*: for 3 kvartaler. 4. kvartal blir fakturert i henhold til medgått tid. Estimat: tilsv. tidligere fast fakturering.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon IKS

Oppdatert årshjul

- Representantskapets og styrets årshjul

Januar	Mai
▶ Daglig leder utarbeider utkast til årsregnskap	▶ Drøftingsmøter etter hovedavtalen med tillitsvalgte om budsjett og økonomiplan.
Februar	Juni
▶ Styret avlegger årsregnskap, årsberetning og behandler revisors beretning innen <u>15. februar</u>	▶ Daglig leders utkast til budsjett og økonomiplan sendes kontrollutvalgsekretariatene for innhenting av eventuelle merknader.
Mars	September
▶ Oppdatering av strategiplan. ▶ Drøfting av prinsipper for neste års budsjett og økonomiplanperiode.	▶ Styret beslutter utkast til budsjett og økonomiplan.
April	
▶ Daglig leder utarbeider utkast til budsjett og økonomiplan. ▶ Representantkapet fastsetter årsregnskapet, styrets årsberetning og revisors beretning ▶ Representantkapet velger styre i året etter valgår	▶ Representantkapet orienteres om økonomisk status 1. halvår. ▶ Representantkapet vedtar budsjett og økonomiplan innen <u>15. september</u>. ▶ Representantkapet velger ny valgkomite i valgår.

Rapportering om økonomisk status foretas i hvert styremøte.

MRR
Møre og Romsdal Revisjon IKS

INNKALLING

EIERSKAPSMØTE I MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

TID: 2. november 2017 kl. 10, direkte etterfølgende av representantskapsmøte.

STED: Quality Hotel Grand i Kristiansund

SAKLISTE EIERSKAPSMØTE:

1/2017	Åpning av møtet
2/2017	Registrering av deltagere/konstituering
3/2017	Godkjenning av innkalling og sakliste
4/2017	Valg av møteleder og møtesekretær
5/2017	Valg av 2 representanter til å underskrive møteprotokollen sammen med møteleder
6/2017	Revisorbekreftelser av låneopptak, refinansiering og finansreglement
7/2017	Faktureringsrutiner i Møre og Romsdal Revisjon IKS
8/2017	Distriktrevisjonen Nordmøre IKS
	Eventuelt

Sakspapirer ligger vedlagt.

13.10.2017/26.10.2017

Veslemøy E. Ellingsgard

Daglig leder

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal	
Kommunenumr: 1500	
Dato: 27 OKT 2017	
Saks og Arkivnr: 1500	Løpnr: 286/17
Arkivkode: 026	Gradering:

Sak nr.:

Styre/råd/utvalg:

Møtedato:

Sak 6/2017

Eierskapsmøte

02.11.2017

REVISORBEKREFTELSER AV LÅNEOPPTAK, REFINANSIERING OG FINANSREGLEMENT

Møre og Romsdal Revisjon IKS (MRR) sendte 12. september ut et brev til kommunene på Nordmøre og i Romsdal som revideres av MRR angående fremtidige revisorbekreftelser av låneopptak, refinansiering og finansreglement. Brevet ligger vedlagt.

Fra brevets siste avsnitt siteres:

«I den grad våre eierkommuner ikke er enig i denne vurderingen, vil det være opp til eiermøtet å vedta en annen risikoprofil for selskapet med tilhørende forsikringsdekning og kompetanseprofil innenfor finansfaget.»

Vi har mottatt mange tilbakemeldinger fra kommunene vi reviderer på innholdet i brevet og har lovet å undersøke saken nærmere og komme med en ny vurdering. Kommunene opplever det som problematisk at revisor ikke kan gi disse bekreftelsene. Vi har også forhørt oss med en del av våre revisorkolleger på nasjonalt nivå og opplever at praksisen ikke er ensartet.

Vi ønsker derfor at eierskapsmøtet tar saken opp til diskusjon og gir selskapet tilbakemelding på hvilken risikoprofil de ønsker at selskapet skal ha.

Saken fremmes uten innstilling.

Til kommunene på Nordmøre og i Romsdal som revideres av Møre og Romsdal Revisjon IKS

Generelt svar angående revisors uttalelse til finansreglementet

Møre og Romsdal Revisjon IKS (MRR) har fått forespørsler fra kommunene om å kvalitetssikre endringer i finansreglementet for kommunene. Det har vært ulik praksis i de tidligere revisjonsenhetene på dette.

Enkelte har en påtatt seg denne oppgaven, mens i andre av ulike årsaker har ikke utsted slike uttalelser.

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 5 sier.

§ 5.Kvalitetssikring av reglementet

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i denne forskrift. Vurderingen skal skje før reglementet vedtas i kommunestyret og fylkestinget.

I merknadene til §5 så står det.:

Med kunnskap om finansforvaltning siktes det til faglig kompetanse på finansiell risiko og finansforvaltning. Uavhengig instans kan være revisjonen, forutsatt at revisjonen har den nødvendige kunnskap om finansforvaltning.

Bestemmelsen innebærer at uavhengig instans skal vurdere om finansreglementet som legges fram for kommunestyret eller fylkestinget til behandling er i tråd med reglene i kommuneloven og denne forskriften. Det siktes her spesielt til kommuneloven § 52 nr. 3. Det vil også kunne være naturlig at uavhengig instans foretar en vurdering av om finansreglementet bidrar til å oppfylle kommunestyrets eller fylkestingets målsettinger for finansforvaltningen.

Møre og Romsdal Revisjon IKS ønsker ikke å avgi uttalelser til finansreglementene for kommunene i dag. Dette er i hovedsak begrunnet med;

- Forskriften legger opp til at reglementet skal kvalitetssiktes av noen med «faglig kompetanse på finansiell risiko og finansforvaltning». MRR har pr i dag ikke god nok faglig kompetanse på dagens marked for finansforvaltning
- Uavhengighet. Ved å kvalitetssikre reglementet så kan vi ved noen tilfeller miste vår uavhengighet ved vurdering kommunens håndtering av sine finanser, og etterlevelse av reglementet.

Revisoruttalelser knyttet til låneopptak eller refinansiering av tidligere års låneopptak

Tilsvarende får vi mange forespørsler om revisoruttalelser knyttet til låneopptak eller refinansieringer. Praksis også på dette området har vært ulik. Vi har hatt en intern diskusjon blant de oppdragsansvarlige revisorene om Møre og Romsdal Revisjon IKS skal gi egne revisoruttaler i forbindelse med kommunenes låneopptak eller refinansiering av tidligere års låneopptak.

Vi har vedtatt at Møre og Romsdal Revisjon IKS ikke gir egen revisoruttale på dette.

Det er ikke alle typer låneopptak eller refinansieringer der det kreves slik uttale, men i den grad kommunens låneforvalter eller utlåner krever slik uttale kan kommunen eventuelt be kommuneadvokaten om det. Egen revisorerklæring ved låneopptak og senere refinansiering er et risikoavlastende tiltak for långiver. Dersom dette i framtiden skulle medføre ansvar for Møre og Romsdal Revisjon IKS ville regningen for ansvaret måtte fordeles på våre eiere, Jf. bestemmelsene i Lov om interkommunale selskap.

Vi opplever det ikke som riktig å ta dette ansvaret siden selskapets eiere er solidarisk ansvarlig.

I den grad våre eierkommuner ikke er enig i denne vurderingen, vil det være opp til eiermøtet å vedta en annen risikoprofil for selskapet med tilhørende forsikringsdekning og kompetanseprofil innenfor finansfaget.

Molde 12. september 2017

Daglig leder/statsautorisert revisor
Møre og Romsdal Revisjon IKS

MRR

Møre og Romsdal Revisjon IKS

Sak nr.:	Styre/råd/utvalg:	Møtedato:
----------	-------------------	-----------

Sak 7/2017

Eierskapsmøte

02.11.2017

FAKTURERINGSRUTINER I MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

De vises til budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 for Møre og Romsdal Revisjon IKS som står på saklisten til representantskapet med behandling før dette møtet.

I budsjettet og økonomiplanen er det lagt opp til fakturering i henhold til medgått tid fra og med 4. kvartal 2018.

I forslaget til økonomiplan står det:

«Det er videre tatt utgangspunkt i prinsippendring knyttet til driftstilskudd fra 1. oktober, dvs. fjerde kvartal 2018. Fra dette tidspunktet vil foretaket fakturere honorar i henhold til medgått tid. Dette innebærer at de av kommunene/fylkeskommunen som har effektive systemer og god internkontroll over tid vil få et lavere honorar, gitt at de ikke bestiller ytterligere tjenester. De av kommunene/fylkeskommunen som har lavere grad av internkontroll og ryddighet i prosessen for regnskapsavleggelse vil få et høyere honorar. Dette gir et bedre intensiv til å arbeide aktivt med kommunens eget økonomirutiner og kvalitetsforbedringsprosjekter.

Dette medfører at revisjonshonoraret kan bli vanskeligere å budsjettere med for kommunene. MRR vil bidra med så tydelig kommunikasjon knyttet til forventninger på et så tidlig tidspunkt at dette kan inkluderes i de kommende budsjettprosessene.

For fjerde kvartal 2018 er vårt beste estimat at honoraret vil ligge på samme nivå som de foregående kvartalene. Selskapet har fra august 2017 gått over til et samlet timeregisteringssystem. Dette vil gi oss grunnlagsdata gjennom det kommende året for å kunne gi tydelige tilbakemeldinger om hva som kan forventes av størrelse på honorar for 2019 og videre. Samtidig vil vi også være konkrete på hva som skal til for å redusere revisjonshonoraret over tid. Den ene effekten er større effektivitet og kvalitet hos MRR, den andre effekten er arbeidsprosessene og kvalitet på internkontroll i de ulike kommunene/fylkeskommunen.

Etter vårt syn blir den fremtidige honorarberegningen mer korrekt. Kommunene/fylkeskommunen vil få tydelige intensiver til å ha gode interne systemer. Samtidig forsvinner dagens problemstilling med at noen kommuner er med på å «subsidiere» andre kommuner.»

Styret i MRR behandlet saken 22.08.2017 som en del av budsjettet for 2018 og økonomiplan for 2018-2021. Styret var enstemmig i sin tilslutning til prinsippvalget og understreket viktigheten av at kommunene/fylkeskommunen orienteres så tidlig som mulig om medgått tid for 2017-revisjonen slik at dette kan tas hensyn til i budsjettprosessen deres for 2019.

Saken fremmes med følgende innstilling til vedtak:

Eierskapsmøtet vedtar at MRR går over til fakturering i henhold til medgått tid fra 1. oktober 2018.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon IKS

Sak nr.:

Styre/råd/utvalg:

Møtedato:

Sak 8/2017

Eierskapsmøte

02.11.2017

DISTRIKTSREVISJONEN NORDMØRE IKS

Styreleder vil orientere muntlig i møtet og saken fremmes som drøftingssak.

NKRFs REVISJONSKOMITÉ

Til
NKRFs medlemmer

Oslo, den 20. september 2017

INFORMASJONSSKRIV 4/2017 – REVISJON AV STIFTELSE

1. Innledning

Mange av våre medlemmer reviderer stiftelser. Dette er en organisasjonsform som reiser enkelte spesielle problemstillinger. Revisjonskomiteen ønsker med dette infoskrivet å orientere om enkelte forhold revisor bør være oppmerksom på ved revisjon av stiftelser.

Stiftelser er selvstendige og selveiende organisasjoner, det vil si uten eksterne eiere, og står derfor i en særstilling i forhold til andre organisasjonsformer. Fraværet av eiere innebærer også fravær av eierskapskontroll, noe som gir egne kontrollmessige utfordringer. I stiftelsesloven er dette søkt ivarettatt dels gjennom spesielle oppgaver for revisor og dels gjennom etableringen av Stiftelsestilsynet.

2. Kommunerevisors valgbarhet

Kommunens revisor kan velges som revisor i en stiftelse med hjemmel i stiftelsesloven § 43 tredje ledd:

Dersom en eller flere kommuner eller fylkeskommuner har rett til å velge eller oppnevne et flertall i styret, kan kommune- og fylkesrevisjonen velges som stiftelsens revisor. Det samme gjelder hvor stiftelsens virksomhet i vesentlig grad er basert på tilskudd eller bevilgning fra kommune eller fylkeskommune som nevnt. For øvrig gjelder reglene i denne paragraf.

Det er altså to ulike vilkår for at kommunal revisor kan velges som revisor. Det holder at ett av dem er oppfylt.

Med rett til å velge et flertall i styret menes at kommunen velger eller oppnevner mer enn halvparten av styremedlemmene. Det er uten betydning hvem kommunen faktisk velger. Dersom kommunen oppnevner akkurat halvparten av medlemmene, f.eks. 2 av 4 medlemmer, og styreleder er en av dem, har Stiftelsestilsynet uttalt at det regnes som flertall pga. styreleders dobbeltstemme.

Dersom stiftelsens vedtekter henviser til kommunale stillinger, f.eks. at vedtektene sier at skolesjefen i kommunen skal sitte i styret, vil det være å anse som at kommunen oppnevner vedkommende som styremedlem.

Det er ikke regler om hvem i kommunen som må gjøre oppnevningen. Foretas oppnevningen f.eks. av administrasjonssjefen, må det anses som at kommunen oppnevner. Oppnevning som foretas av et

foreldreutvalg ved en kommunal skole, anses imidlertid ikke som kommunal oppnevning. Tilsvarende har Stiftelsestilsynet uttalt at en stiftelse hvor menighetsrådet etter vedtektene utgjør styret, eller menighetsråd/kirkelig fellesråd velger styret, ikke tilfredsstiller vilkåret om at flertallet av styret skal velges av kommunen.

Det andre vilkåret er knyttet til omfanget av tilskudd eller bevilgning fra kommuner og fylkeskommuner. Det er så vidt komiteen er kjent med ikke gitt noen føringer for hva som vil være vesentlig i denne sammenhengen, slik det må vurderes i det enkelte tilfellet. I den grad slike tilskudd er nødvendige for at stiftelsen skal kunne oppfylle sitt formål, legger komiteen til grunn at de normalt vil være vesentlige.

3. Spesielle oppgaver og plikter for revisor

Revisor i en stiftelse har foruten å revidere stiftelsens årsregnskap i henhold til god revisjonsskikk også noen spesielle oppgaver som følger av stiftelsesloven § 44:

- Kopi av nummererte brev etter revisorloven § 5-2 skal sendes stiftelsestilsynet. Stiftelsestilsynet kan også kreve at revisor gir nærmere redegjørelse for bestemte angitte forhold i stiftelsen.
- Revisor skal uttale seg i revisjonsberetningen om stiftelsen er forvaltet og om utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.
- Lån eller annen ytelse fra stiftelsen til styremedlemmer eller ansatte i stiftelsen, oppretter eller nærstående til noen av disse, skal attesteres av revisor.

Revisor bør være spesielt oppmerksom på disse oppgavene, da dette er oppgaver som revisor ikke har ved revisjon av andre typer oppdrag. Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av stiftelser er nærmere omtalt i DnRs veiledning fra 27.01.2010 om revisors uttalelse om forvaltning og utdeling i revisjonsberetningen for stiftelser. Omtalen nedenfor bygger på denne veiledningen.

3.1. Forvaltning av stiftelser

Forvaltningen av stiftelsen er styrets ansvar, jf. stiftelsesloven § 30 annet ledd. Dette innebærer blant annet å sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene. Styret skal påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Disse kravene utfylles blant annet av krav i stiftelsesloven til forvaltning av stiftelsens kapital (§ 18), utdeling (§ 19) og separasjonsplikt (§ 21).

Revisors uttalelse om forvaltningen etter stiftelsesloven § 44 annet ledd innebærer en uttalelse fra revisor om hvorvidt styret (jf. avsnittet ovenfor) har forvaltet stiftelsen i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig. Forvaltningen omfatter de prosesser og kontroller styret har iverksatt for å sikre at stiftelsen drives i samsvar med lov, formålet og vedtektene.

Revisors oppgave i denne sammenheng er å se etter at styret har ordnet formuesforvaltning på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll, og innebærer at revisor i alle fall skal ha forsikret seg om følgende forhold:

- Det skal ha vært avholdt styremøter eller sakene skal være behandlet på annen måte i henhold til loven.
- Styret skal ha behandlet de saker som hører under styret, inkludert regnskapsrapporteringen.
- Styret skal ha gjennomført tiltak for å rette på forholdet dersom det er avdekket brudd på lover, forskrifter eller vedtektene, eller at styrets beslutninger ikke er fulgt opp.
- Styret skal ha behandlet og tatt stilling til hvordan stiftelsens kapital skal forvaltes.
- Styret skal ha fulgt opp at kapitalen blir forvaltet i samsvar med styrets beslutning, inkludert eventuelle retningslinjer og instruksjoner som styret har fastsatt.
- Det skal være ført styreprotokoll.

3.2. Utdelinger fra stiftelser

Bestemmelser om utdeling av stiftelsens midler er gitt i stiftelsesloven § 19. Utdelinger skal vedtas av styret og være i samsvar med stiftelsens formål. Det er forbud mot å foreta utdelinger til oppretteren av stiftelsen, til oppretteres nærstående eller til selskap der oppretter eller oppretters nærstående har bestemmende innflytelse.

Forbudet mot utdelinger til oppretter innebærer blant annet at en stiftelse som er opprettet av en kommune ikke kan foreta utdelinger til kommunen, kommunale foretak eller til selskaper hvor kommunen har bestemmende innflytelse.

Begrepet utdeling er ikke definert i stiftelsesloven, men er utdypet i Ot.prp. nr. 15 (2000-2001). *Begrepet må langt på vei forstås på samme måte som utdelingsbegrepet i aksjeloven § 3-6, likevel med det forbehold at aksjelovens bestemmelse forutsetter at den som er tilgodesett, er aksjeeier i selskapet. I aksjeloven § 3-6 annet ledd første punktum er utdeling definert som «enhver overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode». Dette innebærer at enhver overføring av økonomiske goder i utgangspunktet omfattes. Ikke bare ensidige overføringer rammes, men også tilfeller hvor det ytes et vederlag, men hvor det foreligger et visst misforhold mellom vederlaget og overføringen fra stiftelsen.*

Det innebærer bl.a. at en boligstiftelse som i henhold til stiftelsens formål stiller rimelige boliger til disposisjon for spesielle grupper også foretar utdeling i lovens forstand.

Utdelinger skal vedtas av styret. Stiftelsestilsynet har i en tolkningsuttalelse¹ likevel lagt til grunn at det i f.eks. boligstiftelser kan være tilstrekkelig at styret bestemmer kategorien og evt. andre mer detaljerte kriterier, men at selve tildelingen av leilighet og utskiftinger blir besluttet av daglig leder/administrasjonen. Det er imidlertid ikke i samsvar med loven å delegere avgjørelsesmyndighet for f.eks. alle utdelinger under et gitt beløp til administrasjonen.

Som grunnlag for uttalelsen om utdelinger i revisjonsberetningen må revisor kontrollere at foretatte utdelinger er vedtatt av styret og at styret har tatt stilling til at utdelingen er i samsvar med stiftelsens formål. I tillegg må revisor gjøre en egen vurdering av om utdelingen er i samsvar med stiftelsens formål. Revisor må kontrollere at utdelinger ikke er skjedd i strid med forbudet mot utdeling til oppretter eller dennes nærstående, jf. stiftelsesloven § 19 annet ledd. For næringsdrivende stiftelser, må revisor også kontrollere at utdelingen ikke er i strid med reglene om bundet egenkapital i § 24. Videre må revisor kontrollere at det ikke er gitt lån eller sikkerhetsstillelser i strid med stiftelsesloven § 20.

4. Revisjonsberetning

I revisjonsberetningen identifiserer revisor det reviderte regnskapet ved å gjengi årsresultatet, samt gjengi de enkelte delene regnskapet består av. Stiftelser kan avlegge regnskap etter regnskapslovens ordinære regler eller etter god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner, jf. NRS (F) God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Andre stiftelser kan også avlegge regnskap i samsvar med tidligere anbefalinger hvor det skilles mellom resultat før og etter utdelinger. Revisor tilpasser beskrivelsen i revisjonsberetningen etter det regnskapet som faktisk avlegges.

Som nevnt ovenfor skal revisor uttale seg i revisjonsberetningen om stiftelsen er forvaltet og om utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig. Uttalelsen skal gis i form av en konklusjon med betryggende sikkerhet.

Uttalelsen om forvaltning og utdelinger tas inn som en egen konklusjon under ”Uttalelse om øvrige forhold” i revisjonsberetningen.

¹ Tolkingsuttalelse september 2015 om stiftelsesloven § 19 og styrets vedtak om utdelinger

Konklusjon om utdelinger og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Dersom stiftelsen ikke driver med utdelinger, begrenses punktet til å omhandle forvaltningen.

5. Forslag til ny stiftelseslov

I NOU 2016:21 la stiftelseslovutvalget fram forslag om ny stiftelseslov. Sentrale punkter i forslaget er bl.a.:

- Skillet mellom alminnelige og næringsdrivende stiftelser oppheves.
- Utdelingsstiftelser skal kunne delegere myndighet til å beslutte visse utdelinger til daglig leder.
- Alle stiftelser skal ha plan for formålsrealisering og kapitalforvaltning.
- Stiftelser skal ha minst tre styremedlemmer og minst to av dem skal være uavhengig av oppretteren og den som ha skutt inn kapital.
- Styret pålegges en særlig handleplikt ved tap av egenkapitalen.
- Stiftelsestilsynet og stiftelsesregisteret videreføres.
- Stiftelser skal fortsatt ha regnskapsplikt.
- Revisjonsplikten videreføres, herunder adgangen for visse stiftelser til å ha kommunal revisor.

Vi har på det nåværende tidspunkt ikke informasjon om når ny lov kan forventes vedtatt og trådt i kraft.

Med hilsen

NKRFs revisjonskomité

Unn H. Aarvold
leder

Ytringsfrihet og varsling

– veileder for kommuner og fylkeskommuner

Forord

Kommuner og fylkeskommuner* forvalter fellesskapets ressurser og løser viktige samfunnsoppdrag. Åpenhet er med på å sikre at de løser oppdraget til det beste for innbyggerne. Det er også en forutsetning for å avdekke og rette opp feil.

Et velfungerende demokrati er avhengig av en åpen og opplyst debatt. Ansatte med kunnskap og innsikt om fagområder og tjenester er viktige aktører i det offentlige ordskiftet. Det er derfor viktig at kommuner og fylkeskommuner gjør det trygt å ytre seg kritisk om forhold i egen virksomhet.

Varsling er en spesiell form for ytring som handler om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Kommunene skal ha rutiner for varsling. Rutinene skal inneholde en oppfordring til ansatte om å si fra om kritikkverdige forhold og legge til rette for at det er trygt å varsle. Slik vil eventuelle kritikkverdige forhold raskt kunne avdekkes og stoppes. Ledere på alle nivåer har et stort ansvar for å legge til rette for et ytringsklima.

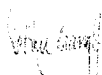
En god ytringskultur og gode rutiner rundt varsling er viktig for lokaldemokratiet. Det er også med på å sikre gode tjenester, et godt arbeidsmiljø og god samhandling mellom ledere og medarbeidere.

Ytringsfrihet og varsling får stor oppmerksomhet i kommuner og fylkeskommuner. Sivilombudsmannen har uttrykt et behov for å styrke kommunalt ansattes ytringsfrihet i praksis. Kommunalministeren har oppfordret fylkeskommuner og kommuner til å arbeide med å sikre ytringsfriheten og Stortinget har vedtatt endringer i arbeidsmiljølovens bestemmelser om varsling.

Veilederen ble første gang utgitt i 2007. Dette er en revidert og utvidet versjon. KS håper den vil være nyttig i arbeidet med å utvikle åpne kommuner.

Lasse Hansen
Adm. direktør

Tor Arne Gangsø
Områdedirektør Arbeidsliv

Innhold

Ytringsfrihet

1.1 En åpen kommune	4
1.2 Ytringsfrihet	7
1.3 Ansattes ytringsfrihet	7
1.4 Lojalitetsplikten	8
1.5 Ytringsfrihet og sosiale medier	12
1.6 Arbeidsrettslige sanksjoner som følge av illojal ytring	12

Retten til å varsle

2.1 Hva er varsling	14
2.2 Kritikkverdige forhold	14
2.3 Forsvarlig fremgangsmåte	16
2.3.1 Intern varsling	16
2.3.2 Varsling til tilsynsmyndigheter og andre offentlige myndigheter	16
2.3.3 Varsling i samarbeid med varslingsplikt	16
2.3.4 Offentlig varsling	16
2.3.5 Bevisbyrde for at varsling ikke er forsvarlig	17
2.4 Vern mot gjengjeldelse	17
2.4.1 Ulovlig gjengjeldelse	17
2.4.2 Oppbreiing	17
2.4.3 Bevisbyrde ved gjengjeldelse	17

Rutiner for varsling

3.1 Plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling	18
3.2 Utvikling av gode rutiner for varsling	19
3.3 Eksempel på varslingsrutine	22
3.4 Intern varsling	22
3.4.1 Varsling i linjen	22
3.4.2 Varsling til kommunens alternative varslingsordning	22

Behandling av varselet, varsleren og den det varsles om

4.1 Varslerens rett på informasjon	24
4.1.1 Varsleren er normalt ikke part	24
4.1.2 Tilbakemelding til den som varsler	24
4.2 Taushetsplikt om varslers identitet og mulighet til å varsle anonymt	25
4.2.1 Anonym varsling	25
4.2.2 Når varslers identitet er kjent/taushetsplikt om varslers identitet	25
4.3 Oppfølging av varselet	27
4.4 Nærmere om den det varsles om	27

*I det følgende benyttes kommune eller kommunesektoren som ensbetydende med både kommuner og fylkeskommuner.

Ytringsfrihet

1.1 EN ÅPEN KOMMUNE

Kommunen bør være en åpen organisasjon som kjenne- tegnes av en god ytringskultur med stor takhøyde for at de ansatte deltar i det offentlige ordsiftet.

Ansatte bør ha spillerom til å ytre seg, også kritisk, om forhold i virksomheten. De besitter viktig kunnskap som kan ha stor allmenn interesse. Tilgang til en informert offentlig debatt er en forutsetning for et velfungerende demokrati. Det vil normalt også være mindre behov for å varsle eksternt i en åpen kommune.

Ledelsen har det overordnede ansvaret for å sikre og tilrette- legge for gode ytringsbetingelser på arbeidsplassen. Særlig øverste leders holdning til åpenhet er avgjørende. Det er av stor betydning at ledere på alle nivåer praktiserer åpenhet og møter kritikk og uenighet på en konstruktiv måte. Det må legges til rette for at kritikk og uenighet kommer frem, både i formelle og uformelle fora. Selv om det uttrykkes ønske om åpenhet, er det reaksjoner og handlinger over tid som er det viktigste for ansatte. Dersom ansatte opplever å bli møtt med uvilje dersom det fremmes kritikk og uenighet, vil dette kunne påvirke opplevelsen av ytringsbetingelsene på en negativ måte.

Også tillitsvalgte, verneombud og ansatte har en medvirknings- plikt til å skape et arbeidsmiljø hvor kritikk tas opp på en for- svarlig måte.

Opplevelsen av hvilke ytringsbetingelser som finnes på arbeids- plassen vil kunne variere. Individuelle forhold hos den enkelte

og objektive forhold, som stilling i organisasjonen eller tilknyt- ning til arbeidsplassen, vil påvirke opplevelsen til den enkelte. Det er viktig at ledelsen er seg dette bevisst.

Ledere synes å oppleve ytringsbetingelsene som bedre enn øvrige ansatte. Menn synes å oppleve ytringsbetingelsene som bedre enn kvinner, og fast ansatte som bedre enn midlertidige. Dersom det nettopp har skjedd nedbemanning på arbeidsplassen, synes det også å påvirke opplevelsen av ytringsbetingelsene på en negativ måte. Det er viktig at de skrevne og uskrevne normene sikrer en kultur som gir trygg- het for *alle* arbeidstakere om at det er rom for å diskutere arbeidsrelaterte utfordringer og fremme sine synspunkter, uavhengig av stilling eller tilknytning til arbeidsplassen.

Gode varslingsrutiner er viktig for å sikre gode ytrings- betingelser. Arbeidstakere i kommuner med varslingsrutiner vurderer ytringsbetingelsene som bedre enn arbeidstakere som svarer at kommunen mangler slike rutiner. Det er viktig at rutinene er kjent av alle ansatte.

REFLEKSJON:

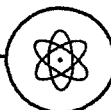
Hva kan påvirke opplevelsen av ytringsbetingelsene hos dere?

«Tilgang til en informert offentlig debatt er viktig for et velfungerende demo- krati. Ansatte vil kunne ha spesiell kompetanse, innsikt og erfaring knytt- et til arbeidsforholdet. Det vil ofte være nettopp i egenskap av å ha første- hånds- kjennskap til området, at den ansattes ytringer har betydning i den offentlige debatten.»

Sivilombudsmannens uttalelse – SOMB 2014-379

FORSKNING VISER FØLGENDE HOVEDFUNN:

- En av fire svarer at de risikerer å bli møtt med uvilje fra leder dersom de kommer med kritiske synspunkter om forhold på jobben.
- Rundt halvparten av ledere og medarbeidere som svarte mener også at det er uakseptabelt å benytte media til å kritisere kommunen de jobber i.
- Rundt fire av ti mener at deres muligheter til å omtale alvorlige kritikkverdige forhold på arbeidsplassen offentlig, begrenses av deres overordnede.
- En ganske stor andel varslinger gjelder psykososiale arbeidsmiljøproblemer som ofte kjennetegnes av subjektivitet og ulike oppfatninger.
- En stor andel varslinger gjelder ledelse som er ødeleggende for arbeidsmiljøet.
- Arbeidstakere med høyere utdanning varsler mindre enn de med lavere utdanning, og kvinner varsler mer enn menn.
- Rundt én av fem har vært vitne til kritikkverdige forhold som burde vært stoppet, og fire av ti av disse varsler ikke, blant annet fordi de tror ubehagelighetene ville blitt for store.

Fafo 2017:4 Ytringsfrihet og varsling i norske kommuner og fylkeskommuner

EN ORGANISASJON MED GOD YTRINGSKULTUR KJENNETEGNES VED AT:

- Ledere praktiserer åpenhet
- Ledere møter kritikk og uenighet på en konstruktiv måte
- Det legges til rette for dialog og diskusjoner på både formelle og uformelle arenaer
- Kritikkverdige forhold avdekkes og håndteres
- Varslere utsettes ikke for gjengjeldelse

1.2 YTRINGSFRIHET

Den alminnelige ytringsfriheten verner den enkelte borgers frihet til å bestemme hva han eller hun ønsker å ytre seg om, uavhengig av innhold, tid, form og medium. En kronikk, SMS, tegning, eller til og med det å trykke «liker» på Facebook, vil normalt være en ytring. Den alminnelige ytringsfrihet er nedfelt i Grunnloven § 100 og i den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK). Vernet strekker seg langt og det skal mye til for at ytringsfriheten begrenses.

Ytringsfrihetens kjerne er å verne om ytringer i det offentlige ordskiftet, selv om synspunktene skulle avvike fra det mange andre mener er sosialt akseptabelt. Også politisk ekstreme synspunkter er i utgangspunktet vernet. Grensen for disse trekkes iallfall mot hatefulle ytringer eller oppfordring til å utføre straffbare handlinger. Begrensninger av ytringsfriheten kan også følge av taushetsplikten og lojalitetsplikten i arbeidsforholdet. Her fokuserer vi på grensene som følger av lojalitetsplikten i arbeidsforholdet.

1.3 ANSATTES YTRINGSFRIHET

Ansattes ytringsfrihet er del av den alminnelige ytringsfrihet som beskyttes av Grunnloven § 100.

Et ansettelsesforhold reiser imidlertid spørsmål om ytringsfrihet fordi arbeidsgiver har krav på lojalitet fra sine ansatte. For å overholde sin lojalitetsplikt, kan den ansatte være nødt til å avstå fra enkelte ytringer. Ansattes rett til å ytre seg i det

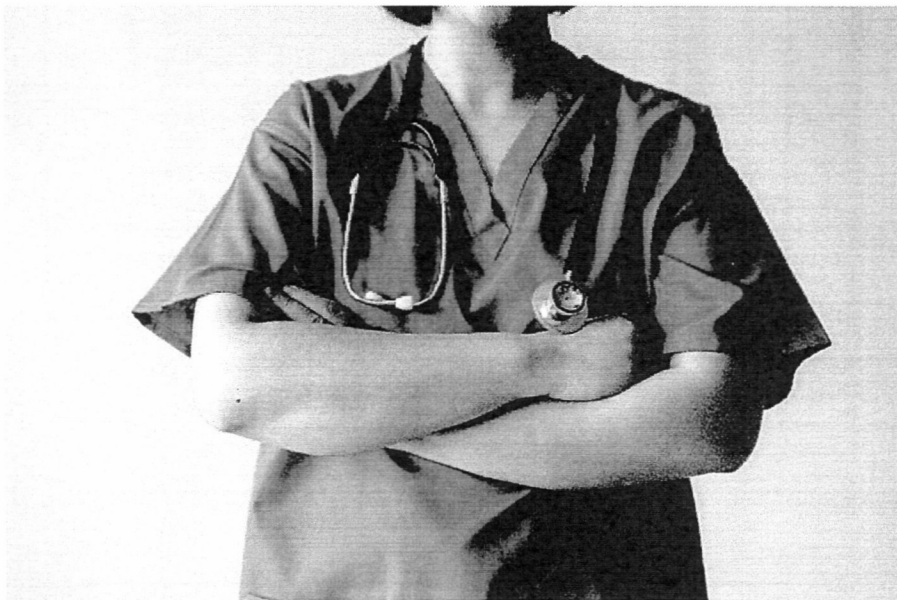
offentlige rom strekker seg likevel langt. Det er viktig å belyse grensene for ytringsfriheten, selv om dette i praksis kan være krevende. Det lar seg ikke gjøre å trekke opp en generell grense; det må vurderes konkret.

Arbeidsgiver bestemmer i kraft av styringsretten hvem som uttaler seg på vegne av kommunen og på hvilken måte det skal skje.

Arbeidstaker kan normalt uttale seg på egne vegne, også om forhold som angår arbeidsplassen eller eget arbeidsområde. Det er i praksis her de vanskelige vurderingene oppstår.

En kommune vil for eksempel måtte tåle at en kommuneansatt lærer uttaler seg kritisk om kommunens eldreomsorg eller at en rektor kritiserer et vedtak om nedleggelse av skolen hun arbeider ved. Arbeidsgiver bør normalt bruke motinlegg og korrigerende ytringer i stedet for arbeidsrettslige tiltak i møte med uenighet og kritikk. Kommunens ledelse må vurdere om det er nødvendig å imøtegå kritikken dersom denne er uberettiget. Dette vil kunne ha betydning for kommunens omdømme eller tiliten til kommunens myndighetsutøvelse.

Varsling er en spesiell form for ytring om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Selv om varslingen kan skade arbeidsgivers legitime interesser, er varsler vernet mot gjengjeldelse dersom varslingen er forsvarlig.

- » Det er kun kommunens legitime interesser som kan påberopes. Med dette menes at lojalitetsplikten ikke kan påberopes for å beskytte ulovlige, skadelige eller uetiske handlinger.

• *Hvilken stilling eller posisjon har arbeidstaker?*

- » Stillingen eller posisjonen til den som uttaler seg vil være et moment ved vurderingen av om en ytring er illojal. Generelt må det antas at det kan stilles strengere lojalitetskrav jo høyere plassert en arbeidstaker er.
- » Ytringsfriheten er større for ansatte som har faglig pregede oppgaver enn for ansatte som har rådgivnings-, utrednings- og ledelsesoppgaver.
- » Stillingens plassering i forhold til politisk sekretariat har betydning. Jo nærmere man er politisk sekretariat, jo mer begrenses ytringsfriheten. Rådmannen har som administrasjonens øverste leder en åpenbar nærhet til politisk ledelse som vil påvirke vurderingen.

• *Skjer ytringen i eller utenfor arbeidssituasjonen?*

- » En arbeidstaker har større spillerom til å delta i en debatt og ytre seg utenfor arbeidssituasjonen enn i arbeidssituasjonen. Ytringer utenfor arbeidssituasjonen kan etter omstendighetene likevel være i strid med lojalitetsplikten dersom uttalelsene har betydning for kommunens virksomhet.

• *Fakta- eller meningsytringer?*

- » Ytringsfriheten strekker seg lengre for ytringer som uttrykker en arbeidstakers meninger enn for ytringer om fakta. Hva som er meninger og hva som er fakta kan i praksis gli noe over i hverandre og kan være vanskelig å skille. Retten til å ytre sine meninger strekker seg vanligvis langt.
- » Bevisst usanne faktiske ytringer er ikke vernet av ytringsfriheten. Dersom arbeidstaker er i aktsomt god tro om ytringens sannhet, vil ytringen kunne være vernet av ytringsfriheten selv om den ikke er sann.

Dersom arbeidsgiver utarbeider skriftlige retningslinjer eller instruksjoner om rammene for ansattes ytringsfrihet, er det viktig at formuleringene ikke er for rigid utformet og dermed fremstår som en urettmessig begrensning i ytringsfriheten. Ved utarbeidelse av retningslinjer for ansattes ytringsfrihet må arbeidsgiver være seg særlig bevisst denne risikoen, og formulere seg deretter.

Sivilombudsmannens uttalelse
– SOMB-2005-490

Lojalitetsplikten innebærer ikke at arbeidsgiveren kan slå ned på ytringer som oppfattes som uønskede så lenge de ikke fremstår som illojale. En forutsetning for at det skal kunne reageres på en «frimodig ytring» må være at ytringen har medført en åpenbar risiko for skade på arbeidsgiverens interesser.

Sivilombudsmannens uttalelse
– SOMB-2005-19

• *Har ytringen allmenn interesse?*

- » Jo større interesse ytringen har for allmennheten, eller jo alvorligere forhold man ønsker å ytre seg om, jo mer berettiget er arbeidstakeren til å uttale seg. Eksempler kan være forslag til nedleggelse av en skole eller alvorlige kritikkverdige forhold som innebærer en trussel for liv eller helse.
- » Interne konflikter, som personalkonflikter, har vanligvis ikke allmenn interesse. Det er normalt ikke berettiget å informere allmennheten om personalsaker eller personalkonflikter.

• *Hva er tidspunktet for ytringen?*

- » Dersom en arbeidstaker uttaler seg om en sak som er til behandling i kommunen, og arbeidstakeren deltar i forberedelse eller vil kunne påvirke utfallet av behandlingen, er spillerommet for å uttale seg normalt lite. Dette for å ivareta allmennhetens eller parters tillit til forvaltningen og ikke forstyrre saksbehandlingen og beslutningsprosessen.
- » Vanligvis vil det likevel være adgang til å gi faktiske opplysninger om saken. Det bør da kunne stilles krav

til at presentasjonen av faktum fremstår som nøytral og sannferdig.

• *Hvordan er ytringens form og måte?*

- » Det kan bli lagt en viss vekt på uttrykksform eller språkbruk. I rettspraksis er det uttalt at det må kunne stilles krav til nøkternhet og balanse også når det gjelder form.
- » Arbeidsgiver må imidlertid være varsom med å tillegge uttrykksform og språkbruk for stor vekt. Arbeidsgiver må se hen til blant annet den situasjonen arbeidstakeren er i og om arbeidstakeren har hatt tid til å overveie ordvalget.

• *Hva er motivet bak offentliggjøringen?*

- » Dersom uttalelsen er motivert ut fra et ønske om å fremme innbyggernes eller kommunens interesser, eller å forbedre situasjonen på arbeidsplassen, skal det mer til før det foreligger brudd på lojalitetsplikten. Dersom den ansatte uttaler seg med den hensikt å henge ut eller presse arbeidsgiver i en pågående konflikt, foreligger det lettere brudd på lojalitetsplikten.

For noen stillinger kan muligheten til å uttale seg offentlig på egne vegne begrenses dersom uttalelsen kan bli oppfattet som et uttrykk for mer enn den ansattes personlige standpunkt, selv om det presiseres at uttalelsen skjer på egne vegne. Det kalles gjerne identifikasjonsfare. For at ytringsfriheten skal begrenses som følge av identifikasjonsfare, må det være en ikke ubetydelig risiko for at ytringen kan skade arbeidsgivers interesser eller at skade faktisk er påført. Identifikasjonsfaren er særlig stor for rådmannen, personer i toppledergruppen, kommunens advokat eller kommunikasjonsansvarlig i kommunen.

Det vil ofte være en fordel om det fremgår klart at ytringen er fremsatt på egne vegne. Ved vurderingen av om en ansatt har fremsatt ytringer på egne eller virksomhetens vegne, må det legges avgjørende vekt på hvordan ytringen er egnet til å bli oppfattet. Momenter som vil ha betydning ved vurderingen av om ytringen er fremsatt på egne vegne eller vil fremstå som fremsatt på virksomhetens vegne, er blant annet ytringens

innhold, sammenhengen den inngår i, billedbruk eller andre forhold ved fremstillingen og hvordan den ansatte presenterer seg selv.

1.4 LOJALITETSPLIKTEN

Det er flere momenter som er sentrale i vurderingen av om en ytring strider mot lojalitetsplikten:

- Kan ytringen skade arbeidsgivers legitime interesser?
 - » Bare ytringer som påviselig kan skade arbeidsgivers interesser på en unødvendig måte bør som et utgangspunkt anses som illojale. Påstander om kritikkverdige forhold som det åpenbart ikke er grunnlag for, kan skape unødvendig frykt eller undergrave nødvendig tillit blant innbyggerne og således skade kommunen.
 - » Det er normalt større skaderisiko når arbeidstaker yrtrer seg på eget arbeidsfelt. På den annen side er det også disse ytringene som er mest ønskelige sett fra allmennhetens side.

«Av innholdet i to av de oppslagene [intervju og leserinnlegg] fremgår det at A, som lege ved sykehjem og derved også som fagperson, er sterkt kritisk til hvilke følger kommuneadministrasjonens budsjettforslag vil ha for eldreomsorgen. Dette er oppslagenes hovedinnhold, og kommer tydelig til syne allerede i overskriftene. Det fremstår som svært lite sannsynlig at slike innvendinger vil forstås som uttrykk for kommunens syn på egen budsjettprosess. Innholdet i ytringene gir et klart inntrykk av at uttalelsene er As egne synspunkter, i egenskap av hans erfaring som sykehjemslege og fagperson. Dette selv om det er tatt bilde av ham på sykehjemmet.»

Sivilombudsmannens uttalelse – SOMB-2014-379

«Det er vid adgang for offentlig tilsatte å gi uttrykk for sine meninger i det offentlige rom. Dette gjelder særlig der det er tale om ytringer som er ment som innlegg i en debatt om generelle samfunnsmessige forhold som ligger innenfor det fagområdet meningsytteren til vanlig arbeider med. Også ytringer som gir uttrykk for kritikk av faglige forhold ved arbeidsplassen må arbeidsgiver tåle i atskillig utstrekning. Dersom kommunen mente at As avisartikkel medførte en risiko for skade på arbeidsgivers interesser, kunne det i tilfelle ha vært avverget gjennom et innlegg i samme avis som imotegikk As argumentasjon.»

Sivilombudsmannens uttalelse – SOMB-2005-19

1.5 YTRINGSFRIHET OG SOSIALE MEDIER

Sosiale medier gir mulighet til raskt å kunne nå ut til et større publikum. I svært mange tilfeller vil dette være å regne som deling i det offentlige rom. Ytringer på sosiale medier har ofte en annen karakter enn andre ytringer, for eksempel i media. Ytringene kan ofte bære preg av umiddelbare følelser og være mindre gjennomtenkte. Brukerne på sosiale medier er sin egen redaktør, og ytringene er i liten grad omfattet av kvalitetskontroll eller bearbeidelse av andre.

I sosiale medier kan enkeltpersoner kommunisere og dele alt fra politiske synspunkter til private bilder. Også frustrasjon over arbeidsmiljøet, leder eller kollegaer deles ofte på sosiale medier. Ytringer som tidligere ble delt på bakrommet eller ved middagsbordet, deles offentlig gjennom ulike sosiale medier. Uenighet om ledelse, prioriteringer og annen kritikk av arbeidsplassen kan derfor bringes over til det offentlige rom, og andre, herunder ansatte i samme kommune, kan gjennom å like innlegget, slutte seg til kritikken og uenigheten.

Spørsmålet om allmennhetens informasjonsbehov er ofte i mindre grad gjeldende ved ytringer i sosiale medier.

Reglene om ansattes ytringsfrihet gjelder også i sosiale medier. Ytringer i sosiale medier gir ofte arbeidsgiver mindre mulighet til å fremme motytringer eller på andre måter fremme

REFLEKSJON:

Finn et tenkt eksempel på dette fra egen arbeidsplass. Hvordan kan det håndteres?

korrigerende ytringer. Ytringer vil da lettere kunne skade virksomhetens legitime interesser og derfor ha mindre vern.

Arbeidstaker vil i visse sammenhenger kunne assosieres med kommunen på en slik måte at tilliten til kommunen kan svekkes. Rettigheten som den enkelte har gjennom ytringsfriheten er forbundet med et visst ansvar for ikke unødig å skade arbeidsgivers legitime interesser.

1.6 ARBEIDSRETTLIGE SANKSJONER SOM FØLGE AV ILLOJAL YTRING

Dersom ytringen er illojal, kan arbeidsgiver vurdere å illegge arbeidstaker sanksjoner. Dette vil i praksis være advarsel, oppsigelse eller avskjed. Ofte er ytringene i gråsonen mellom det som er lovlig og det som er ulovlig som følge av arbeidsforholdet. Arbeidsgiver bør være varsom med å sanksjonere i tvilstilfeller. Dersom arbeidsgiver innkaller til samtale etter at arbeidstaker har ytret seg, er det viktig at leder er seg bevisst hvordan samtalen oppfattes for arbeidstaker. Også slike samtaler kan oppleves som sanksjoner for arbeidstaker.

Sosiale medier er ofte å regne som et offentlig rom, og reglene om ytringsfrihet og lojalitetsplikt har derfor fått et videre anvendelsesområde. Terskelen for å ytre seg offentlig har sånn sett blitt senket.

02 Retten til å varsle

2.1 HVA ER VARSLING?

Varslingsreglene er hjemlet i arbeidsmiljølovens kapittel 2 A. En varsling er en ytring som gjelder kritikkverdige forhold i virksomheten. Det sentrale når arbeidsgiver mottar en varsling, er å avklare om det foreligger et kritikkverdig forhold som bør stoppes.

Varslingen kan fremmes muntlig eller skriftlig. Innholdet i en varsling er ikke klart definert i loven og det kan i praksis ofte være uklart om det faktisk dreier seg om en varsling. Varslinger kan grense mot avvik, tips og andre meldinger. Det er innholdet som avgjør om det dreier seg om varsling.

Varslingsreglene skal bidra til at kritikkverdige forhold kommer frem i lyset slik at arbeidsgiver kan gjøre noe med det. Se arbeidsmiljøloven § 2A-1 første ledd.

Mange ansatte kjenner ikke varslingsreglene. Det er ofte stor usikkerhet om hva som er varsling, avviksrapportering eller bekymringsmeldinger. Det er viktig å diskutere på arbeidsplassen hva varsling er for å skape trygghet i varslingssituasjoner. Manglende kjennskap til varslingsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven kan veies opp av slike diskusjoner.

2.2 KRITIKKVERDIGE FORHOLD

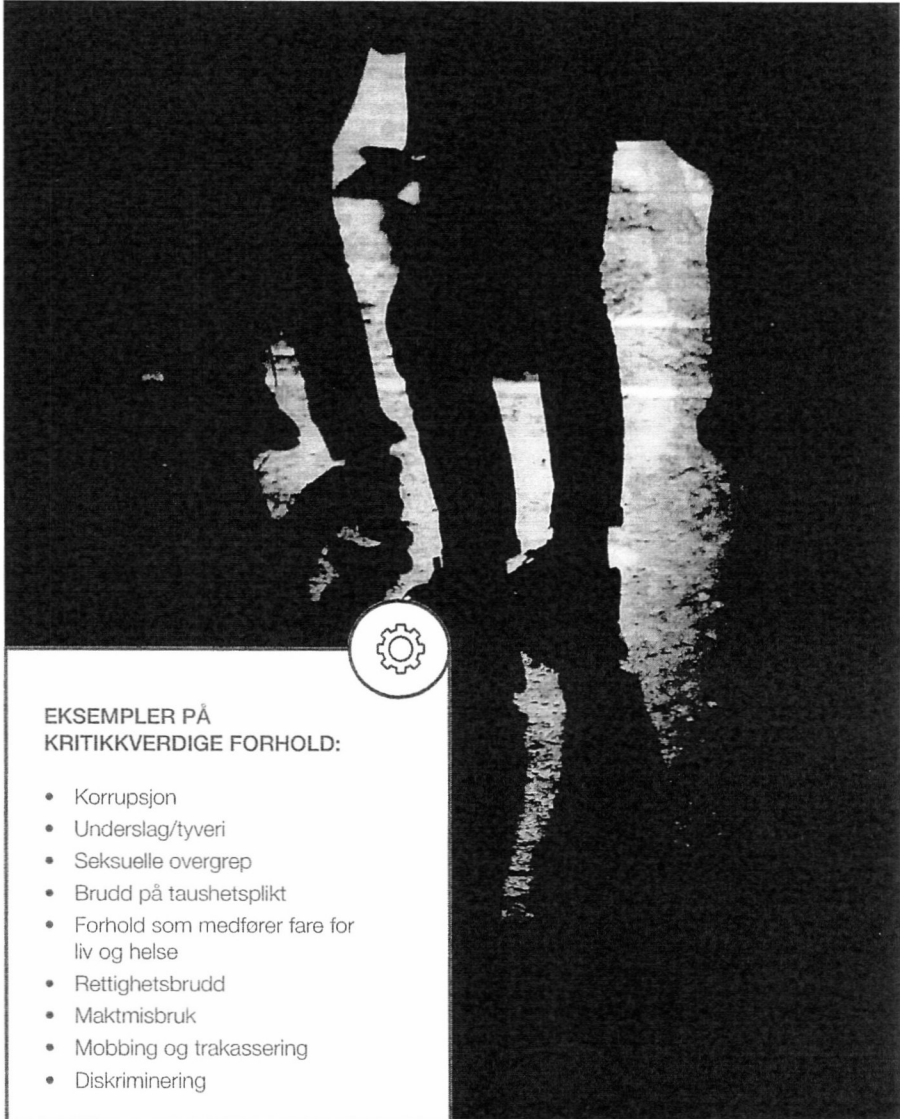
Kritikkverdige forhold kan være lovbrudd eller straffbare forhold. Det kan også være brudd på interne regler og retningslinjer eller allment aksepterte etiske normer. Hva som er kritikkverdige forhold bør diskuteres på den enkelte arbeidsplass.

En rekke varslinger om kritikkverdige forhold synes å gjelde destruktiv ledelse, som er ødeleggende for arbeidsmiljøet, eller annen trakassering av kolleger. Det kan være vanskelig i det enkelte tilfellet å trekke grensene mellom det som er kritikkverdige forhold og annen uenighet. Det er likevel viktig at ledelsen er seg bevisst dette i hverdagen.

Kritiske ytringer, som faglig og politisk uenighet, er ikke varsling i arbeidsmiljølovens forstand. Dette er ikke kritikkverdige forhold. Det kan i praksis være vanskelig å trekke grensen mellom kritiske ytringer og kritikkverdige forhold. Varsel om for lav grunnbemanning kan være et varsel om et uforsvarlig tjenestetilbud, men det kan også være uttrykk for faglig uenighet om bemannings- eller budsjettsituasjonen. Faglig kritikk vil ofte være vernet av ytringsfriheten selv om det ikke er et kritikkverdig forhold.

REFLEKSJON:

- Tenk igjennom og kom med eksempler på hva som kan være kritikkverdige forhold på egen arbeidsplass.
- Finn et eksempel fra egen virksomhet på hva som er faglig uenighet - og ikke kritikkverdig forhold.
- Hva er en varsling og hva er et avvik?

EKSEMPLER PÅ KRITIKKVERDIGE FORHOLD:

- Korrupsjon
- Underslag/tyveri
- Seksuelle overgrep
- Brudd på taushetsplikt
- Forhold som medfører fare for liv og helse
- Rettighetsbrudd
- Maktmisbruk
- Mobbing og trakassering
- Diskriminering

2.3 FORSVARLIG FREMGANGSMÅTE

Fremgangsmåten ved varsling skal være forsvarlig, se arbeidsmiljøloven § 2 A-1 andre ledd. Dette er en lovfesting av grensene for ytringsfrihet i varslingssituasjoner. Ved å legge vekt på fremgangsmåten når det varsles har arbeidstaker som utgangspunkt alltid rett til å varsle.

REFLEKSJON:

Nevn noen eksempler på fremgangsmåter ved varsling som ikke er forsvarlige.

Vurderingstemaet er om arbeidstaker har saklig grunnlag for kritikken og om det er tatt tilberørlige hensyn til arbeidsgivers og virksomhetens legitime interesser med hensyn til måten det varsles på. Det vektlegges også om arbeidstaker er i aktsomt god tro med hensyn til opplysningene og om saken er forsøkt tatt opp internt. Også opplysningenes skadepotensiale og om de har allmenn interesse tillegges vekt. De samme momentene som gjelder for ansattes ytringsfrihet vil også være av betydning for om varslingen var forsvarlig.

2.3.1 Intern varsling

Dersom en arbeidstaker kjenner til kritikkverdige forhold som bør undersøkes nærmere, eller som nødvendiggjør tiltak, bør det som hovedregel tas opp på egen arbeidsplass. Det kan også varsles til nærmeste leder. Det kan varsles også til overordnet ledelse, særlig dersom varslingen gjelder egen leder eller en leder som ikke gjør noe med forholdene. Dersom varsleren vurderer varsling i linjen som utilstrekkelig, eller varsler ikke ønsker å ta opp forholdene med ledelsen, kan det varsles til tillitsvalgte eller verneombud.

Dersom varslingen skjer på en utilbørlig måte som unødvendig skader samarbeidsklimaet, arbeidsmiljøet eller enkeltpersoner

i virksomheten, for eksempel ved gjentatte grunnløse påstander rettet mot kollegaer, vil intern varsling likevel kunne være uforsvarlig. Dette er en sikkerhetsventil og vil være aktuelt kun i spesielle tilfeller. Påstandene er sjelden grunnløse sett fra varslers ståsted, mens leder kan ha en annen oppfatning av situasjonen.

2.3.2 Varsling til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter

Det er alltid forsvarlig å varsle til tilsynsmyndigheter, som Arbeidstilsynet og Fylkesmannen, eller andre offentlige myndigheter. Tilsynsmyndighetene og andre offentlige myndigheter har taushetsplikt om varslers navn eller andre identifiserende opplysninger. Dersom opplysninger om arbeidsplassen avslører varslers identitet, er disse opplysningene taushetsbelagte.

2.3.3 Varsling i samsvar med varslingsplikt

I noen situasjoner er det plikt til å varsle. Det er alltid forsvarlig å varsle i samsvar med varslingsplikt, enten til arbeidsgiver eller til tilsynsmyndigheter, eventuelt andre offentlige myndigheter. Arbeidstaker skal for eksempel varsle arbeidsgiver eller verneombud så snart arbeidstaker blir kjent med at det forekommer trakassering eller diskriminering på arbeidsplassen, se arbeidsmiljøloven § 2-3 andre ledd bokstav d). Helsepersonell skal av eget tiltak gi tilsynsmyndighetene informasjon om forhold som kan medføre fare for pasienters sikkerhet, se helsepersonelloven § 17. Varsling i henhold til varslingsplikt har vern mot gjengjeldelse fra arbeidsgiver.

2.3.4 Offentlig varsling

Varsling kan skje offentlig for eksempel til media eller gjennom sosiale medier. I hvilken grad det er forsvarlig å varsle offentlig beror på en konkret vurdering, særlig med utgangspunkt i om intern varsling har vært forsøkt, om varsler har forsvarlig grunnlag for kritikken og om varsler er i god tro med hensyn til det det varsles om.

Jo større allmenn interesse de kritikkverdige forholdene har, desto større vern har varsleren etter loven. Alvorlige lovbrudd i kommunen, som mistanke om korrupsjon eller brudd på anskaffelsesregelverket, vil ofte ha stor allmenn interesse.

Ved offentlig varsling er skadepotensialet større, og adgangen til å varsle snevrere, enn ved varsling internt, til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter. Det er derfor sentralt om varslar har tatt tilstrekkelig hensyn til arbeidsgivers legitime eller saklige interesser og virksomheten med hensyn til måten det varsles på. For eksempel kan det skade arbeidsgivers legitime interesser dersom allmennheten på grunn av feilaktige opplysninger om et saksforhold mister tillit til at kommunen har en forsvarlig saksbehandling. Det kan også være at kommunen må sikre ro rundt tjenestetilbudet. Hvis en arbeidsgiver skal vinne fram med en påstand om at fremgangsmåten ikke var forsvarlig, er det et minstekrav at varslingen har skadet eller skapt en ikke ubetydelig risiko for skade på arbeidsgivers legitime interesser.

De samme momentene som under kapittelet om ansattes ytringsfrihet (se pkt. 1.4) gjelder også her.

2.3.5 Bevisbyrde for at varsling ikke er forsvarlig

Arbeidsgiver har bevisbyrden for at varslingen ikke er forsvarlig. Det innebærer at det er arbeidsgiver som må bevise at varslingen har skjedd i strid med loven.

2.4 VERN MOT GJENGJELDELSE

Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler i samsvar med loven er forbudt, se arbeidsmiljøloven § 2 A-1. Forbud mot gjengjeldelse er viktig for å sikre trygge rammer for varsleren.

2.4.1 Ulovlig gjengjeldelse

Varsleren er beskyttet mot ugunstig behandling fra arbeidsgiver som har sammenheng med at det er varslet på en forsvarlig måte. Vernet gjelder alle former for gjengjeldelse på

grunn av varslinger som, for eksempel, dårligere lønnsutvikling, omplassering, endring av arbeidsoppgaver, oppsigelse eller avskjed. Utgangspunktet er at varsler skal behandles på samme måte som om vedkommende ikke hadde varslet.

Ofte vil det være uenighet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om det foreligger gjengjeldelse eller om det er en reaksjon som skyldes andre forhold.

Arbeidsgiver bør følge opp varsleren etter noe tid for å påse at det ikke har skjedd gjengjeldelse overfor varslar.

2.4.2 Oppreisning

Arbeidstaker kan kreve oppreisning dersom det er gjengjeldt i strid med loven. Dette er en kompensasjon for den urett som er begått overfor varsleren. Denne oppreisningen vil være uavhengig av arbeidsgivers skyld, det vil si at arbeidsgiver ikke må være å laste for at ansvar skal inntre. Det er tilstrekkelig å påvise at det har skjedd en ugunstig behandling fra arbeidsgivers side som har sammenheng med varslingen.

2.4.3 Bevisbyrde ved gjengjeldelse

Det er delt bevisbyrde mellom arbeidsgiver og arbeidstaker når varslar påstår at det har skjedd gjengjeldelse. Dersom arbeidstaker legger fram opplysninger som tyder på at arbeidsgiver har gjengjeldt i strid med loven, må arbeidsgiver sannsynliggjøre at slik gjengjeldelse ikke har funnet sted. Det skal ikke stilles for strenge beviskrav overfor arbeidstaker. For eksempel vil det normalt være nok at arbeidstaker kan vise at varslingen har skjedd og at det har skjedd en ugunstig handling overfor varslar som kom tett på varslingen i tid. Dette gjør det lettere for arbeidstaker å nå fram med påstand om ulovlig gjengjeldelse fra arbeidsgiver.

Rutiner for varsling

3.1 PLIKT TIL Å UTARBEIDE RUTINER FOR INTERN VARSLING
Kommunene har en lovpålagt plikt til å utarbeide skriftlige rutiner for varsling og arbeidsmiljøloven stiller minimumskrav til innholdet i slike rutiner, se arbeidsmiljøloven § 2 A-3.

Rutinene skal inneholde:

- En oppfordring til ansatte om å si fra om kritikkverdige forhold.
- Fremgangsmåten for varsling, for eksempel hvem det skal varsles til, hvordan det kan varsles, evt. ordning med eksternt varslingsmottak og rutiner for anonym varsling hvis det finnes.
- Arbeidsgivers fremgangsmåte ved mottak, behandling og oppfølging av varsel. Det bør fremgå hvem som mottar og har ansvar for oppfølging av varsel om kritikkverdig forhold, og hvem som har ansvaret dersom varselet gjelder kritikkverdig forhold hos varslers leder.

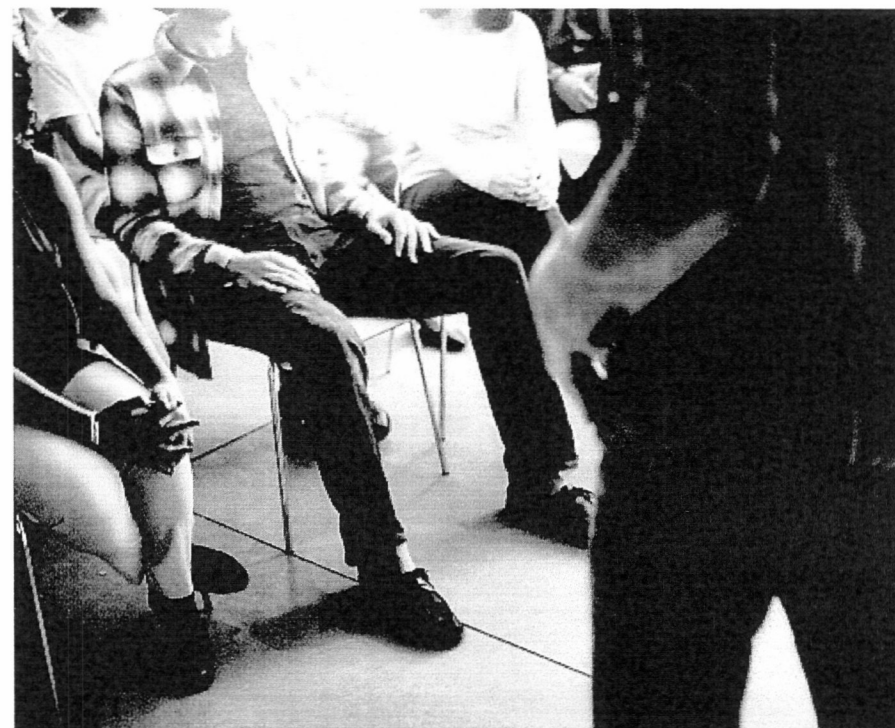
Rutinene skal utarbeides i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte. De skal også være lett tilgjengelige for alle arbeidstakere i virksomheten. Rutinene må ikke inneholde noe som begrenser retten til å varsle.

3.2 UTVIKLING AV GODE RUTINER FOR VARSLING

Gode varslingsrutiner har positiv innvirkning på varslingsaktivitet og håndtering av varslingssakene. Det er også grunn til å tro at rutiner gjør det tryggere å varsle. Varslingsrutinene bidrar til at varslingsprosessen blir mer forutsigbar. Det forutsetter at varslingsrutinene er kjent av de ansatte. De må også være utformet på en klar og hensiktsmessig måte.

Varslings- og oppfølgingsrutiner skal være i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser og bør ha legitimitet i organisasjonen. Videre bør de være kjent for alle og være enkle å bruke. Rutinene skal ivareta rettssikkerheten både for varsleren og den eller de det varsles om. Det er viktig at de ansatte oppfatter at varslere har reelt vern mot gjengjeldelse.

Mange ansatte varslere ikke fordi de frykter gjengjeldelse. Det betyr at kritikkverdige forhold som burde vært stoppet, ikke blir varslet om. Selv om det i praksis ikke gjengjeldes ofte, vil likevel frykten for dette kunne være større enn den reelle risikoen. Det er derfor viktig at rutinene utformes og implementeres på en slik måte at nettopp opplevs reelt.

Arbeidsgiver skal legge forholdene til rette for intern varsling i tilknytning til det systematiske HMS-arbeidet i kommunen. Rutinene bør behandles i arbeidsmiljøutvalget i kommunen. Plikten til å utarbeide rutiner faller inn under Arbeidstilsynets tilsyns- og påleggskompetanse.

Det bør fremgå av kommunens rutiner og retningslinjer for varsling at det alltid er forsvarlig å varsle til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter. Det bør også fremgå at disse har taushetsplikt om varslers navn og andre identifiserende opplysninger om arbeidstaker.

Rutinene skal være lett tilgjengelige for alle arbeidstakere, også innleide arbeidstakere, for eksempel i personalreglement,

på virksomhetens nettsider eller ved oppslag et egnet sted. Erfaring viser at der rutinene er kjent, fungerer varslingsordningen bedre.

3.3 EKSEMPEL PÅ VARSLINGSRUTINE

Det er viktig at ledere og ansatte er kjent med varslingsrutinene og innholdet i disse. Nedenfor følger et eksempel på en intern varslingsrutine som kan legges inn i kommunens HMS-system. Mange kommuner vil kanskje også beskrive hovedinnholdet i varslingsrutinen i andre dokumenter, for eksempel i de etiske retningslinjene. Varslingsrutinen bør holdes adskilt fra kommunens avvikssystem.

EKSEMPEL PÅ ROUTINE FOR INTERN VARSLING

- 1 Alle medarbeidere oppfordres til å varsle om kritikkverdige forhold.
- 2 Varslingen skal være forsvarlig.
- 3 Forsvarlig varsling skal ikke gjengjeldes.
- 4 Varsling i tråd med rutinen er forsvarlig.
- 5 Varsling i samsvar med varslingsplikt, for eksempel etter arbeidsmiljøloven § 2-2 andre ledd, bokstav d) eller e), eller varsling til tilsynsmyndighet eller annen offentlig myndighet, er alltid forsvarlig.
- 6 Dette varselet bør leveres nærmeste overordnede leder eller tillitsvalgt/verneombud.
- 7 Du kan også levere varselet til kommunens _____
(Her lister kommunen opp hvilken/hvilke andre instanser man kan varsle til etter denne rutinen.)
- 8 Arbeidsgiver ønsker at varselet skal underskrives med navn. Da kan arbeidsgiver innhente ytterligere opplysninger fra varsleren og gi tilbakemelding om hva som gjøres med forholdet. Du kan likevel velge å varsle anonymt. Arbeidsgivers mulighet til å følge opp et anonymt varsel kan være begrenset.
- 9 Du vil innen XX dager få en bekreftelse på at varselet er mottatt og vil bli fulgt opp i tråd med rutinen. Arbeidsgiver vil ta nærmere kontakt dersom det er behov for ytterligere informasjon i saken. Arbeidsgiver vurderer konkret om det er grunnlag for å gi deg ytterligere informasjon om hva som skjer med saken du har varslet om. (Blant annet lovbestemt taushetsplikt kan begrense arbeidsgivers mulighet for å gi deg ytterligere informasjon om saken.)

JEG ØNSKER Å VARSLE OM FØLGENDE KRITIKKVERDIGE FORHOLD:

VARSLET AV:

DATO:

EKSEMPEL PÅ SKJEMA FOR INTERN OPPFØLGING

ROUTINE FOR INTERN VARSLING OG OPPFØLGING GJENNOM HMS-SYSTEMET I

KOMMUNE

TRINN	OPPFØLGING AV FORHOLDET	DATO
1	VARSEL MOTTATT AV	
2	UNDERSØKELSER GJENNOMFØRT	
3	KONKLUSJON	
4	TILBAKEMELDING GITT TIL VARSLER	
5	NØDVENDIG INFORMASJON GITT TIL DEN ELLER DE DET ER VARSLET OM	
6	TILTAK	
7	VIDERE OPPFØLGING	
8	VIDERE OPPFØLGING OVERFOR VARSLEREN	
9	DEN DET ER VARSLET OM ER FULGT OPP	

3.4 INTERN VARSLING

3.4.1 Varsling i linjen

Mange meldinger eller kritiske ytringer mottas og behandles av nærmeste leder uten at det problematiseres om det dreier seg om kritikkverdige forhold.

Arbeidsgiver bør oppfordre ansatte til å varsle til nærmeste leder eller eventuelt overordnet ledelse i rutinen. Dette er normalt de som er nærmest til å undersøke og raskt stoppe de kritikkverdige forholdene. Dersom dette fungerer i praksis, vil det være mindre behov for varsling utenfor linje.

Det å motta opplysninger om mulige kritikkverdige forhold, gjerne gjentatte ganger, kan være krevende. Det er viktig at ledere på alle nivåer oppfordres til å møte opplysninger om mulige kritikkverdige forhold på en konstruktiv måte.

Det er også viktig at ledere på alle nivåer kjenner reglene og rutinene for varsling.

3.4.2 Varsling til kommunens alternative varslingsordning

For de tilfeller der det ikke er ønskelig å varsle i linje, bør det være en alternativ og uavhengig varslingsordning som har nødvendig tillit blant ansatte. En slik varslingsordning kan være sammensatt av ansatte i kommunen eller en eller flere eksterne medlemmer. Hvilken ordning kommunen velger, vil bero blant annet på kommunens størrelse og organisering. Lokale forhold, kostnader og ressursinnsats må også vurderes, selv om det ikke nødvendigvis blir avgjørende.

Det kan for eksempel opprettes et særskilt varslingssekretariat. Medlemmene i det særskilte varslingssekretariatet bør ha kompetanse innen arbeidsmiljø, jus og økonomi. Tillitsvalgte skal ha en fri og uavhengig stilling for å kunne ivareta arbeidstakerne. De bør derfor ikke være med i et sekretariat.

Et alternativ er å engasjere et advokatkontor for å ta imot varslinger.

Det er viktig at varsling håndteres av kommunens organer slik at det ikke er nødvendig å varsle offentlig. Saken vil da fort kunne eskalere og bli vanskeligere å håndtere.

Saksbehandling av et varsel krever kjennskap til organisasjonen. Det må avklares hvor langt mandatet til varslingssekretariatet skal gå med hensyn til forundersøkelser før saken oversendes linjen i kommunen. Rådmannens rolle (innsyns- og instruksjonsrett) og saksbehandlingsregler bør derfor avklares i mandatet.

Saksbehandlingsreglene må regulere hvilke forundersøkelser som kan eller skal gjøres, hvor saken oversendes, hvem som avslutter saken der det ikke er grunnlag for videre oppfølging, arkivering av opplysninger, med mer. Hvor omfattende man legger opp varslingssekretariatet og rutinene knyttet til dette, avhenger blant annet av størrelsen på kommunen. Dersom det velges en av de andre ordningene, må det utarbeides tilsvarende retningslinjer.

I hvilken grad varslers identitet kan behandles fortrolig, det vil si at varslers identitet kun er kjent for varslingssekretariatet eller av advokatkontor, må nærmere avklares i mandatet. Løfte om fortrolighet vil aldri kunne være absolutt, særlig dersom det blir rettslige etterspill i saken.

Uavhengig av hvilken ordning som velges må det særlig fremgå hvordan varsling på rådmannen skal håndteres. Hvor skal det varsles, og hvilken saksbehandling skal gjøres hos mot-taker av varsel? Hvem skal foreta nærmere undersøkelser av varselet for det for eksempel opprettes setterådmann eller en ekstern som kan undersøke varselet nøyere? Selv om varselet også gjelder rådmannen, er ikke rådmannen uten videre inhabil.

Varslelet kan i mange tilfeller likevel følges opp av rådmannen. Så langt som mulig gjennomføres undersøkelser internt før det iverksettes ekstern undersøkelse. Dette må vurderes konkret ut fra innholdet i varselet.

REFLEKSJON:

Hvordan mener du en best kan håndtere et varsel om rådmannen?

Behandling av varsleren, varselet og den det varsles om

4.1. VARSLERENS RETT PÅ INFORMASJON

I mange tilfeller ønsker varsleren informasjon om saken og hvordan denne eventuelt er håndtert av arbeidsgiver. Normalt vil ikke varsleren ha større rett til å få innsyn i saken enn andre. Et annet spørsmål er om og eventuelt hvilken tilbakemelding varsleren skal få fra arbeidsgiver om at saken er mottatt og vil bli undersøkt/håndtert. Dette kan få betydning for om varsleren eventuelt velger å gå videre med saken.

4.1.1 Varsleren er normalt ikke part

Varslerens rett til innsyn i sakens dokumenter beror på om vedkommende er «part» i saken. En part er en «person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder», se forvaltningsloven § 2 første ledd, bokstav e). Dersom det varsles om kritikkverdige forhold begått av andre kan den det varsles om være part. Varsleren er i så fall ikke part i saken.

Om en ansatt varsler om at lederen trakasserer kolleger, vil lederen være part dersom det er aktuelt å gi en reaksjon, for eksempel oppsigelse, overfor denne lederen. I utgangspunktet vil ikke de som blir trakassert være parter fordi de kun har krav på et forsvarlig arbeidsmiljø fritt for trakassering. Dette gjelder også dersom varslere er blant dem som er utsatt for trakassering.

4.1.2 Tilbakemelding til den som varsler

Terskelen for å varsle om kritikkverdige forhold kan være høy. For den som varsler og ikke vet hvordan varselet blir fulgt opp, og heller ikke kan se at det skjer noen endringer i de forhold det ble varslet om, kan det synes som det ikke nytter å varsle. Vedkommende vil ofte heller ikke vite om de kritikkverdige forholdene opphører eller om det vil være forsvarlig å varsle videre. Varsleren unnlatte kanskje også å varsle om nye kritikkverdige forhold. Det kan tilsi at den som varsler bør gis noe informasjon.

Hensynet til den det varsles om setter begrensninger for hva som bør og kan gis av informasjon. Taushetsplikten kan også være til hinder for tilbakemelding til varslere, for eksempel fordi oppfølgingen gjelder personlige forhold om den det er varslet om. Dersom det fremgår av varslingsrutinen at varsleren vil få en tilbakemelding i de tilfellene undersøkelser viser at det ikke foreligger kritikkverdige forhold, vil manglende tilbakemelding gi signal om at det foreligger kritikkverdige forhold. Dette kan – avhengig av hva varselet går ut på – komme i strid med taushetsplikten.

Arbeidsgiver skal heller ikke gi varslere flere opplysninger, for eksempel om person/oppfølging overfor enkeltansatte, utover det som er naturlig å gi til øvrige ansatte.

Den som varsler bør få en tilbakemelding om at varselet er mottatt og vil bli fulgt opp i tråd med rutine. Videre at arbeidsgiver vil ta kontakt dersom det er behov for ytterligere informasjon. Det må likevel vurderes konkret om ytterligere informasjon kan og bør gis varsleren. Et eksempel på dette er tilbakemelding om at varselet ikke anses å gjelde «kritikkverdige forhold.»

4.2 TAUSHETSPLIKT OM VARSLERS IDENTITET OG MULIGHET TIL Å VARSLER ANONYMT

Ved ekstern varsling til tilsynsmyndighetene eller andre offentlige myndigheter har disse taushetsplikt om varslers identitet og andre identifiserende kjennetegn, for eksempel arbeidssted og stilling, se arbeidsmiljøloven § 2 A-4. Det innebærer at tilsynsmyndigheten ikke har adgang til å opplyse om navnet på den som varsler, som for eksempel tjenestested, dersom varslere med dette blir identifisert.

Taushetsplikten gjelder overfor sakens parter og deres representanter og går dermed foran reglene om partsinnsyn i forvaltningsloven § 18.

Bestemmelsen om taushetsplikt gjelder ikke ved intern varsling i kommunen.

4.2.1 Anonym varsling

Det er lov å varsle anonymt også ved intern varsling. Muligheten for å varsle anonymt kan i noen tilfeller være avgjørende for at det i det hele tatt varsles, for eksempel av frykt for gjengjeldelse.

Anonyme varslinger skal behandles og undergis passende undersøkelser. I enkelte tilfeller vil det være slik at det er vanskelig for arbeidsgiver å følge opp disse varslingsene fordi det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon. Om det derimot er en varsling hvor det vises til konkrete faktiske forhold som arbeidsgiver har mulighet til å undersøke, spiller det mindre rolle at arbeidsgiver ikke kjenner varslers identitet.

Anonym varsling kan åpne for sladder og ubegrunnede påstander ettersom ingen må stå ansvarlig for innholdet i varselet.

I varslingsrutinen bør det åpnes opp for at det også kan varsles anonymt. Det er imidlertid viktig at arbeidstakerne gjøres kjent med dilemmaene knyttet til anonym varsling og at arbeidsgiver ønsker at varslere står frem.

Tilitsvalgte kan også motta varslinger og anonymisere varslers identitet for varselet formidles til arbeidsgiver.

Det fins også løsninger der arbeidsgiver kan kommunisere med anonyme varslere gjennom systemet uten at varslere avslører sin identitet for arbeidsgiver. Da vil arbeidsgiver ha mulighet til å opplyse saken nærmere selv om varslere er anonym.

4.2.2 Når varslers identitet er kjent/taushetsplikt om varslers identitet

Varslingsrutinen bør ikke inneholde løfte om fortrolighet eller anonymitet for varslere. Både den det varsles om og allmennheten kan ha rett til å få kunnskap om varselet og varslers identitet, så sant det ikke varsles til tilsynsmyndighetene hvor taushetsplikten gjelder. Den det varsles om vil i mange tilfeller være part, og i utgangspunktet ha rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, enten etter ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper eller fordi det er innsyn etter forvaltningsloven §§ 18 og 19. Disse åpner for at det kan gjøres unntak fra partsinnsyn for enkelte opplysninger. Praktisk i varslingsaker er det § 19 andre ledd, bokstav b) som gir anledning til å unnta fra partsinnsyn opplysninger «som av særlige grunner ikke bør meddeles videre», forutsatt at det ikke er av «vesentlig betydning» for parten å gjøre seg kjent med opplysningene. Partens rett til å bli kjent med opplysningene i saken og imøtegå disse er viktig. Identiteten til varslere kan i noen tilfeller unntas i de tilfeller hvor parten vil kunne metagå opplysningene uten at varslers identitet gjøres kjent.

Den det varsles om vil også kunne ha rett til innsyn etter personopplysningsloven § 18 uavhengig av om vedkommende er part eller ikke. Personopplysningsloven åpner opp for unntak for opplysninger i nærmere angitte tilfeller. Praktisk i varslingssaker er § 23 bokstav b) og f) som i konkrete tilfeller kan gi grunnlag for å unnta varslers identitet.

Etter hovedregelen i offentleglova § 3 kan både den det varsles om og allmennheten ha innsynsrett i varselet og varslers identitet. Unntak for innsyn gjelder taushetsbelagte opplysninger. Det kan også være adgang til å unnta varslers identitet etter andre bestemmelser i offentleglova.

4.3. OPPFØLGING AV VARSELET

Arbeidsgiver må vurdere konkret videre oppfølging ut fra varselets innhold og hvem det varsles om. Det er kunnskap om potensielle kritikkverdige forhold som utløser en handlingsplikt for ledelsen, ikke selve varselet i seg selv.

I mange tilfeller kan det være tilstrekkelig at nærmeste leder som mottar varselet iverksetter enkle korrigerende tiltak for at det kritikkverdige forhold skal opphøre. I andre tilfeller kan det være nødvendig med en ekstern undersøkelse fra en uavhengig og nøytral tredjepart. Det siste gjør seg særlig gjeldende der varselet gjelder alvorlige forhold og involverer mange ansatte eller øverste ledelse.

Det er viktig at en nærmere undersøkelse av varselet tilpasses målet, nemlig at det kritikkverdige forholdet opphører. Om det varsles om straffbare forhold som ikke åpenbart er grunnløse, bør forholdet vurderes anmeldt. Den videre oppfølging av varselet bør tilpasses politiets eventuelle etterforskning dersom det er forsvarlig.

4.4. NÆRMERE OM DEN DET VARSELES OM

Den det varsles om kan, avhengig av den videre oppfølging av varselet, ha partsrettigheter, se forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e) som definerer en part som en «person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder».

Igangsettelse av videre undersøkelser av varselet utløser ikke automatisk partsrettigheter for den det varsles om. Det kan være vanskelig å forutse hva en undersøkelse vil avdekke tidlig i saksbehandlingen. Mulige konsekvenser for den det varsles om – også av mulig negativ omtale – kan tilsi at vedkommende har partsrettigheter eller bør behandles i overensstemmelse med dette. Den videre saksbehandlingen må ivareta ulovfestede krav til en forsvarlig saksbehandling og kontradiksjon uavhengig av om vedkommende har partsrettigheter.

Dersom varsleren ikke er vernet mot gjengjeldelse som følge av at varslingen ikke har vært forsvarlig, kan det gi grunnlag for arbeidsrettslige reaksjoner mot varsleren. Det vil i så fall være et forhold mellom varslar og arbeidsgiver. Den det ble varslet om har krav på et forsvarlig arbeidsmiljø, men ellers ingen rett til innsyn eller informasjon om hvordan arbeidsgiver eventuelt følger opp dette hos varsler.

Et varsel som inneholder opplysninger og vurderinger som kan knyttes til enkeltpersoner, vil være personopplysninger i henhold til personopplysningsloven. I noen tilfeller kan det være sensitive personopplysninger. Opplysningene må da behandles i tråd med kravene i personopplysningsloven.

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vik, 0114 Oslo
Besoksadresse: Haakon Vlls gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00
ks@ks.no
www.ks.no

GJEMNES KOMMUNE

Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 210
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 31.10.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 30/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

GJEMNES KOMMUNE. ØKONOMISK RAPPORT 2. TERTIAL 2017

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar økonomisk rapport 2. tertial 2017, sammen med administrasjonens muntlige informasjon, til orientering.

Saksopplysninger

Med hjemmel i kommuneloven § 46 nr. 8, har Kommunaldepartementet gitt **Forskrift om årsbudsjett for kommuner.**

I § 10 i forskrifta går det fram at administrasjonssjefen gjennom budsjettåret skal legge fram rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter i henhold til vedtatt årsbudsjett. Dersom administrasjonssjefen finner rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert årsbudsjett, skal det i rapportene til kommunestyret foreslås nødvendige tiltak. Rapporteringen skal minimum skje to ganger pr. år jf. merknad til paragraf 10.

I § 11 går det fram at det skal foretas endringer i årsbudsjettet når dette anses påkrevd. Det er kommunestyret selv som skal foreta de nødvendige endringer i årsbudsjettet.

I § 12 går det fram at de oversiktene skal inneholde inntekter, utgifter, avsetninger og bruk av avsetninger og bygge på samme forutsetninger som det vedtatte årsbudsjett

Vedlagt følger:

- Saksframlegg til formannskap/kommunestyre (31.10.2017, k-sak 44/17)

VURDERING

Økonomiske rapport pr. 1. kvartal viste en prognose for regnskapsmessig resultat for 2017 med et merforbruk på kr 451 000,-. Kommunestyret vedtok da at merforbruket skulle dekkes bl.a. gjennom reduserte driftstiltak.

En måned senere viste økonomisk rapport pr. 30.04 prognose for regnskapsmessig resultat for 2017 med et merforbruk på kr. 2 247 000,-. Denne rapporten ble lagt frem for kommunestyret i juni, og kommunestyret vedtok i sak 29/17 at merforbruket i hovedsak skulle dekkes inn med reduserte driftstiltak (1 217 000,-). Videre kommunens reservepost (100 000,-), reduserte finanskostnader (680 000,-) og inntektsutjevning (250 000,-).

I Økonomisk rapport 2. tertial (pr. 31.8) kommer det fram at prognose for netto merforbruk for 2017 er 3,452 mill. kroner.

Rådmannen skriver i sitt saksfremlegg at det største avviket ligger innenfor ansvarsområdet for helse og omsorg, og areal og drift. Rådmannen foreslår ikke ny tilførsel av driftsmidler for å avhjelpe situasjonen eller finansiere nye og nødvendige tiltak.

Kommunen opplever fortsatt en betydelig skattesvikt i budsjettet. Rådmannen håper at inntektsutjevningen også i år kan slå positivt ut for Gjemnes kommune.

Rådmannen foreslår at merforbruket dekkes inn ved bruk av disposisjonsfond. Rådmannen vil fortsatt arbeide med at driftsnivået på ansvarsområdene reduseres resten av året.

Tertialrapporten inneholder også en rapportering på sykefravær. Sykefraværet er på veg ned. Sykefraværet ligger på ca. 1 % over målet som er satt.

Jane Anita Aspen
daglig leder

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet	78/17	17.10.2017
Kommunestyret		

Budsjett 2017- Økonomisk rapport 2. tertial 2017

Vedlegg:

1. Økonomisk hovedoversikt – rapport pr. 30.09.17
2. Virksomhetsrapport- vesentlige avvik pr. ansvarsramme pr. 31.08.17

Saksopplysninger

Den framlagte økonomiske rapporten pr. 31.08. er bl.a. tatt utgangspunkt i skriftlige rapporter fra avdelingslederne/ budsjettansvarlige. Denne rapporten omtaler status av den økonomiske situasjonen på dette tidspunkt. Ut i fra den kunnskap vi vet i dag om den økonomiske situasjonen, er det forsøkt å lage en prognose ut året 2017 med all den usikkerhet som ligger der.

Ukjente forhold, nye tiltak mv. kan ha økonomiske konsekvenser, og vil påvirke det endelige økonomiske resultat ved årets slutt.

Siden regnskapstall for september i all hovedsak nå er klare, vil en del tabeller nedenfor være basert på regnskapstall pr. 30.09.

Fra budsjettåret 2017 er budsjettet periodisert. Dette betyr at budsjettet er delt opp etter måneder, enten fordelt etter 12 måneder, kvartalsvis, fordelt på bare en måned, eller andre hensiktsmessige fordelinger. Dette krever stor nøyaktighet og forutsigbarhet når inntekter og utgifter vil påløpe gjennom året, samtidig at de skal treffe på riktig budsjettert måned. I mange tilfeller er slike utgifter og inntekter umulig å vite eksakt når de kommer. Derfor vil tall i kolonnen for budsjett nedenfor ofte være basert på skjønn/ estimat, og derfor avvike mot regnskapstabellen for perioden.

«Avvikene» kan i enkelte tilfeller framkomme til dels betydelige, uten at det av den grunn nødvendigvis trenger å være reelle avvik. Lederne skal derfor påse at det periodiserte budsjettet i

størst mulig grad skal stemme mot de reelle utgifter og inntekter. Dette krever en enda bedre forståelse av sin virksomhet, og hvordan kostnadsbildet skjer og utvikler seg.

Økonomirapport 1. kvartal 2017

Nedenfor tas det først med litt historikk fra framlagt økonomirapport og prognose for 2017 etter 1. kvartal (pr. 31.03.). Kommunestyret gjorde slikt enstemmig vedtak i k-sak 22/17 i møte 30.05.:

«

1. Kommunestyret tar den økonomiske rapporten til etterretning.

Den økonomiske rapporten for 1. kvartal 2017 viser et regnskapsmessig resultat på årsbasis med et merforbruk på kr. 481 000. Merforbruket dekkes bl.a. inn gjennom reduserte driftstiltak på de enkelte ansvarsområder.

2. Kommunestyret godkjenner at lånerammen for investeringsoppgaver for 2017 på kr. 20 890 000 reduseres med kr. 5 815 000.
Kommunestyret godkjenner at det blir tatt opp lån på kr. 15 075 000 til finansiering av investeringsoppgaver for 2017.

Avdragstid på lån stipuleres til ca. 30 år. Rådmannen får fullmakt til å godkjenne lånevilkåra

»

Prognose 2017 etter 1. hå.

Kommunestyret gjorde slikt enstemmig vedtak i k-sak 29/17 i møte 20.06.:

«

1. Kommunestyret tar den økonomiske rapporten til etterretning.

Den økonomiske rapporten pr. 30.04.17 viser et regnskapsmessig prognostisert resultat på årsbasis med et merforbruk på kr. 2 247 000. Merforbruket dekkes inn på følgende måte:

• Kommunens reservepost	kr. 100 000
• Reduserte driftstiltak - samlet	kr. 1 217 000
• Reduserte finanskostnader	kr. 680 000
• Inntektsutjevning	kr. 250 000

2. Kommunestyret godkjenner at disse ansvarsrammene får tilført til sammen kr. 780 000:

• Batnfjord skule- ressurs (egen sak til k-styret)	kr. 220 000
• Barnehagefaglig kompetanse- tilskudd private barnehager	kr. 500 000
• Kulturkontoret- ekstrakostnad 2017	kr. 60 000

»

Prognose 2017 pr. 31.08.

Avdelingslederne/ budsjetansvarlige rapporterer sine tall pr. august måned. De avviker likevel ikke nevneverdig med de tallstørrelser som kommer fram i regnskapet pr. ansvarsområde for september.

I kolonnen for «Endret prognose» nedenfor viser et samlet netto avvik/ merforbruk i.f.t. budsjett pr. ansvarsområde på totalt kr. 3 452 000 pr. 31.08. Dette er en forverring i prognose på ca. 1,2 mill. kr. siden framlagt økonomirapport i junimøtet.

Tabellen framkommer slik:

Tjenestepost	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik/delt	prognose	Uppprognose
1000 Folkevalgte	1 858 943	1 700 800	158 143	2 568 000	195 000	2 763 000
1100 Rådmannen	5 354 752	5 300 844	53 908	4 963 000	0	4 963 000
1200 Økonomisjef	3 966 851	4 145 415	-178 564	5 460 000	60 000	5 520 000
1300 Assisterende rådmann- personal	1 942 528	1 924 105	18 424	2 927 852	22 000	2 949 852
1400 NAV	1 604 261	1 219 916	384 345	1 857 000	0	1 857 000
2000 Skolefaglig kompetanse	4 315 790	4 831 984	-516 194	7 281 000	0	7 281 000
2050 Barnehagefaglig kompetanse	4 788 123	4 613 721	174 402	7 229 000	0	7 229 000
2100 Rektor Angvik skole	4 063 411	4 193 654	-130 243	6 487 000	0	6 487 000
2200 Rektor Batnfjord skule	13 281 382	15 185 217	-1 903 834	23 798 000	0	23 798 000
2500 Styret Angvik barnehage	1 689 389	1 823 281	-133 893	2 875 148	0	2 875 148
2600 Styret Solsida barnehage	3 927 697	3 981 755	-54 057	6 329 000	16 000	6 345 000
2800 Styret Bergsøy barnehage	1 200 901	1 165 614	35 287	1 848 000	0	1 848 000
2900 Styret Astaddalen friluftss- og mus	1 115 053	1 421 771	-306 718	2 252 000	0	2 252 000
3000 Avdelingsleder helse- og omsorg	44 722 414	43 459 194	1 263 220	67 222 000	3 640 000	70 862 000
4000 Avdelingsleder areal og drift	9 712 161	8 746 966	965 195	13 236 000	569 000	13 805 000
5000 Kulturkontoret	1 904 192	1 264 342	639 850	1 913 000	0	1 913 000
5100 Rektor kultur- og musikksskolen	1 208 830	1 322 106	-113 276	1 115 000	0	1 115 000
6010 VAR- området vann	-586 804	-183 087	-403 717	51 862	0	51 862
6020 VAR- området avløp	-510 468	-107 630	-402 838	-308 862	0	-308 862
6030 VAR- området slam	665 448	218 373	447 075	1 000	0	1 000
6040 VAR- området renovasjon	-102 398	493 560	-595 958	1 000	0	1 000
6050 VAR- området feiing	-96 909	-12 685	-84 224	6 000	0	6 000
7000 Kommunestyrets reservepost	0	-3 033 333	3 033 333	750 000	-750 000	0
7900 Pensjon- premieavvik- fellesansv	27 654	0	27 654	0	0	0
8000 Skatter, rammeoverf. m.v.	-111 000 563	-115 079 333	4 078 770	-170 219 000	0	-170 219 000
9000 Finansutgifter, resultat m.v.	5 759 662	5 931 068	-171 406	10 357 000	-300 000	10 057 000
9999 Investeringsoppgaver- prosjekter	2 893	0	2 893	0	0	0
TOTALT	815 192	-5 472 385	6 287 577	0	3 452 000	0

Regnskapsmessig prognose for 2017 for ansvarsramme 1000-5100, og basert på rapportene fra avdelingslederne og budsjettansvarlige, viser et avvik/ merforbruk mellom tildelt ramme og vedtatt tjenesteproduksjon/ driftsnivå i størrelsesorden kr. 4 502 000.

Størstedelen av avviket ligger innenfor ansvarsområde 3000 helse og omsorg. Korrigert for manglende periodisering av utgifter og inntekter, er det reelle merforbruket 2,8 mill. kr. I hovedsak ligger merforbruket her innen lønn på noe over 2 mill. kr.

Areal og drift rapporterer om et avvik på kr. 569 000, som skyldes akutte tiltak innen vedlikehold.

Til fradrag i merforbruket på 4,5 mill. kr., går 1,050 mill. kr. i rentegevinst og lavere lønnsoppgjør enn forutsatt. Netto merforbruk blir dermed 3,452 mill. kr.

Sykefraværet

I henhold til lokal IA-avtale, har Gjemnes kommune et mål om et sykefravær på 5,5% totalt.

Enkelte avdelinger har til dels fortsatt høyt sykefravær.

Utvikling av sykefraværet 1. kvartal de siste 3 årene:

År	2015	2016	2017
Pr. 31.03.			
Egenmelding	1,7	1,5	1,2
Sykemelding- korttid	2,2	3,0	2,1
Sykemelding- langtids	2,7	4,9	5,5
Totalt	6,6	9,4	8,8

Utvikling av sykefraværet 30.04. de siste 3 årene:

År	2015	2016	2017
Pr. 30.04.			
Egenmelding	1,5	1,3	1,2
Sykemelding- korttid	2,1	2,6	2,1
Sykemelding- langtids	2,7	4,6	5,5
Totalt	6,3	8,5	8,8

Utvikling av sykefraværet 31.08. de siste 3 årene:

År	2015	2016	2017
Pr. 31.08.			
Egenmelding	1,1	0,9	0,8
Sykemelding- korttid	1,6	2,1	1,6
Sykemelding- langtids	3,2	3,5	4,1
Totalt	5,9	6,5	6,5

Totalt sykefravær ligger pr. 31.08. på 6,5% inkl. egenmelding. Vi ligger 1,0 % over målsetningen om 5,5% sykefravær for 2017. Det jobbes aktivt for å få ned sykefraværet for å nå målsetningen. Fra april til august er det 2,3 % reduksjon. Kortids- og langtidssykefraværet (ex. egenmelding) ligger på 5,7%.

HMS

Kommunen fokuser kontinuerlig på dette arbeidet.

Kvalitetssystemet

Det meldes inn kontinuerlig inn avvik gjennom kvalitetssystemet fra avdelingene opp til leder. I kvalitetssystemet ligger også de fleste av rutinedokumenter som er vedtatt enten politisk og administrativt.

Drifts- og kapitalbudsjettet 2017

Brutto driftsresultat i regnskapet skal være så stort at det dekker renter og avdrag på kommunen sine innlån. Budsjetterte renter og avdrag (finanskostnader) utgjør 11,246 mill. kr. Det er medgått 6,337 mill. kr. i finansutgifter pr. 30.09.

I tabellen nedenfor er det medtatt lønnsutgifter **pr. september måned**. Vedlagte hovedoversikt viser **regnskapstall pr. 30.09**, og kan sammenfattes slik i hele 1000 kr.:

Tekst	R 30.09.2017	Årsbudsj. 17	% Forbruk	R. 30.09.16	% Forbruk
Sum driftsinntekter	174 885	216 807	80,7	171 511	81,1
Sum driftsutgifter	152 569	205 547	74,2	146 592	74,8
Brutto driftsresultat	22 316	11 260	198,2	24 918	160,6
Resultat eksterne finanstransaksjoner	- 6 184	- 10 382	59,6	- 6 043	61,0
Netto driftsresultat	16 132	878	1 837,2	18 875	336,8
Netto finanstransaksjoner	- 2 491	- 878		- 3 484	
Regnskapsmessig resultat	13 641	0		15 391	

Overnevnte tabell viser regnskapsførte tall pr. d.d. for september måned, og er derfor ingen prognose for 2017. Det kan påregnes noe etterslep for tall pr. 30.09.17

Hovedtall fra oversikten pr. 30.09., 30.04. og 31.03., og i prosent av brutto driftsinntekter:

	30.09.	I%	30.04.	I %	31.03.	I %
Brutto	22,3 mill. kr.	12,7	6,5 mill. kr.	8,2	9,9 mill. kr.	15,1

driftsresultat						
Netto driftsresultat	16,1 mill. kr	9,2	5,1 mill. kr.	6,4	8,9 mill. kr.	13,0
Regnskapsmessig resultat	13,6 mill. kr.		3,7 mill. kr.		8,2 mill. kr.	

Det er et budsjettert mål å ha et netto driftsresultat for 2017 på 1,5%. Brutto- og netto driftsresultat svinger mye fra måned til måned året gjennom. Etter revidert budsjett er utgjør netto driftsresultat nå kr. 878 000. Dette tilsvarer 0,4% netto driftsresultat, godt under det mål som er satt.

Prognose lønnsutgifter regnskapsåret 2017

Samlet utgjør lønnsutgiftene pr. september 86,686 mil kr., som tilsvarer 75,2 % av budsjetterte lønnsutgifter.

Det er kommet inn kr. 627 000 mer i sykepengeser enn revidert budsjett etter 9 måneder. Revidert budsjett utgjør 3,227 mill. kr.

Prognosen for lønn, sosiale utgifter og sykepengeser for hele året framkommer i kolonnen til høyre: «Prognose 2017 Avvik i kr» (i hele 1000 kr.):

Lønnsforbruk	Januar-september	% forbruk	Årsbudsjett	PROGNOSE 2017 Avvik i kr
Lønnsutgifter	86 686	75,2	115 281	4 252
Sykepengeser	3 854	119,4	3 227	- 1 426
Netto lønnsforbruk	83 910	74,9	112 054	2 826
Sosiale utgifter	24 711	66,9	36 945	1 063
Netto avvik lønn	108 621	72,9	148 999	3 889

Lønnsforbruket skal ligge på ca. 72 %. Faktisk lønnsforbruk pr. september ligger 3,2 % over prognosen. Prognosen for hele året viser et avvik på ca. kr. 3,9 mill. kr. i merforbruk i lønn inkl. sykepengeser og sos. utg. Dette er en betydelig forverring av tidligere rapport.

Nedenfor forklares merforbruket i lønnskostnader pr. ansvarsområde.

Merknader til driftsbudsjettet- lønnsutgifter.

Lønnsutgiftene og sosiale utgifter er den største utgiftsposten i kommunens budsjett og utgjør over 70 % av budsjettet. Derfor er det viktig med en nærmere analyse av lønnsforbruket så langt i år.

Nedenfor vises oversikt over lønnsforbruket etter 9 måneder i.f.t budsjett på de enkelte ansvarsområder.

Det gjøres oppmerksom på at vurderingen / analysen i tabellform nedenfor baseres seg utelukkende på lønn, sykepengeser og sosiale utgifter. Øvrige kommentarer fra avdelingslederne/ budsjettansvarlige ligger ved som eget vedlegg til saken. Kommentarene fra avdelingslederne er basert på regnskapstall pr. 31.08.

Ansvar 1000: Folkevalgte

For de Folkevalgte er lønnsforbruket pr. september følgende i hele 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepengeser	Nto lønnsforbr.
Folkevalgte	678	65,9	0	65,9

Lønnsforbruket holder seg innenfor budsjett så langt.

Ansvar 1010-1400: Sentraladministrasjonen og NAV.

For sentraladministrasjonen og NAV er lønnsforbruket pr. september måned følgende i hele 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Sentraladministrasjonen, Nav	7 818	70,8	38	70,4

Lønnsforbruket ligger lavere enn budsjettet pr. d.d. Sentraladministrasjonen er involvert i flere investeringsprosjekter, og som medfører en avregning av lønn mot prosjekt i investeringsregnskapet. Refusjonskrav mot bl.a. andre kommuner og interne føringer skjer senere.

Ansvar 2000: Skolefaglig kompetanse- fellesutgifter skole

Ansvarsområdet for skolefaglig kompetanse- fellesutgifter skole viser et lønnsforbruk pr. september måned i hele 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Skole	1 413	74,8	0	74,8

Lønnsforbruket viser 2,8 % i merforbruk.

Ansvar 2050: Barnehagefaglig kompetanse- fellesutgifter barnehage

Ansvarsområdet for barnehagefaglig kompetanse- fellesutgifter skole viser et lønnsforbruk pr. september måned i hele 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Barnehage	804	82,5	4	82,1

Ut i fra dette ligger lønnsprognosen ca. 10,5 % over budsjettet.

Ansvar 2100-2200 Rektor Angvik skole og Batnfjord skule

For skolene er lønnsforbruket pr. september måned følgende i hele 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Angvik skole	3 679	77,4	21	77,8
Batnfjord skule	12 410	73,7	492	72,9
SUM skoler	16 089	74,5	513	74,0

Samlet merforbruk på lønn for skolene ligger ca. 2,0 % over budsjett så langt.

Ansvar 2500-2900 Styrere barnehager

For barnehagene er lønnsforbruket pr. september måned følgende i hele 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Alle barnehager	8 576	73,5	592	73,2

Lønnsforbruket ligger ca. 1,2 % over budsjett så langt.

Ansvar 3000: Avdelingsleder helse- og omsorg

For helse- og omsorgsavdelinga er lønnsforbruket pr. september måned i.f.t. budsjett i 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Helse og omsorg	39 864	78,4	2 300	77,6

Lønnsforbruket ligger 6,4 % over budsjett så langt.

Ansvar 4000: Avdelingsleder areal og drift

For areal- og driftsavdelinga er lønnsforbruket pr. september måned i f.t. budsjett i 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Areal og drift	8 426	72,3	299	72,0

Lønnsforbruket ligger likt med budsjett så langt.

Ansvar 5000: Kulturkontoret

For kulturkontoret er lønnsforbruket pr. september måned i.f.t. budsjett i 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Kulturkontoret	574	70,7	2	70,7

Ut i fra overnevnte ligger lønnsutgiftene ca. 1,3 % under budsjett.

Ansvar 5100: Kulturskolen

For kulturskolen er lønnsforbruket pr. september måned i.f.t. budsjett i 1000 kr:

	Sum lønn	Forbruk %	Sykepenger	Nto lønnsforbr.
Kulturskolen	1 378	69,4	24	68,2

Lønnsforbruket holder seg godt innenfor budsjett så langt.

Ansvar 6010-6050: VARSF- området

Ansvar 6010- 6050 VARSF- områdene (vann, avløp, renovasjon, slam og feiing) belastes driftsregnskapet direkte avhengig av om sjølkostregnskapet viser over- eller underskudd.

VARSF- områdene er budsjettert med en netto merinntekt på kr. 249 000. Med unntak av feiing er tidligere års underskudd på VAR- området nå nedbetalt. Det er for tidlig å si noe om hvordan selvkostregnskapet vil komme ut.

I budsjettet er det forutsatt et tilskudd fra kommunestyret på kr. 300 000, som må ses på som et subsidiert beløp for vanngebyret.

Ansvar 7000: Kommunestyrets reservepost

Kommunestyreposten er tenkt brukt for å dekke opp uforutsette utgifter/ brutte forutsetninger i driftsregnskapet gjennom året. Den skal også være en «buffer» mot underskudd i regnskapsåret.

Kommunestyrets reservepost utgjorde ved årets start 3,850 mill. kr., fordelt med 100 000 kr. som kommunestyrets reservepost, og 3,750 til årets lønnsoppgjør.

Resterende reservepost nå utgjør 750 000 kr., som er overskytende fra årets lønnsoppgjør. Dette beløpet vil gå med i salderingen av merforbruket i årets budsjett.

Renter og avdrag

Det er ingen endringer mht. rentesituasjonen for våre innlån. Det er m.a.o. en fortsatt stabil lav rente i markedet. Norges bank har justert rentebanen noe opp på sikt.

Nettovirkningen i redusert låneopptak vedtatt tidligere i år utgjør 5,815 mill. kr. Dette utløser en kortsiktig rentegevinst, men finansutgiftene for 2018 vil øke tilsvarende gjennom høyere låneopptak, deriblant ved Batnfjord skule.

Som nevnt innledningsvis er det medgått 6,337 mill. kr. i finansutgifter, fordelt hhv. på 1,493 mill. kr. i renter og 4,843 mill. kr. i avdrag pr. 30.09.17. Det kan forventes en ytterligere rentegevinst ut året ved stabil rente.

Skatteinntekter/ rammeoverføringer/ eiendomsskatt.

Samlet er det kommet inn 38,298 mill. kr. i skatt pr. september måned. dette tilsvarer 59,8% av årets budsjett. Prognosen for skatteinntang ligger 2,155 mill. kr. lavere enn budsjettet skatteanslag for året. Budsjettet skatteanslag er basert på regjeringens framlagte statsbudsjett for 2017. Som tidligere økonomirapporter har sagt, er det stor sannsynlighet for at budsjettmålet på denne posten ikke nås.

Skatteinntangen i september er tilnærmet lik skatteinntangen i samme måned i 2016. Det kom inn 10,897 mill. kr. i skatt i september. Skatteinntangen så langt i år viser en økning på 3,14 % i forhold til samme tidspunkt i 2016. Landsgjennomsnittet for kommunene ved utgangen av august er en økning på 3,9 %. Veksten i skatteinntektene for Gjemnes kommune er litt svakere enn landsgjennomsnittet, noe som sannsynlig vis skyldes nedgang i aktivitet i samfunnet i vår region av landet.

Prognosen for inntektsutjevningen for i år ligger 2,2 mill. kr. bedre an enn budsjett. Netto virkning skatt, rammer, inntektsutjevning til sammen ligger omtrent som budsjett. Beregning av inntektsutjevningen avgjør hvor store inntektene blir for vår del til slutt. Det er derfor for tidlig å si hvordan den endelige prognosen for inntektsutjevning vil bli for 2017 på nåværende tidspunkt. Rådmannen forutsetter likevel at inntektsutjevningen vil fange opp den foreløpige lave skatteveksten.

Inntektene fra eiendomsskatt ligger i rute i.f.t. budsjett.

Investeringsregnskapet

Så langt (pr. 30.09. er det ført 6,597 mill. kr. i investeringsregnskapet. I tillegg er det utgiftsført kr. 900 000 i utlån (videreformidling av Startlån).

Det er utgiftsført kr. 696 321 i egenkapitalinnskudd KLP for 2017. Dette finansieres av egenkapital/ disposisjonsfond.

Status på prosjektene i investeringsbudsjettet kommenteres nedenfor:

9106 KP sykehus

Arkeologisk utgraving tomtealternativ Høgset.

9105 KP generell

Reguleringsplan i Solsida 3 og 4. Kommuneplan (arealdel og samfunnsdel) pågår.

9200 Batnfjord skule

Det er forsinkelse i prosjektet da arbeid for arkitekt/ konsulent har tatt lengre tid enn forutsatt. Byggestart av skolen skjer først i november/ mot slutten av året. Estimert kostnad for 2017 utgjør 1,5 mill. kr. Hovedtyngden av kostnadene og låneopptak overføres 2018. Nettstasjon flyttes i år og ligger i årets kostnader. Arkitekttjenester vil påløpe i år.

Det legges nå fram egen sak om dette prosjektet til kommunestyret.

9205 Angvik skole

Ferdigstilt. Det er påløpt netto kr. 655 000 i 2017.

9209 Angvik skole uteområde

Prosjektet er ferdig. Det er påløpt noe kostnader samt kreditnota i 2017.

Prosjektets kostnad:

- Regnskap 2016 kr. 353 246

- Regnskap 2017 -kr. 5 040
- Netto kostnad kr. 348 206

Kommunestyrets vedtatt finansiering:

- Disposisjonsfondet kr. 200 000
- Gaver kr. 48 000
- Mva. kompensasjon kr. 70 649
- Netto finansiering kr. 318 649

Ufinansiert beløp for prosjektet for årene 2016/2017 utgjør kr. 29 557. Ut i fra vedtatt finansieringsplan skulle kommunen få tildelt tippemidler som skulle tilbakeføres disposisjonsfondet. Søknaden ble avslått etter endring i lovverket. Kommunen klaget, men fikk avslag fra Kulturdepartementet i brev av 16.08.17. Kommunen får likevel kr. 28 000 i tippemidler, som betyr at ufinansiert beløp utgjør kr. 1 557.

Kommunestyret bør endre sitt opprinnelige vedtak om finansiering der tilførsel av tippemidler utgår.

9216 Astadalen BHG/2 etg

Prisforespørsel ligger på Doffin- åpning i oktober.

9302 Helsehus

Skisseplan av romprogram ferdig – godkjent. Avventer reg.plan. Arkeologregistrering utført

9303 Helse- og omsorgssenter- rehabilitering

Pågår

9501 Ørstua - rehabilitering

Arbeid pågår, som slutføres i oktober

9602 Opparbeiding bolig og næringsområde

Må få godkjent reguleringsplan før opparbeiding av Solsida 4, Nåstad og Torvikbukt. Utsettes til 2018

9603 Vassforsyning Øre vassverk

Prosjektet gjennomføres i høst. Konsulent vurderer løsning. Prosjektet slutføres i 2018

9607 Solsida boligfelt 3 og 4

Igang satt, skredutredning og ny reguleringsplan.

9610 Øra Vest

Avløp og overvannssystem bygd.

9612 Hjorten

Ferdigstilt

9615 Rehabilitering flata 7A

Ferdigstilt.

9616 Sletnesvegen

Arbeid startet, fullføres til høsten.

9617 Gjemneshallen - ny port

Port bestilt. Utføres i oktober

9618 Batnfjord samfunnshus- ventilasjonsanlegg

Bestilt. Utføres i oktober.

9621 Kjøp av vaktmester bil

Utført.

9624 Skilting gater/ veier

Oppstart medio oktober

9637 Nåstad boligfelt

Grunnkjøp - advokat jobber med saken. Reguleringsendring - avtale med konsulent inngått. Skredvurdering

9638 Torvikbukt sentrum

Igangsatt, arkeologisk registrering og konsulenttjenester

9645 Renseanlegg Astad

Konsulent var ferdig med konkurransegrunnlag 1.07. oppstart oktober, ferdigstilles i 2018

9646 Renseanlegg Torvik vest

Avsluttet. Sluttfinansieres i 2017, også ift. merkostnader i 2016

9650 Øre vassverk- driftsovervåking

Ferdig

9652 Batnfjord brannstasjon- ombygging

Romprogram pågår. Nye porter i oktober. Slutføring i 2018.

9653 Kjøp av redningsbil brannvern

Type bil er valgt, kontrakt forberedes.

9654 Høgset vassverk

Utredning pågår.

9655 Avløp Haltbakken

Anleggsarbeidet ferdig

Kirke/ gravsteder

9504 Gjemnes kirke- rehabilitering

Arbeid pågår

Konklusjon investeringsbudsjett

Det er budsjettert med et lånebehov for investeringsoppgaver for 2017 på 15,075 mill. kr.

Det ble lagt fram egen sak for tilleggsfinansiering av akutte investerings- og driftsoppgaver for 2017, k-sak 18/17. Opprinnelig lånebehov i budsjettet 2017 ble korrigert ned.

De aller fleste investeringsoppgavene går som planlagt. Det er ikke meldt om vesentlige avvik ift. kostandene til prosjektene.

Konklusjon

Den økonomiske rapporten pr. 31.08. har forverret seg noe siden rapporten framlagt til kommunestyret i junimøtet. Prognosen på merforbruk ut året utgjør nærmere 3,5 mill. kr.

Det største avviket ligger innenfor ansvarsområdet for helse og omsorg, og areal og drift. Merforbruket innen lønn og vedlikehold er til dels betydelig. Flere tiltak innen omsorgstjenester er det ikke budsjettdekning for. Det samme gjelder akuttiltak innen vedlikehold.

Rådmannen har hele tiden i utgangspunktet påpekt som forutsetning at merforbruket innenfor de enkelte ansvarsområdene skal dekkes inn/ finansieres av driftstiltak innen avdelingen. Kommunen har pr. d.d. ikke penger til å utdele nye midler til merforbruket. Derfor tilføres det ikke ny tilførsel av driftsmidler for å avhjelpe situasjonen eller å finansiere nye og nødvendige tiltak.

Kommunestyret tildelte ved hovedrevisjonen kr. 780 000 til 3 ansvarsområder; Batnfjord skule, Barnehagefaglig kompetanse og kultur.

Kommunen opplever fortsatt en betydelig skattesvikt i budsjettet. Skatteanslaget ble for 2017 satt altfor høyt i regjeringens statsbudsjett. Vi håper at inntektsutjevningen også i år kan slå positivt ut for Gjemnes kommune.

Rådmannen ber om at kommunestyret tar den økonomiske rapporten til etterretning. Den økonomiske rapporten for 2. tertial viser et regnskapsmessig resultat på årsbasis med et merforbruk på kr. 3,452 mill. kr. Merforbruket dekkes inn ved bruk av disposisjonsfond.

Dette er et svekket netto driftsresultat og vil påføre kommunen mindre egenkapital til planlagte investeringer. Samtidig vil et merforbruk i 2017 bety at dette dras videre inn i budsjettet for 2017.

Rådmannen vil fortsatt arbeide med at driftsnivået på ansvarsområdene reduseres resten av året.

Sykefraværet er på vei ned. Selv om vi ligger ca. 1 % over målet vi har satt, er det gledelig at pilene peker rett vei.

Rådmannens innstilling

1

Kommunestyret tar den økonomiske rapporten til etterretning.

Den økonomiske rapporten pr. 30.08.17 viser et regnskapsmessig prognostisert resultat på årsbasis med et merforbruk på kr. 3 452 000. Merforbruket dekkes inn ved bruk av disposisjonsfondet.

2

Uteområdet ved Angvik skole sluttfinansieres ved at bruk av disposisjonsfondet utgjør kr. 201 557. Avslag på kommunens klage på tippemidler overfor Kulturdepartementet tas til etterretning.

Rådmannen i Gjemnes

10. oktober 2017

HOVEDOVERSIKT - økonomisk rapport nr. 3**Driftsbudsjett pr. 30.09.2017, ajourført pr. 09.10.2017**

	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Forbruk i	Regnskap 20
	BELØP I KR.	BELØP I KR.	i %.	BELØP I KR.
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	5 876 451	8 209 203	71,6	5 632 0
Andre salgs- og leieinntekter	15 694 378	17 921 526	87,6	16 100 0
Refusjoner	13 186 920	15 808 219	83,4	11 984 0
Rammetilskudd fra staten	77 303 740	95 098 000	81,3	78 070 0
Andre statlige tilskudd	3 365 605	5 584 000	60,3	1 641 0
Andre overføringer	339 450	300 000	113,2	546 0
Inntekts- og formuesskatt	49 194 675	64 084 000	76,8	47 696 0
Eiendomsskatt	9 924 267	9 742 000	101,9	9 839 0
Andre direkte og indirekte skatter	0	60 000	0,0	
Sum driftsinntekter	174 885 486	216 806 948	80,7	171 511 0
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	86 686 044	115 280 579	75,2	80 850 0
Sosiale utgifter	24 711 287	36 945 417	66,9	23 544 0
Kjøp av varer og tj. som inngår i tjenesteteprod.	16 768 391	23 776 903	70,5	17 880 0
Kjøp av varer og tj. erstatter egenproduksj.	18 374 799	28 654 125	64,1	17 931 0
Overføringer	6 267 610	5 035 538	124,5	6 618 0
Avskrivninger	0	0	0,0	
Fordelte utgifter	-239 000	-4 145 692	5,8	-233 0
Sum driftsutgifter	152 569 131	205 546 870	74,2	146 592 0
Brutto driftsresultat	22 316 355	11 260 078	198,2	24 918 0
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	147 327	864 000	17,1	235 0
Mottatte avdrag på utlån	5 500	0	0,0	4 0
Sum eksterne finansinntekter	152 827	864 000	17,7	240 0
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	1 493 707	3 673 000	40,7	1 659 0
Avdrag på lån	4 843 153	7 573 000	64,0	4 624 0
Utlån	0	0	0,0	
Sum eksterne finansutgifter	6 336 860	11 246 000	56,3	6 283 0

	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Forbruk i	Regnskap 20
	BELØP I KR.	BELØP I KR.	i %.	BELØP I KR.
Driftsinntekter				
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-6 184 033	-10 382 000	59,6	-6 043
Motpost avskrivninger	0	0	0,0	
Netto driftsresultat	16 132 322	878 078	1 837,2	18 875
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidl. Regnsk.m. mindreforbruk	8 719 547	8 719 547	0,0	5 760
Bruk av disposisjonsfond	0	4 152 785	0,0	140
Bruk av bundne fond	1 063 111	1 422 315	74,7	1 361
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0,0	
Sum bruk av avsetninger	9 782 658	14 294 647	68,4	7 262
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0,0	
Avsatt til dekning fra tidl. års underskudd	0	0	0,0	
Avsatt til disposisjonsfond	11 275 047	12 368 547	0,0	9 569
Avsatt til bundne fond	998 650	2 804 178	35,6	1 176
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0,0	
Sum avsetninger	12 273 697	15 172 725	80,9	10 746
Udisponert (overskudd)	0	0		
Til inndekning senere år (underskudd)	0	0		
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	13 641 283	0	#DIV/0!	15 391

Investeringsbudsjett pr. 30.09.2017				
	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Forbruk i	Regnskap 20
	BELØP I KR.	BELØP I KR.	i %.	BELØP I KR
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	40 757	400 000	0,0	316 2
Andre salgsinntekter	2 346	0	0,0	
Overføringer med krav om motytelse	15 248	0	0,0	
Kompensasjon for merverdiavgift	938 352	0	0,0	1 812 4
Statlige overføringer	0	0	0,0	
Andre overføringer	12 412	0	0,0	53 8
Renteinntekter, utbytte	0	0	0,0	
Sum inntekter	1 009 115	400 000	0,0	2 182 4
Utgifter				
Lønnsutgifter	9 818	0	0,0	8 0
Sosiale utgifter	0	0	0,0	
Varer og tjenester i kommunal egenproduksjon	5 535 366	14 125 000	0,0	8 089 9
Kjøp av tjenester som erstatter egenproduksjon	115 159	3 350 000	0,0	389 9
Overføringer	938 352	0	0,0	1 812 4
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0,0	
Fordelte utgifter	0	0	0,0	
Sum utgifter	6 598 695	17 475 000	37,8	10 300 4
Finansstransaksjoner				
Avdrag på lån	2 973 756	0	0,0	3 553 2
Utlån	900 000	2 000 000	0,0	446 9
Kjøp av aksjer og andeler	696 321	0	0,0	638 0
Dekning tidl. års underskudd	0	0	0,0	
Avsatt til ubundet kapitalfond	0	0	0,0	
Avsatt til bundne investeringsfond	0	0	0,0	
Sum finansieringstransaksjoner	4 570 077	2 000 000	0,0	4 637 1
Finansieringsbehov	10 159 657	19 075 000	0,0	12 755 7
Dekket slik:				
Bruk av lån	900 000	17 075 000	0,0	446 9
Salg av aksjer og andeler	0	0		
Mottatte avdrag på utlån	2 507 571	0	0,0	2 245 7
Overført fra driftsbudsjettet	0	2 000 000	0,0	
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0,0	
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0,0	
Bruk av bundne investeringsfond	2 481 378	0	0,0	2 916 7
Sum finansiering	5 888 949	19 075 000	-22,4	5 608 4
Udekket/udisponert	-4 270 708	0	-22,4	-7 147 3

#REF!

#REF!

#REF!

#REF!

#REF!

#REF!

Vesentlige avvik på tjenesteområder pr. 31.08.17 (2. tertial)

1000 Folkevalgte

Gjemnes kommune er tilsluttet Oppreisningsutvalget for tidligere barnevernsbarn i Møre og Romsdal. Oppreisningsutvalget har vedtatt å tilstå et tidligere barnevernsbarn som var bosatt i Gjemnes kommune kr 400.000 i oppreisning. Det vil er utbetalt kr 112.500 i oppreisningsbeløp fra Gjemnes kommune. I tillegg er det utbetalt 28 800 kr. til Fylkeskommunen. Samlet beløp på kr. 141 000 er ikke budsjettert.

I tillegg er det merutgift i.f.t. kontingenter Nordmøre Næringsråd og KS på til sammen kr. 39 000 i.f.t. budsjett.

Det er merutgift på tjenesten for kontroll og revisjon på kr. 15 000.

1100 Rådmannen

Sykefravær pr. august 2017:

- Sykmeldinger- langtids 26,8%
- Egenmeldinger 0,4%

Introduksjonstilskudd som kommer totalt i 2017, for flyktninger bosatt i 2015 og 2016 er på kr 3 094 000. Det er ventet 1 enslig flyktning (vil gi tilskudd på kr 235 000) og en familie på 3 (vil gi tilskudd på kr 555 000).

Ut over dette skal det etter vedtak bosettes minst 5 flyktninger til. Det knytter seg likevel usikkerhet om hvor mange flyktninger reelt som kommer ut i fra den utvikling som nå skjer mht. mottak av flyktninger og tildeling i Norge.

Slik status er nå så vil driftsrammen holde.

1200 Økonomisjef

Utgiftene mot interkommunale løsninger og samarbeid har økt, og som ligger noe over budsjett på enkelte områder med ca. 60 000 i alt.

Ingen sykefravær.

Utover dette er det ingen vesentlige kommentarer siden forrige rapport.

1300 Assisterende rådmann- personal

Ass.rådmann fedrekvote i 10 uker fra september til november. Kommunen får refusjon fra NAV på lønn for denne perioden opp til 6G.

Større utgifter til kontingent IKA på kr. 22 000 enn budsjettert

Sykefravær pr. august 2017:

- Kortidssykefravær 0,3%
- Egenmeldinger: 9,1%

1400 NAV

Det kan se ut som at det blir et vesentlig merforbruk på ytelser for livsopphold. Grunnen er større utbetalinger generelt og at vi har tatt imot flyktninger. Samtidig vil refusjonene fra flyktningebudsjettet og refusjonen vedr. "salg av leder" til NAV Nesset øke "inntektene" i budsjettet. Dette gjør at budsjettet totalt sett kan balansere, men det blir spennende å se de siste 3 mnd. hvilken vei ytelser til livsopphold går.

2000 Skolefaglig kompetanse

Reduserte utgifter til opplæring i andre kommuner, mens overføring til PPT og bruk av plasser ved Tøndergård skole, øker.

Budsjettramman vil holde samlet innenfor ansvarsområdet.

2050 Barnehagefaglig kompetanse

Avvik i forhold til tilskudd til private barnehager, kr. 790 000,- i merforbruk. Vanskelig å få gjort noe med dette, da en er nødt til å følge forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Usikker på om prognosen holder. Det foreligger en klage hos Fylkesmannen mht. tildelingen av driftstilskudd.

Sykefraværet er lavt, 4,88 % hittil i 2017, og 5,43 % i løpet av det siste året.

2100 Rektor Angvik skole

Utgifter gjennom lønn er generelt høyere enn budsjettet på alle tjenestene. Dette hentes inn gjennom ekstra statstilskudd til økt lærertetthet 1.-4.årstrinn.

Administrativ ressurs til voksenopplæringa dekkes opp ved regnskapsavslutning. Antydning stillingsressurs til dette er 20% stilling.

Utgifter til læremidler øker. Dette skyldes i første rekke et årskull med 13 elever som årlig fører til behov for supplering av lærebøker. Svært ofte kommer dette i konflikt med nye utgivelser som fører til utskifting for hele klassen.

Sykefravær i september er 3,69%. 2,77% av dette utgjør langtidssykemelding.

Ingen saker fra skolen er fremmet for politisk behandling i siste periode.

2200 Rektor Batnfjord skule

Ansvarsområdet Batnfjord skule 2017. Vi har noe overforbruk på lønn, men tar det inn igjen gjennom sykepengar, tilskudd og andre inntekter.

Sykefraværet ligger nå på 4,49, mot 8,19 i samme periode i 2016. Egenmeldt fravær var på 0,69% siste 12 mnd., mens legemeldt fravær samme periode var på 6%. Vi jobber aktivt med sykefraværssarbeid med tilretteleggingstilskudd, oppfølgingsplaner og dialogmøter..

Vi har ingen restanser på politiske saker.

Vi holder ramma vår.

2500 Styrer Angvik barnehage

Konklusjon - det er ingen store avvik. Det vil være noen endringer i vikarutgifter i oktober da vi har en vikar som leverte timeliste for september og får fasttutbetaling i oktober. Noe som gir dobbel lønn i oktober. Vi holder budsjett slik det er nå.

Sykefraværet hittil i år er på 1,17%, de siste 12 mnd. på 1,81% og vi har ingen lengre sykemeldinger.

2600 Styrer Solsida barnehage

Ingen endringer av vesentlig betydning på nåværende tidspunkt.

Sykefraværet for Solsida barnehage har vært høyt det siste året, det arbeides kontinuerlig for å forebygge sykefravær. Hittil i 2017 er sykefraværet på 11,73 %, 12,21% siste året.

Sykefraværet er i hovedsak langtidsfravær. Tiltak vurderes hele tiden i samarbeid med

Bedriftshelsetjenesten og Nav arbeidslivssenter. Stort sykefravær gir merutgifter på vikar, men også merinntekter på refusjon av sykepenges.

2800 Styrer Bergsøy barnehage

For ansvar 2800 er det et avvik med merforbruk på kr 35 287. Det er lønnsutgifter som er den største posten på budsjettet til ansvarsområdet. Tiltakene vil være å redusere vikarforbruket, men likevel holde en forsvarlig drift.

Man kan også forvente at man kan ompostere noe og gå i balanse ved årets slutt.

2900 Styrer Astaddalen friluft- og museumsbhg

Lønn faste ansatte - Viser et overforbruk på 303 000 kr. Det er oppdaga en feilføring av lønn på ca. 70 000 kr og det resterende underskuddet skyldes omrokkeringer i personalgruppa. Vi holder fortsatt på med ansettelser og vil derfor ha en riktigere prognose ved neste rapportering.

Lønn sjukevikarer - viser et overforbruk som vil bli dekt opp av sykelønnsrefusjon fra NAV

3000 Avdelingsleder helse- og omsorg

Prognosen for helse og omsorg pr. august måned viser et negativt avvik på 3 360 000 kroner. 840 00 av disse gjelder inntekter og utgifter som ikke er periodisert. Det reelle overforbruket er om lag 2 800 000. Da er også forventede utgifter ut året tatt med. 950 000 kroner er knyttet diverse kjøp av tjenester fra private, andre kommuner, interkommunalt samarbeid innenfor psykisk helse og tjenesten for utviklingshemmede og legevakt.

Prognosen viser også et overforbruk i lønn på om lag 2 050 000. Årsaken til overforbruket på lønn er i all hovedsak knyttet til nye brukere som har krevd ekstra tett oppfølging, samt eksisterende brukere som fått økt behov i perioder. Slik bemanningssituasjonen har vært, har det ikke vært mulig å finne ressurser innenfor eksisterende rammer. Det viser seg også at ikke vikarpoolen har greid å dekke opp så mye for fravær som vi hadde antatt. Fysioterapitjenesten vil få en merinntekt i forbindelse med lovendring for egenandeler, på om lag -150 000

Prognosen er usikker på grunn av at behovene endrer seg brått innenfor tjenestene i helse og omsorg. I og med at ressursene er marginale og nøye tilpasset behovet for tjenestene, er det vanskelig å se åpenbare reduksjonstiltak som kan gi noe effekt innenfor budsjettåret

Sykefraværet pr. august er samlet på 7,6 % mot 8,9 % pr. mai måned. Egenmeldt fravær utgjør 1,0 % og legemeldt utgjør 6,6. Fraværet har gått betraktelig ned fra tidligere i år. Det er spesielt to tjenestemråder som har seg ut med et høyt fravær, og der ble det satt i gang tiltak for å redusere fraværet.

4000 Avdelingsleder areal og drift

Prognose viser at vi med samme driftsnivå som til nå i år får et underskudd på 344 000. Grunnet akutttiltak vil ikke driftsnivået være det samme gjennom hele året.

Endret prognose på kr. 569 000 viser underskuddet vi mener avdelinga vil ligge an til å komme ut med ved årsslutt. Dette er i hovedsak akutttiltak på vedlikehold. Lenger ned er områdene hvor vi ser det er overskridelser opplistet.

Begrunnelse for behov for økt budsjett:

Det er, som tidligere rapportert, ikke tatt tilstrekkelig høyde for normalt vedlikehold for de bygga avdelinga har ansvar for i budsjettprosessen og endelig ramme.

Det er laga tilstandsrapport på både veg og bygninger som viser at vi har et langt større behov for midler til vedlikehold enn det rammene tilsier. Når vi ikke får planlagt vedlikeholdet på bygningene slik som ønsket, får vi flere akuttsaker som taklekkasjer og råteskader på bygningskonstruksjoner. Slike saker må gjennomføres/utbedres når de oppstår.

I sak ""Uforutsette oppgaver bygg og anlegg - finansiert"" er forslag til vedtak at avdelinga innenfor sin ansvarsramme skal dekke inn akutte driftsoppgaver på kr. 165 000. Dette er vannlekkasje på Stand boliger, akutt vedlikehold på Øre kirke samt akuttiltak på ventilasjonsanlegg i barnehagene. Tiltakene på ventilasjonsanleggene måtte utføres for å opprettholde forsvarlig barnehagedrift. Vannlekkasje på Strand boliger er utbedret. På Øre kirke er det svikt i gulvet, noe som har vært over flere år. Dette må vi vurdere om er gjennomførbart innenfor årets budsjett. Sum på disse akuttiltakene utgjør hovedtyngden av det vi ser at merforbruket vil bli ved årsslutt.

Vi føler fortsatt at vi er inne i en ond sirkel når det gjelder vedlikehold av kommunens bygg og anlegg, og sliter med å komme ut av denne med de midlene vi har.

Kort oppsummert er årets overskridelser slik fordelt på tjenestene:

1300 Administrasjonslokaler - vikar renhold, strømutgifter og vedlikehold
1902 Felles maskinpark – KLP, forsikring
2210 Førskolelokaler – vedlikehold (akuttsak ventilasjon Solsida og Angvik)
2220 Skolelokaler – vikar renhold, vedlikehold (sanitæranlegg Angvik, filter ventilasjon)
2651 Strand boliger – strøm, vedlikehold (akuttsak vannlekkasje), mindre leieinntekter grunnet renovering
2652 Gjemnes torg 2 – sviktende leieinntekter, vedlikehold/oppussing av leilighet
2653 Øratunet – strømutgifter, vedlikehold/oppussing av leilighet
2655 Angvik eldrebolig – sviktende leieinntekter
2656 Nåstad omsorgsbolig – avløpsgebyr, sviktende leieinntekter
3020 Byggesak/seksjonering – sviktende gebyrinntekter (ny sykehjem og redusert gebyr pga. saksbehandlingstid)
3252 Hjorten – svikt i leieinntekter
3257 Driftsbygget – strømutgifter
3320 Kommunale veger – vedlikehold (havari stikkrenner, isgrusing)
3390 Brann- og ulykkesvern – vedlikehold (motorskade brannbil), strømutgifter, sviktende inntekter (mangler rivningsobjekt for nedbrenning)
3860 Batnfjord samfunnshus – renhold (spesielt ifbm arrangement), annet forbruksmateriell (toalett- og tørkepapir).

Gebyrinntektene for byggesak ligger lavere enn budsjettert. Dette skyldes at vi i saker hvor plan- og bygningslovens svarfrist er utgått må redusere gebyret. I tillegg var det budsjettert med ekstraordinært gebyr for byggesaksbehandling av den nye sjukeheimen, men ettersom denne saken har tatt lenger tid enn planlagt vil nok ikke dette gebyret komme i år.

Gebyrinntekter for kart og oppmåling ligger langt over budsjettert, noe som er ekstraordinært for i år.

Tiltak innsparing:

- Avdelinga fikk tilført kr. 500 000 til vedlikeholdsprosjekt i 2017. Dette er for å redusere etterslep på vedlikehold på kommunens bygninger. Prioritert vedlikehold av vegg på samfunnshuset må utsettes som følge av nye akutte vedlikeholdsbehov og forslag til vedtak om at avdelinga skal dekke dette selv. Besparelse ca. kr. 70 000.

2654 Flyktningeboligen – økte leieinntekter
3030 Kart og oppmåling – høye uforutsette inntekter
3202 Gjemnes skole – strøm frakoblet
3290 Landbruksforvaltning – økt refusjon fra Kristiansund
3864 Heggem allaktivitetshus – redusert renovasjonsabonnement

- Det er besluttet å ikke ta ned brøytestikker på noen utvalgte kommunale veger. Besparelse ca. kr. 20 000.

- Kantslått langs kommunale veger har i svært liten grad blitt utført og kosting av strøsand er sterkt redusert i forhold til foregående år. Besparelse ca. kr. 30 000.

I tillegg har vi hatt medarbeidere som har vært sykmeldt over lengre perioder hvor det ikke har vært innleid vikar. Dette igjen gir økt arbeidsbelastning på andre medarbeidere.

Erfaringsmessig vil det komme flere akutte vedlikeholdsbehov i løpet av året.

Sykefravær hittil i år, samlet for hele avdelinga (ansvar 4000 og VAR-områdene)

- Egenmeldinger 1,3 %
- Sykmeldinger 7,2 %, herav 4,4 % langtids

Restanser politiske saker:

- 16/1419 Viltneimda. Retningslinjer for utbetaling av driftstilskudd til valdene - ikke ferdig
- Salg av Flemma grendahus og Heggem allaktivitetshus - forberedelser pågår

5000 Kulturkontoret

3700: Bibliotek: Justert opp litt p.g.a. kjøp av bøker
3250: Tiltrettelegging for næringslivet blir finansiert med RDA midlar
3800: Justert ned tilskot til idrettsanlegg. Forventar ikkje fleire i år.
3850: Fondsmidlar til kulturminneplan blir overført til driftsbudsjettet.
3860: Nedgang i billettinntekter i svømmehallen + kreditnota på utleige av Samfunnshuset frå i for er prøvd retta opp.

5100 Rektor kultur- og musikkskolen

Regnskapet er i balanse

6010 VAR- området vann

Tjenestene for vannforsyning vil gå med et underskudd på 126 000,-"

6020 VAR- området avløp

Merinntekter ca. kr. 125 000 grunnet nybygging, etterslep tilknytningsgebyr fra 2016 og lavt budsjetterte årsgebyr. Overskudd avsettes til fond ved årsslutt.

6030 VAR- området slam

Deltatt på kurs i spredt avløp som ikke var budsjettert, kostnad kr. 7 000.

Vårt abonnementsregister må kontrolleres mot RIR sitt register.

Budsjett beholdes uendret"

6040 VAR- området renovasjon

Driftstilskudd til RIR er redusert. RIRs endrede oppbygging av gebyrmodell gir abonnementene større frihet til å velge abonnement og størrelse på enheter noe som fører til lavere inntekter enn budsjettert. Totalt betyr dette 100 000 mindre i inntekt enn budsjettert.

6050 VAR- området feiing

Økte driftsutgifter, kr. 15 000, som følge av fordeling av utgifter med beregningsprogram for gebyr. Ny lokal feieforskrift gir også økte kostnader. Totalt vil denne posten bli ca. 50 000,-

7000 Kommunestyrets reservepost

Kommunestyreposten er tenkt brukt for å dekke opp uforutsette utgifter/ brutte forutsetninger i driftsregnskapet gjennom året. Den skal også være en «buffer» mot underskudd i regnskapsåret.

Det var satt av kr. 100 000 til kommunestyrets reservepost. Dette beløpet er brukt til salderingen av budsjettet i junimøtet.

Videre var det satt av kr. 3 750 000 til årets lønnsoppgjør. Årets lønnsoppgjør kostet kommunen 3 mill. kr. Til rest står kr. 750 000 som går inn i salderingen av budsjettet"

7900 Pensjon- premieavvik- fellesansvar

Ingen kommentarer så langt. Aktuarberegning kommer ved årsslutt som vil påvirke resultatet vedrørende pensjon og kommunens regnskapsmessige resultat for 2017

8000 Skatter, rammeoverf. m.v.

Samlet er det kommet inn 67,679 mill. kr. i rammeoverføringer pr. august måned eller 71,2% av årets budsjett. Skatteinntekter pr. august måned for kommunen utgjør 38,298 mill. kr., som utgjør 59,8% av årets budsjett.

Det er kommet inn ca. 1,452 mill. kr. MINDRE enn skatteanslaget for 2017. Beregning av inntektsutjevningen avgjør hvor store inntektene blir for vår del til slutt.

Utskriving av eiendomsskatt er i samsvar med budsjett så langt i år, dvs. 4,913 mill. kr.

Mottatt tilskudd til flyktninger utgjør 1,782 mill. kr. pr. august måned av et budsjett på 2,4 mill. kr.

9000 Finansutgifter, resultat m.v.

Det er ingen endringer mht. rentesituasjonen for våre innlån. Betalte avdrag og renter på våre innlån er i samsvar med prognose. Fortsetter denne situasjonen bør det bli en rentegevinst i f.t. budsjettet i år. Det er bokført 52,5 % av årets finanskostnader (renter og avdrag på kommunens innlån) pr. august måned.

Årets låneopptak i KLP-Kommunekreditt på 15,075 mill. kr. ble gjennomført 15.08.

Lånevilkårene er fast rente i 3 år og til en nominell rente på 1,67% p.a.

I august ble det også refinansiert to tidligere fastrentelån til nytt fastrentelån med rentebindingstid på 2 år og til 1,59% nominell rente p.a.

Avkastning i Pareto Kapitalforvaltning viser en positiv utvikling med en vekst på 4,13 % eller 597 000 kr. Pr. mai måned er total markedsverdi på 15,045 mill. kr. Det er budsjettet med kr. 400 000 i avkastning.

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 216
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 8.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 31/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

**PROSJEKTPLAN FOR FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT
«HELSESTASJON OG SKOLEHELSETJENESTEN I GJEMNES KOMMUNE»**

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget godkjenner framlagt prosjektplan for forvaltningsrevisjonsprosjekt "Helsestasjon og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune" med de merknader og tillegg som måtte fremkomme i møtet. Prosjektplanen danner grunnlag for gjennomføring av prosjektet.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Gjemnes vedtok i sitt møte 20.9.2017, sak 23/17, å bestille en forvaltningsrevisjon av «Helsestasjon og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune.»

Prosjektet kommer inn under tema Barn og unge, herunder grunnskole (kvalitet, skolehelsetjeneste) i Plan for forvaltningsrevisjon 2016 – 2019. Vedtatt av Gjemnes kommunestyre 25.10.2016, K-sak 55/16.

Kontrollutvalget sine oppgaver ved forvaltningsrevisjon følger av kommuneloven § 77, nr. 4
«Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon)»

Forskrift om kontrollutvalg, kap. 5, utdyper kontrollutvalget sine oppgaver ved forvaltningsrevisjon.

Ved bestilling av prosjektet la kontrollutvalget vekt på følgende:

Tilbyr Gjemnes kommune helsestasjonstjenester og skolehelsetjenester i samsvar med Helsedirektoratet sine nasjonale faglige retningslinjer:

- blir undersøkelsesprogrammet fulgt?
- bemanning og kompetanse
- får brukerne informasjon på et språk de forstår?
- samarbeid med andre instanser
- hvilken rolle har helsestasjonen og skolehelsetjenesten i forhold til forebygging

Av diskusjonen som var i møte, var det tydelig at stikkordet knyttet til forebygging var viktig. Dette fremkom også i protokoll fra møte.

Prosjektet er bestilt gjennomført av Møre og Romsdal Revisjon IKS. Etter RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, skal det i starten av et forvaltningsrevisjonsprosjekt utarbeides en prosjektplan som skal danne grunnlag for gjennomføring av prosjektet.

Vedlagt følger:

- Revisjonen sitt utkast til prosjektplan for «Helsestasjon og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune», datert 8.11.2017.

VURDERING

Kontrollutvalget har ansvar for at kommunen sin virksomhet blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Gjennom forvaltningsrevisjon skal kontrollutvalget undersøke om kommunen følger regelverk, om de når fastsatte mål, om ressursene blir forvaltet på en effektiv måte, og virkning av vedtak. Revisor utfører forvaltningsrevisjon på vegne av kontrollutvalget og er ansvarlig for gjennomføringen.

Kontrollutvalget sitt påse-ansvar for forvaltningsrevisjon innebærer m.a. at utvalget skal holde seg orientert om forvaltningsrevisjonsprosjektet underveis i prosessen. Dette skjer gjennom prosjektplanen.

Prosjektplanen bør omtale følgende punkt:

- Bakgrunn for prosjektet
- Målsetting og problemstillinger
- Revisjonskriterier eller grunnlaget for disse
- Metodisk tilnærming
- Organisering og ansvar, ressursbehov og tidsplan

I den vedlagte prosjektplanen har revisor, utarbeidet tre problemstillinger som blir lagt til grunn for prosjektet. Det er kontrollutvalgets oppgave å vurdere om problemstillingene belyser det utvalget hadde ønske om å få belyst ved valg og bestilling av prosjekt. Det er viktig å være oppmerksom på at hvor mange problemstillinger en skal undersøke, vil ha innvirkning på hvor omfattende revisor kan belyse de ulike problemstillingene.

I kontrollutvalgets møte der prosjektet ble det bestilt, så kom det frem at problemstillingen knyttet til helsestasjonens og skolehelsetjenestens rolle i forhold til forebygging var viktig å få belyst. I det første utkastet til prosjektplan som sekretariatet mottok 3.11.17, så var forebyggende arbeid satt opp som en egen problemstilling, men det var lagt opp til at dette ville bare ville bli et beskrivende kapittel. Sekretariatet mener at siden dette er et viktig tema for utvalget, så bør problemstillingen vurderes mot revisjonskriterier når disse finnes. Det er viktig at det undersøkes om målsettinger også nås når det gjelder forebygging.

Når det skal utføres et forvaltningsrevisjonsprosjekt så må revisor med utgangspunkt i problemstillingene etablere noen revisjonskriterier. Dette er krav, normer og eller standarder som problemstillingen skal vurderes opp i mot.

Revisjonen har utarbeidet en prosjektplan der det er bemerket at temaet forebyggende arbeid vil revisjonen belyse gjennom problemstilling 2, Helsestasjon og skolehelsetilbudet, jf. revisjonskriteriene 3,4 og 5.

Det finnes omfattende nasjonale faglige retningslinjer for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon. For å belyse forebyggende arbeid har revisjonen valgt ut noen revisjonskriterier i disse retningslinjene; Opplysningsvirksomhet og veiledning i grupper, Hjemmebesøk og oppsøkende virksomhet og Bistand og undervisning i gruppe, klasse, foreldremøte.

Kontrollutvalget må vurdere om dette er tilstrekkelig eller om det er andre deler av det forebyggende arbeidet til helsestasjon og skolehelsetjenesten utvalget ønsker belyst.

Prosjektplanen viser at revisor har valgt å avgrense prosjektet til å ha fokus på barn og unge sin situasjon og i mindre grad svangerskapsomsorgen.

Dersom revisor ser behov for å gjøre vesentlige endringer i problemstilling(er) eller annet underveis i prosjektet, så skal dette avklares med kontrollutvalget.

Sekretariatet vurderer at prosjektplanen revisjonen har utarbeidd inneholder de punkt en slik plan bør inneholde.

Jane Anita Aspen
daglig leder

Aspen, Jane Anita

Fra: Lillian Reder Kristoffersen <Lillian.Kristoffersen@mrrevisjon.no>
Sendt: 8. november 2017 14:02
Til: Postmottak - Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal
Kopi: Aspen, Jane Anita
Emne: Redigert prosjektplan Gjemnes
Vedlegg: Prosjektplan Gjemnes, redigert utgave.docx

Hei

Viser til e-post tidligere i dag.

Kontrollutvalget ønsker at prosjektet skal vurdere hvilken rolle helsestasjonen og skolehelsetjenesten har i forhold til forebyggende arbeid.

Revisjonen har sett nærmere på dette og tatt inn forebyggende arbeid i prosjektplanen.

Vi inkluderer dette når helsestasjon og skolehelsetjenestetilbudet gjennomgås under tema 2, jf. revisjonskriteriene 3, 4 og 5 under dette temaet.

Vi mener at forebyggende arbeid nå er ivaretatt i forhold til kontrollutvalgets bestilling.

Med vennlig hilsen
MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

Lillian Reder Kristoffersen
Forvaltningsrevisor
Tlf. 47 333 508
lillian.kristoffersen@mrrevisjon.no

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal	
Kommunenr: 1557	
Dato: 8 NOV 2017	
Saks og Arkivnr: 1557	Løpnr:
Arkivkode: 216	Gradering:

Forvaltningsrevisjon	Utarbeidet: 8.11.2017 av Lillian Reder Kristoffersen
Enhet: Gjemnes kommune	
Prosjekt:	<i>Helsestasjon og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune</i>

Generell hjemmel for forvaltningsrevisjon

Aktivitet	Hjemmel
Kommunens revisor skal utføre forvaltningsrevisjon.	Kommuneloven § 78 nr. 2 og forskrift om revisjon §§ 6-8
Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.	Kommuneloven § 77 nr. 4

Bakgrunnen for dette revisjonsprosjektet

Plan for forvaltningsrevisjon 2016 til 2019

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kontrollutvalget	23/16	14.09.2016
Kommunestyret	55/16	25.10.2016

I Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 er helsestasjon og skolehelsetjenester nevnt som et aktuelt tema for forvaltningsrevisjon i perioden.

Bestilling av prosjekt

Utvalg	Saksnummer	Dato	Vedtak
Kontrollutvalget	23/2017	20.09.2017	Kontrollutvalgets vedtak 1. Kontrollutvalget bestiller følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune 2. Undersøkelsen skal ta utgangspunkt i problemstillinger som kommer frem i møteprotokollen. 3. Prosjektet bestilles utført hos Møre og Romsdal Revisjon IKS. 4. Prosjektplan utarbeides og legges fram for kontrollutvalget.

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon av Helsestasjons- og skolehelsetjenesten i Gjemnes kommune i møte 20.09.2017 (sak 23/2017). I protokoll fra møte opplyses det følgende om prosjektet under overskriften *Kontrollutvalgets behandling*:

Kontrollutvalget ønsker at revisjonen tar utgangspunkt i følgende:

- Tilbyr Gjemnes kommune helsestasjonstjenester og skolehelsetjenester, i samsvar med Helsedirektoratet sine nasjonale faglige retningslinjer:
 - Blir undersøkelsesprogrammet fulgt?
 - Bemanning og kompetanse
 - Får brukerne informasjon på et språk de forstår?
 - Samarbeid med andre instanser
 - Hvilken rolle har helsestasjonen og skolehelsetjenesten i forhold til forebygging

Problemstillinger og revisjonskriterier

Med utgangspunkt i bestillingen fra kontrollutvalget har revisjonen operasjonalisert problemstillingene og mener at disse er tilstrekkelig konkretisert og avgrenset til å kunne besvares.

Revisjonen legger til grunn at det kan gjøres ytterligere justering og konkretisering av problemstillingene underveis i prosjektet.

Problemstillinger:

- 1) Har helsestasjonen og skolehelsetjenesten tilstrekkelig bemanning og kompetanse?
- 2) Tilbyr Gjemnes kommune helsestasjon- og skolehelsetjenester som barn og ungdom fra 0 til 20 år har krav på?
- 3) Har helsestasjonen og skolehelsetjenesten et hensiktsmessig system for samarbeid med andre instanser?

Revisjonskriterier:

Med utgangspunkt i problemstillingene skal det etableres revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav, normer og/ eller standarder som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/ vurderes i forhold til. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, og utledet fra, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Revisjonskriteriene skal være relevante, konkrete og i samsvar med de kravene som gjelder for forvaltningsrevisjonsobjektet innenfor den aktuelle tidsperioden.

Revisjonen vil innhente aktuelle styringsdokumenter fra Gjemnes kommune. Disse vil kunne være kilder til ytterligere konkretisering av problemstillinger og kriterier.

Basert på temaene som kontrollutvalget ønsker vurdert har revisjonen utledet følgende aktuelle tema og problemstillinger:

Tema 1: Helsestasjon og skolehelsetjeneste – organisering, bemanning og kompetanse

Problemstilling:

- Har helsestasjonen og skolehelsetjenesten tilstrekkelig bemanning og kompetanse?

Revisjonskriterier:

- Kommunen skal sikre tilgang på nødvendig personell i helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Forskrift om helsestasjon- og skolehelsetjeneste § 2-1 gir bestemmelser om kommunens ansvar, og bemanning og kompetanse.

Det er gitt merknad til de enkelte bestemmelsene i forskriften. I merknad til § 2-1 er krav til organisering, bemanning og kompetanse utdypet. I tillegg omtales dette i de Nasjonale faglige retningslinjene for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon.

Tema 2: Helsestasjon og skolehelsetjenestetilbudet

Problemstilling:

- Tilbyr Gjemnes kommune helsestasjon- og skolehelsetjenester som barn og ungdom fra 0 til 20 år har krav på?

Revisjonskriterier:

- Helseundersøkelser og rådgivning ytes med oppfølging/ henvisning ved behov
- Informasjon om og tilbud om Barnevaksinasjonsprogrammet gis
- Opplysningsvirksomhet og veiledning i grupper gis
 - Foreldre får tilbud om å delta i gruppekonsultasjoner (helsestasjon)
- Hjemmebesøk og oppsøkende virksomhet gjennomføres
 - Hjemmebesøket gjennomføres av helsesøster 7-10 dager etter fødselen
- Bistand og undervisning i gruppe, klasse, foreldremøte
 - bidrar i undervisning om seksuell helse (skolehelsetjenesten)
 - bidrar i undervisning for å forebygge bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler (skolehelsetjenesten)
- Kommunen sikrer at informasjon gis på et språk brukerne forstår

Forskrift om helsestasjon- og skolehelsetjeneste § 2-3 bestemmer at helsestasjon og skolehelsetjenesten skal ha tilbud til barn og ungdom 0-20 år. Paragrafen lyder:

Helsestasjonens tilbud til gravide skal omfatte:

- helseundersøkelser og rådgivning med oppfølging/henvisning ved behov
- opplysningsvirksomhet, samlivs- og foreldreveiledning.

Helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn og ungdom 0 - 20 år skal omfatte:

- helseundersøkelser og rådgivning med oppfølging/henvisning ved behov forebyggende psykososialt arbeid
- opplysningsvirksomhet og veiledning individuelt og i grupper hjemmebesøk/opsøkende virksomhet
- samarbeid med skole om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever
- bistand og undervisning i gruppe/klasse/foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede
- informasjon om og tilbud om Barnevaksinasjonsprogrammet, jf. forskrift 2. oktober 2009 nr. 1229 om nasjonalt vaksinasjonsprogram.

Det er gitt merknad til de enkelte bestemmelsene i forskriften. I merknad til § 2-3 er krav til tjenestene utdypet. I tillegg omtales dette i de Nasjonale faglige retningslinjene for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom.

Kontrollutvalget ønsker at prosjektet skal vurdere hvilken rolle helsestasjonen og skolehelsetjenesten har i forhold til forebyggende arbeid. Revisjonen vil vurdere dette når helsestasjon og skolehelsetjenestetilbudet gjennomgås under tema 2, jf. revisjonskriteriene 3, 4 og 5.

Pasient og brukerrettighetsloven 3-5 har bestemmelser om informasjon. Informasjonen skal blant annet være tilpasset språkbakgrunn. Helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom skal være et likeverdig tilbud til hele befolkningen. Tilbudet til barn, ungdom og deres foreldre bør tilpasses den enkeltes forutsetninger og behov, for å sikre et likeverdig tilbud. Dette innebærer blant annet å ta hensyn til språklige og kulturelle forskjeller.

Tema 3: Samarbeid

Problemstilling:

- Har helsestasjonen og skolehelsetjenesten et hensiktsmessig system for samarbeid med andre instanser?

Revisjonskriterier:

- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal ha rutiner for samarbeid med fastlegene, andre kommunale tjenester, tannhelsetjeneste, fylkeskommunen og spesialisthelsetjenesten.

Krav om samarbeid og samhandling er gitt i forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjeneste § 2-1. Det er gitt merknad til de enkelte bestemmelsene i forskriften. I merknad til § 2-1 er krav til samarbeid utdypet. I tillegg omtales dette i de Nasjonale faglige retningslinjene for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom.

Avgrensning

Forvaltningsrevisjonsprosjektet vil ha fokus på barn og unges situasjon og i mindre grad svangerskapsomsorgen.

Forskrift om internkontroll i helse og omsorgstjenesten ble erstattet av ny forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten fra 1.1.2017. Nye Nasjonale faglige retningslinjer for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom ble publisert i september 2017. I prosjektet blir det tatt hensyn til at det er en overgangsfase der nye retningslinjer skal implementeres. Ved valg av revisjonskriterier er krav som er sentrale både i gammel og ny forskrift/ retningslinje/ veiledere vektlagt.

Videre avgrensninger vil bli vurdert når revisjonen starter arbeid med prosjektet.

Metode og gjennomføring

Undersøkelsen skal baseres på Norges kommunerevisorforbund (NKRF) sin standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

Det er her aktuelt å intervju sentrale personer i helsestasjon og skolehelsetjenesten i kommunen. Vi vil vurdere å gjennomføre en enkel spørreundersøkelse. Revisjonen vil benytte

nasjonale fagrapporter og eventuelle dokument utarbeidet av Gjemnes kommune. Revisjonen vil vurdere om det skal gjennomføres intervju med et utvalg av brukere av tjenestene.

Ressurser

Kompetanse	Navn	Ressurser
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor	Einar Andersen	20 timer
Utførende forvaltningsrevisor	Lillian Reder Kristoffersen	125 timer
Regnskapsrevisor	June Beøy Fostervold	10 timer

Tidsplan

Oppstartbrev sendes til rådmann når prosjektplan er vedtatt i kontrollutvalget. Revisjonen beregner at levering av prosjektrapport kan skje til kontrollutvalget siste møte våren 2018.

Aktivitet	Planlagt utført	Merknader
Kontrollutvalget bestilte prosjektet	20.09.2017	
Oppstart planlegging	27.10.2017	
Prosjektplan sendes til kontrollutvalget	01.11.2017	
Prosjektplan behandles i kontrollutvalget	15.11.2017	
Utsendelse oppstartbrev til administrasjonssjef	Desember 2017	
Oppstartmøte med administrasjonssjef	Desember 2017	
Arbeid med rapport	Januar-april 2018	
Utkast til rapport på høring	15.04.2018	
Høringsmøte med administrasjonssjef	30.04.2018	
Frist for høringsuttalelse	07.05.2018	
Rapport oversendes til kontrollutvalg	15.05.2018	
Kontrollutvalg behandler rapporten	Mai 2018	
Kommunestyret behandler rapporten		

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 216
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 8.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 32/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

OPPDRAGSAVTALE MED MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

Sekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget godkjenner vedlagte oppdragsavtale.
2. Sekretariatet får fullmakt til å innhente uttalelse fra rådmannen når det gjelder oppdragsavtalens innhold. Basert på denne uttalelsen, får sekretariatet i samråd med kontrollutvalgets leder, fullmakt til å gjøre presiseringer og/eller mindre justeringer i avtalen som ikke er av prinsipiell betydning. Det skal gis melding til kontrollutvalget om hvilke endringer som eventuelt er gjort.
3. Kontrollutvalgets leder signerer avtalen.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal på vegne av kommunestyret føre det løpende tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning, jf. kommuneloven § 77.

I henhold til Forskrift om revisjon kap. 2, § 4, er revisor pålagt å arbeide planmessig og effektivt. Kontrollutvalget skal føre løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen, herunder påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning, jf. Forskrift om kontrollutvalg, kap. 3, § 4 og kommunelovens § 78 nr. 1.

Kommunestyret i Gjemnes, i møte 19.5.2015 k-sak 29/15, valgte å inngå som deltager i Møre og Romsdal Revisjon og valgte selskapet som revisor for kommunen. I vedtaket fikk kontrollutvalget mandat til å inngå og godkjenne engasjementsavtale med Møre og Romsdal Revisjon IKS.

Av ulike årsaker kom Møre og Romsdal Revisjon IKS (MRR) ikke i drift før fra 1.februar 2017. Skifte av daglig leder i MRR, har også medført at arbeidet med oppdragsavtalen har tatt noe tid. Våren 2017 ble det avholdt felles arbeidsmøter mellom sekretariatene på Nordmøre, Romsdal og fylkeskommunen og konstituert daglig leder i MMR. Det ble i disse møtene avtalt å dele inn avtalestrukturen slik:

- Engasjementsbrev
- Oppdragsavtale

Daglig leder i Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal har i tillegg har hatt egne møter med daglig leder i MMR, Veslemøy Ellinggard, etter at hun startet opp 1. mai 2017. I disse møtene det har vært jobbet med avtaleutkastet.

Basert på dette følger vedlagt utkast:

- Vedlegg 1. Engasjementsbrev (u.off. Off.loven § 13, jf. fvl. §13 1. ledd nr. 2)

- Vedlegg 2. Oppdragsavtale (u.off. Off.loven § 13, jf. fvl. §13 1. ledd nr. 2)

VURDERING

Engasjementsbrev

Dette har revisor plikt til å utarbeide, jf. revisjonsstandard ISA 210 – Inngåelse av avtale om vilkårene for revisjonsoppdraget. Hensikten med engasjementsbrevet er fra revisor sin side å informere ledelsen (kommunestyret) om deres ansvar for intern kontroll og økonomiforvaltning, herunder å klargjøre hvilke forutsetninger og forventninger som ligger til grunn fra revisor sin side for å gjennomføre revisjonsarbeidet. Som det går frem av ISA 210 skal engasjementsbrevet sendes til ledelsen eller den som har ansvaret for styring og kontroll av virksomheten. Revisjonen har valgt å følge Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) sin tolkning av at dette brevet skal sendes kontrollutvalget på vegne av kommunestyret. Kommunestyret har det øverste tilsynsansvaret med den kommunale forvaltning og skal påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, jfr. kommuneloven § 76. Kontrollutvalget er kommunestyrets utøvende organ, og skal på vegne av kommunestyret forestå det løpende tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning, jfr. kommuneloven § 77. Sekretariatet har ikke drøftet innholdet i engasjementsbrevet med revisjonen, da dette oppfattes som revisjonens brev til kunden.

Oppdragsavtale

Kontrollutvalgets reglement sier ikke noe om hva engasjementsavtalen/oppdragsavtalen skal inneholde, men sekretariatet har tatt utgangspunkt i kontrollutvalgets engasjementsavtale med Kommunerevisjonsdistrikt 2 fra 2011, i forhandlingene med revisjonen og de andre sekretariatene. En har selvsagt også hatt med seg erfaringer fra samspillet mellom kontrollutvalg/kommune og revisjon.

Oppdragsavtalen skal regulere forhold som kontrollutvalget er opptatt av som kunde, herunder krav og forventninger til leveranseomfang, innhold og kommunikasjon med kontrollutvalget. Dette for at leveransen skal sikres og slik at utvalget skal settes i stand til å ivareta sitt tilsynsansvar overfor revisjonen.

I overgangen mellom Kommunerevisjonsdistrikt 2 og Møre og Romsdal Revisjon IKS, så har kommunen uttrykt bekymring for om de har fått tilstrekkelig revisjonstjenester. Hovedutfordringen har vært mangel på dialog mellom revisjon og administrasjon. Sekretariatet har i denne avtalen lagt vekt på å sikre at det er gode rutiner for dialog mellom revisjon, kontrollutvalg og sekretariat, samt mellom revisjon og administrasjon.

Det har fra revisjonen sin side også vært viktig å sikre at en har en ensretting i avtalene med kommunene i revisjonsdistriktet.

Oppdragsavtalen har tatt utgangspunkt i at kommunene skal ha tjenester i det omfanget de tidligere har hatt. Kommunene som tidligere fikk tjenester fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 har fått levert 2-3 forvaltningsrevisjoner i året. Kommunen knyttet til distriktsrevisjon Nordmøre har, i følge revisjonen, fått noe færre. Det legges her opp til at de to største kommunene (Molde og Kristiansund) får levert 1 forvaltningsrevisjonsrapport i året, mens de andre kommunene får levert 2 forvaltningsrevisjonsrapporter/selskapskontroller i valgperioden. Det er dette revisjonsselskapet vurderer at de har kapasitet til ut fra forutsetningene i budsjett og økonomiplan.

Etter forskrift om kontrollutvalg § 9 skal kontrollutvalget årlig se til at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon.

Departementet har i rundskriv H-02/06 sagt at de mener at forvaltningsrevisjon bør gjennomføres hvert år. De skriver videre «*Forskriften er likevel etter sin ordlyd ikke til hinder for at kommunestyret vedtar at det ikke skal gjennomføres forvaltningsrevisjon ett bestemt år, dersom dette finnes nødvendig ut fra hensynet til økonomiske ressurser og behovet for å prioritere andre formål.*»

Kontrollutvalget bør årlig vurdere om det er behov for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om forvaltningsrevisjon. Dersom det er behov for gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekt utover to i valgperioden, så må kontrollutvalget be kommunestyret om midler til disse prosjektene.

Sekretariatet mener avtaleutkastet er et godt grunnlag for å utvikle et konstruktivt samarbeid med MRR. Vi tror at avtalen kan bidra til å utvikle både revisjonen og kommunen. Forhåpentligvis vil en kunne styrke kontroll- og tilsynsaktivitetene på en god og effektiv måte.

Rådmannen skal ha mulighet til å uttale seg om oppdragsavtalen før godkjenning. En slik uttale er ikke innhentet på nåværende tidspunkt, men vil bli gjort når kontrollutvalget har akseptert avtalen.

Jane Anita Aspen
daglig leder

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 146
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 1.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 33/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

TILTAKSPLAN 2018 – KONTROLLUTVALGET I GJEMNES KOMMUNE

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget godkjenner Tiltaksplan for 2018, med de endringer som fremkom i møte. Tiltaksplanen vil fortløpende bli oppdatert av kontrollutvalget i hvert møte.

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte 20.9.2017, sak 25/17 vedtok utvalget Plan for kontrollutvalgets virksomhet 2017-2019. Dette er en overordnet plan som må konkretiseres i en årlig tiltaksplan

Sekretariatet har laget et forslag til tiltaksplan for 2018 som diskuteres/vurderes i kontrollutvalget i hvert møte. En oppdatert versjon av tiltaksplanen vil til enhver tid ligge på www.kontrollutvalgromsdal.no

VURDERING

Når det gjelder møtehyppighet, er det lagt opp til 5 møter, tre møter på våren og to møter på høsten. I kontrollutvalgets første møte i 2018, vil møteplanen legges for hele året.

Tiltaksplanen er bygget opp etter samme mal som Plan for kontrollutvalgets virksomhet 2017-2019, som utvalget vedtok i forrige møte.

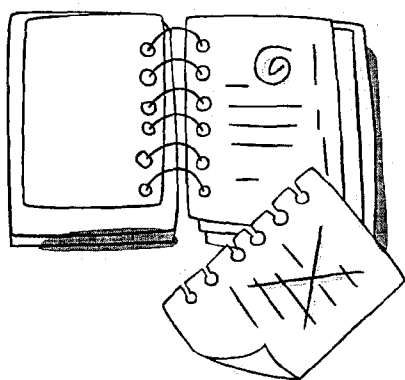
Jane Anita Aspen
daglig leder

Rådmannen skal ha mulighet til å uttale seg om oppdragsavtalen før godkjenning. En slik uttale er ikke innhentet på nåværende tidspunkt, men vil bli gjort når kontrollutvalget har akseptert avtalen.

Jane Anita Aspen
daglig leder

TILTAKSPLAN 2018

KONTROLLUTVALGET I GJEMNES KOMMUNE

Oppdatert xx.X.17

Tilsyn med forvaltningen

Møte	Oppgaver knyttet til tilsyn med forvaltningen
Fortløpende rapportering	- Kontrollutvalgsmedlemmene skal ha tilgang til dokumenter fra alle politiske utvalg. - Erik Aspen Bakke er kontrollutvalgets representant i kommunestyret. - Rapporter fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging - Oppfølging av kommunestyrevedtak (i kvartalsrapporteringen) - Sykefravær (i kvartalsrapporteringen) - Anmeldelser og varslinger
Aktuell informasjon/orienteringer	I den grad temaer/områder ikke blir undersøkt gjennom bestilling av forvaltningsrevisjon, kan det være aktuelt å be om tilbakemeldinger fra administrasjonen på ulike områder, bl.a. ut fra overordnet analyse for forvaltningsrevisjon. Slik informasjon blir spesifisert under hvert enkelt møte. Saker til oppfølging vil også fremgå av kontrollutvalgets oppfølgingsliste
xx.2.18	xxx
xx.3.18	få skatteoppkreverens årsrapport for 2017 og kontrollrapport fra Skatteetaten til orientering
xx.5.18	- Virksomhetsbesøk/orientering fra enhetsleder - Økonomirapport 1. tertial
xx.9.18	Økonomirapport 2. kvartal
xx.11.18	- Økonomirapport 3. kvartal - Tiltaksplan 2019 – Kontrollutvalget i Gjemnes

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Møte	Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon
	Utgangspunktet for oppgavene er i all hovedsak relatert til bestemmelsene i kap. 4 i forskrift om kontrollutvalg..
xx.2.18	Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsår 2017.
xx.3.18	Oppsummering fra årsoppgjørrevisjonen
xx.5.18	- Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet for 2017, Gjemnes kommune - Årsavslutningsbrev for revisjonsåret 2017. - Avstemming av risikovurdering og vesentlighet.
xx.9.18	Orientering om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2018.
xx.11.18	- Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsår 2018 (ev. i det første møte i 2019). - Orientering om oppfølging av årsavslutningsbrev for 2017

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med forvaltningsrevisjon.

Møte	Oppgaver knyttet til forvaltningsrevisjon
	Utgangspunktet for oppgavene er plan for forvaltningsrevisjon og bestemmelsene i kap. 5 i forskrift om kontrollutvalg.
xx.2.18	Forvaltningsrevisjonsprosjekt «Helsestasjon- og skolehelsetjenester i Gjemnes kommune». Rapporten fremlegges og behandles i kontrollutvalget og oversendes kommunestyret for endelig vedtak
xx.3.18	
xx.5.18	Bestilling av forvaltningsrevisjon i tråd med plan for perioden 2016-2019.
xx.9.18	Prosjektplan forvaltningsrevisjonsprosjekt «xx».
xx.11.18	

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med selskapskontroll.

Møte	Oppgaver knyttet til selskapskontroll
	Utgangspunktet for oppgavene er plan for selskapskontroll og bestemmelsene i kap. 6 i forskrift om kontrollutvalg
xx.2.18	•
xx.3.18	•
xx.5.18	•
xx.9.18	•
xx.11.18	•

Tilsyn med revisjonen

Møte	Oppgaver knyttet til tilsyn med revisjonen
	Revisjonen rapporterer om sin virksomhet ved behov. Revisjonens plan for Gjemnes kommune og er til enhver tid tilgjengelig for kontrollutvalget. Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsene i koml. § 77 nr. 4.
xx.2.18	•
xx.3.18	•
xx.5.18	• Vedlegg til oppdragsavtalen «Honorar for gjeldende år» (2018) gjennomgås.
xx.9.18	• Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors habilitetserklæring for Gjemnes kommune for revisjonsåret 2018. • Egenevaluering fra revisjonen
xx.11.18	• Vurdering av kontrollutvalgets tilsynsansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon, jf. NKRFs veiledere.

Budsjettbehandlingen

Møte	Oppgaver knyttet til budsjettbehandlingen
	Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg § 18.
xx.2.18	•
xx.3.18	•
xx.5.18	•
xx.9.18	• Forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet for 2019 behandles kontrollutvalget.
xx.11.18	• Kontrollutvalget følger opp at utvalgets forslag følger med til kommunestyrets behandling av budsjettet (jf. forskrift om kontrollutvalg § 18)

Kontrollutvalgets rapportering

Møte	Oppgaver knyttet til kontrollutvalgets rapportering
	Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsen i koml. § 77 nr. 6.
xx.2.18	• Kontrollutvalgets årsrapport for 2017 behandles og oversendes deretter kommunestyret til behandling. • Oppfølging av anbefalinger i forvaltningsrevisjonsrapporter/selskapskontroller skal gå fram av kontrollutvalgets årsrapport.
xx.3.18	•
xx.5.18	•

Møte	Oppgaver knyttet til kontrollutvalgets rapportering
xx.9.18	•
xx.11.18	•

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2017-1557/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 1.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 34/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

OPPFØLGINGSLISTE

Sekretariatets innstilling

Det gjøres følgende endringer i oppfølgingslisten:

Saksopplysninger

Kontrollutvalget vedtar selv endringer i listen. Dette innebærer endring i status for den enkelte sak:

- Nytt punkt
- Endringer i punkt (grunnet orienteringer gitt eller saken behandlet som egen ordinær sak i møte)
- Punktet går ut (saken anses for avsluttet fra kontrollutvalgets side)

Vedlagt følger:

- Ajourført oppfølgingsliste pr. 20.9.2017

I dette møtet er det lagt opp til følgende orienteringer fra administrasjonen:

- Refusjon sykepenges

VURDERING

Dersom det er saker utvalget ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i et senere møte, kan disse bli fremmet i møtet for oppføring på oppfølgingslisten.

Jane Anita Aspen
daglig leder

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1557/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: xx.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 35/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

EVENTUELT

Fastsetting av dato for kontrollutvalgets første møte i 2018

Kontrollutvalgets møteplan for et helt år fastsettes normalt av utvalget i det første møte i nytt år. Dette fordi en må vente til alle kommunene som sekretariatet betjener, har fastsatt sin møteplan.

Det kan være formålstjenlig at dato for kontrollutvalgets første møte i nytt år blir avtalt i det siste møtet i inneværende år.

Gjemnes kommunes møteplan for politiske møter i 2018 er klar. I Gjemnes blir møter i formannskap og kommunestyret normalt avholdt på tirsdager. Sekretariatet vil foreslå **onsdag 22. februar** som dato for utvalgets første møte i 2018.

Dialogmøte mellom kontrollutvalg, rådmann og ordfører

Det blir satt av tid til dialog med rådmann og ordfører om roller og forventninger.

SAKSOPPFØLGING

(ajourført pr 20.9.2017)

Saker som er tatt opp:	Dato:	Ansvar:	Merknad:	Status:
Tilsynsrapport «Kommunal beredskapsplikt»	05.11.15	Sekr./adm	Rapporten ble lagt frem i kontrollutvalgets møte 05.11.2015 sak OS 11/15. A. Høgset orienterte utvalget. Fylkesmannen har godkjent en plan for lukking av de 4 avvikene. I planen går det frem at avvikene skal være lukket innen 01.06.16. Kontrollutvalget ønsker derfor en ny orientering fra administrasjonen i første møte høsten 2016.	14.09.16: Rådmann har orientert på e-post om at når det gjelder avvik nr. 1 Helhetlig ROS analyse, så er den ferdig og klar til politisk behandling. Fylkesmannen har innvilget kommunen utsatt frist til 1.11.16 for å lukke de øvrige avvikene. Orienteringen utsettes derfor til neste møte. 05.12.16: Alf Høgset orienterte jf. OS 16/16. Utvalget ønsker å følge opp saken til kommunestyret har fattet endelig vedtak om beredskapsplanverket. 22.05.17: Kommunestyret har i møte 28.03.17 fattet endelig vedtak om beredskapsplanverket, jfr. saksprotokoller (RS 08/17 og RS 09/17 til dagens møte). Kontrollutvalget avslutter oppfølging av denne saken.
Refusjon sykepenges	10.02.16	Adm./rev. /sekr	Revisjonens rapport 2. halvår 2015 omtaler en uavklart fordring på refusjon sykepenges fra 2013 på kr 777 824,- som må undersøkes nærmere for eventuelle tap, dvs. om fordringen er reel. Kontrollutvalget ønsker informasjon fra administrasjonen om eventuelle tap, samt orientering om rutiner for refusjon sykepenges og hvilket arbeid som blir gjort for å undersøke uavklarte fordringer.	10.05.16: Økonomisjef og rådmann orienterte utvalget jf. OS 12/16. Kontrollutvalget ønsker en ny orientering om 1 år. 22.05.17: Administrasjonen hadde fått litt kort varsel på seg til å orientere om denne saken i dagens møte. Utvalget ønsker derfor at rådmannen i første møte høsten 2017 orienterer om hvordan rutineene på dette området nå fungerer, om størrelsesorden på utestående krav overfor NAV, samt aldersfordelt oversikt over kravene. 20.09.17: Orienteringen utsettes til neste møte, pga. sykdom hos adm.

Eldreomsorg i Gjemnes kommune	09.05.16	Adm./sekr	I kommunebarometeret skårer Gjemnes jevnt bra, men når det gjelder eldreomsorg kommer Gjemnes kommune på 403 plass. Dette er dårligst i regionen, ned 47 plasser fra året før. Administrasjonen ble i KU-møte 09.05.16, sak 14/16 Eventuelt, spurt om orientering/vurdering om deres syn på tallene. Rådmannen vil analysere tallene nærmere, men sier at det kan se ut som at det at pasientene på sykehjemmet ikke har eget bad slår dårlig ut. Utvalget vil få tilsendt informasjon om metoden som er brukt for å komme frem til skår i Kommunebarometeret. Etter at utvalget har fått sett på bakgrunnen for tallene, vil de vurdere om dette er noe de ønsker å følge opp nærmere.	15.06.16: Utvalget diskuterte nøkkeltallene og vektingen som ble brukt i kommunebarometeret for eldreomsorg og ønsker en orientering fra rådmannen i neste kontrollutvalgsmøte om administrasjonens analyse av tallene. Utvalget ønsker også oversikt over kommunens plassering i forhold til de ulike nøkkeltallene, dersom administrasjonen har fått en slik oversikt. 14.09.16: Rådmannen fikk utsettelse på orienteringen som var etterspurt. 05.12.16: Utvalget fikk ikke orientering i dagens møte, da administrasjonen ikke har kunnet prioritere analysearbeidet. 16.02.17: Avd.leder-Helse, Ragnhild Kleive og rådmann Birgit Eliassen orienterte utvalget jf. OS 05/17. KU ønsker tilsendt rapport etter at brukerundersøkelsen er gjennomført.
-------------------------------	----------	-----------	--	---

GJEMNES KOMMUNE

Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1557/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 8.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 35/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

NKRF'S KONTROLLUTVALGSKONFERANSE 2018

Sekretariatets innstilling

..... deltar på NKRF's kontrollutvalgskonferanse på Gardermoen 7. og 8. februar 2018.

Saksopplysninger

Norges kommunerevisorforbund (NKRF) arrangerer årlig fagkonferanser for ledere/medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer og andre interesserte i tilsyn og kontroll i kommunesektoren.

VURDERING

NKRF arrangerer årlig en konferanse spesielt rettet mot landets kontrollutvalg. Tidligere års konferanser har fått gode tilbakemeldinger, deltakerne har gitt uttrykk for at det har vært sentrale tema og gode forelesere.

Kontrollutvalgskonferansen er en viktig møteplass for kontrollutvalgene i Norge. Hensikten med konferansen er bl.a. at utvalgene skal kunne ha en fast møteplass hvor felles tema og problemstillinger kan diskuteres, samt at deltakelse på konferanser utgjør en vesentlig del av nødvendig opplæring av kontrollutvalgsmedlemmer.

Konferansen avvikles på Clarion Hotel Oslo Airport, Gardermoen 7. og 8. februar 2018 med påmeldingsfrist 19. desember 2017. Deltakeravgiften for denne konferansen er ikke fastsatt enda, men i 2017 var den kr 6 500,- pr. person, som inkl. overnatting med full pensjon.

I kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontroll og tilsyn er det budsjettet med 18 000,- til opplæring og kursavgifter, slik at to medlemmer fra kontrollutvalget i Gjemnes kan delta på denne konferansen.

Det er ønskelig at kontrollutvalgets representant(er) på konferansen i etterkant gir et kortfattet referat fra konferansen til resten av utvalget i plenum.

Av hensyn til valg av deltakere og påmelding til konferansen er det viktig at kontrollutvalgs-medlemmene i forkant av møtet avklarer sin mulighet til å kunne delta på konferansen 7. og 8. februar 2018.

Jane Anita Aspen
daglig leder

GJEMNES KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1557/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 8.11.2017

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 36/17	Kontrollutvalget	15.11.2017

EVENTUELT

Fastsetting av dato for kontrollutvalgets første møte i 2018

Kontrollutvalgets møteplan for et helt år fastsettes normalt av utvalget i det første møte i nytt år. Dette fordi en må vente til alle kommunene som sekretariatet betjener, har fastsatt sin møteplan.

Det kan være formålstjenlig at dato for kontrollutvalgets første møte i nytt år blir avtalt i det siste møtet i inneværende år.

Gjemnes kommunes møteplan for politiske møter i 2018 er ikke klar. I Gjemnes blir møter i formannskap og kommunestyret normalt avholdt på tirsdager. Sekretariatet vil foreslå **onsdag 14. februar** som dato for utvalgets første møte i 2018.

Dialogmøte mellom kontrollutvalg, rådmann og ordfører

Det blir satt av tid til dialog med rådmann og ordfører om roller og forventninger.